

Bundel van de Raadsplein Info/debat TaKzaal van 7 januari 2019

Agenda bijlagen

Korte terugblik Raadsplein info-debat d.d. 07-01-2019 Takzaal

- 1.a Opening en Mededelingen (19.30 – 19.40 uur)
- 1.b Vaststelling van de agenda
- 2 Debatronde
- 3 Visie en Programmaplan Topinnovatiecentra

Zwolle wil ook in de toekomst een leefbare en economisch krachtige stad en regio blijven. Om dit te bereiken wordt geïnvesteerd in topinnovatiecentra. In topinnovatiecentra komt de ontwikkeling naar een nieuwe economie met het opleiden van de toekomstige beroepsbevolking samen. In de Perspectiefnota 2018 – 2022 en in het coalitieakkoord worden topinnovatiecentra en de human capital-agenda als strategische opgave benoemd. Vanaf begin 2018 is gewerkt aan de visie en het programmaplan. De Visie en het Programmaplan Topinnovatiecentra hebben tot doel om meer expliciet richting en invulling te geven aan het concept topinnovatiecentra en meer samenhang te brengen in de tot op heden organische groei van de verschillende centra. Het gaat om de volgende centra Polymer Science Park, Health Innovation Park, Climate Campus en het Enexis-terrein. Van de vier huidige innovatiecentra is een quickscan gemaakt om te kijken in welke mate zij voldoen aan de succesfactoren en welke belangrijkste opgaven er op dit moment liggen. Via vier actielijnen is een plan van aanpak opgesteld om tot uitwerking van de visie te komen en de opgaven van de innovatiecentra aan te pakken. Voor de activiteiten van de gemeente is er zowel in 2018 als in 2019 € 250.000 beschikbaar, met een reserve van € 110.000 uit eerdere jaren. De raad wordt voorgesteld in te stemmen met de Visie Topinnovatiecentra en kennis te nemen van het Programmaplan. Bij de behandeling van dit voorstel kunnen de informatienota's 'Verantwoording business connectors' en 'Uitvoering Starters & Startups 2018' worden betrokken. Voor technische en feitelijke informatie: Geert Janssen (2092) G.Janssen@zwolle.nl

Beslisnota Visie en Programmaplan Topinnovatiecentra

- 1. Visie Topinnovatiecentra
- 2. Programmaplan Topinnovatiecentra

- 3.a Verantwoording inzet business connector Labs + uitvoering Starters & Startups 2018

Informatienota Verantwoording inzet business connector Labs

Informatienota uitvoering Starters & Startups 2018

Memo 03-07-2018 Labs en starters Zwolle

5-1 Agenderingsverzoek VVD- informatienota Uitvoering Starters & Startups

Presentatie Starterstraject

- 4 Pauze (21.00 – 21.15 uur)
- 5 Duidelijke reclameregels

Op 3 juli 2017 is de motie "Bestendig ondernemersklimaat" aangenomen. De informatienota als reactie op de motie is op 27 november 2017 door de raad voor kennisgeving aangenomen. In die informatienota wordt door het college aangegeven dat de beleidsregels voor reclame zullen worden herschreven en versimpeld. De huidige reclameregels zijn lastig te lezen. Het gevolg is dat ondernemers niet altijd weten waar ze aan toe zijn. Onder reclame wordt verstaan: 'iedere openbare aanprijzing van goederen of diensten, waarmee kennelijk beoogd wordt een commercieel belang te dienen'. De reclameregels van de gemeente Zwolle gaan over reclame-uitingen die in de openbare ruimte aanwezig of zichtbaar zijn. De wettelijke grondslag voor de regels is te vinden in de Algemene Plaatselijke Verordening (APV). Gekeken is naar mogelijkheden om de bestaande reclameregels te verhelderen en vereenvoudigen. Daarnaast is bekeken of regels kunnen vervallen of worden verbeterd. Voorgesteld wordt om twee artikelen uit de APV te wijzigen met betrekking tot de Losse reclame in de openbare ruimte en de Gevel en handelsreclame. Zo wordt buiten de binnenstad voor losse reclame in de openbare ruimte de regels losgelaten, maar moet er wel worden voldaan aan de voorschriften met betrekking tot toegankelijkheid en bereikbaarheid. Daarnaast wordt voorgesteld dat na wijziging van de APV het college een nieuwe beleidsregel vaststelt.

Voor technische en feitelijke informatie: Annette Borghuis (2195) A.Borghuis@zwolle.nl

Beslisnota Duidelijke reclameregels

- 1. Toelichting wijzigingen van artikelen 2:10 en 4:15 APV
- 2. Achtergrondinformatie - buitenreclameregels
- 3. Besluit nadere regels reclame en de beleidsregel reclame
 - 4.1. Burgerpanelvragen
 - 4.2. uitkomsten onderzoek reclamebeleving 20180808

Raadsplein Info/debat TaKzaal

Vergadering d.d.	7 januari 2019
Locatie	Thomas a Kempiszaal
Aanvang	19.30
Eindtijd	22.30
Voorzitter	Dhr. J. Raap
Griffier/secretaris	Dhr. H.C. Veraart

- 1.a. Opening en Mededelingen (19.30 – 19.40 uur)
De voorzitter opent de vergadering om 19.30 uur.
- 1.b. Vaststelling van de agenda
De agenda wordt ongewijzigd vastgesteld.
2. Debatronde
3. Visie en Programmaplan Topinnovatiecentra
Zwolle kent vier Topinnovatiecentra. Het gaat om de volgende centra: Polymer Science Park, Health Innovation Park, Climate Campus en het Enexis-terrein. Deze innovatiecentra hebben tot op heden min of meer los van elkaar een organische groei doorgemaakt. De Visie en het Programmaplan is bedoeld om meer expliciet richting en invulling te geven aan het concept topinnovatiecentra en meer samenhang aan te brengen. Via vier actielijnen is een plan van aanpak opgesteld om tot uitwerking van de visie te komen en de opgaven van de innovatiecentra aan te pakken. De raad wordt voorgesteld in te stemmen met de Visie Topinnovatiecentra en kennis te nemen van het Programmaplan.
De woordvoerders van de fracties zijn het eens met de keuze voor verdere ontwikkeling van de Topinnovatiecentra. Ze kunnen zich dan ook vinden in het voorstel, wel zijn er een aantal vragen en opmerkingen. Zo wordt ingegaan op de rol van de overheid (gemeente). Naast subsidieverlener en verbinder zou de gemeente ook als afnemer of opdrachtgever een rol kunnen spelen. Verder vraagt men zich af hoe de gemeente in de toekomst zou kunnen profiteren van toegevoegde waarde van de Topinnovatiecentra. In dit kader zou het volgens enkele fracties wellicht verstandig zijn om aan de gemeentelijke bijdrage outcome criteria te koppelen. Hierbij wordt genoemd dat de innovaties zouden moeten leiden tot het creëren van banen, waarbij vooral ook werkgelegenheid voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt gewenst is. Verder zou het goed zijn om te zorgen voor een langjarige inzet van de gemeente in de vorm van een structurele bijdrage. Fracties verwachten hiervoor voorstellen bij de PPN. In zijn reactie op het debat geeft wethouder De Heer aan dat het de rol van de ondernemer of initiatiefnemer is om met goeie ideeën en plannen te komen en om risico te nemen. De rol van de overheid is om mogelijkheden te bieden en te ondersteunen. Bij de Topinnovatiecentra is de gemeente slechts een van de betrokken partijen. Met name bedrijfsleven en onderwijs zijn hier aan zet. Voor de gemeente is het bevorderen van werkgelegenheid van groot belang. Bij de Topinnovatiecentra kunnen mensen werken aan en met de praktische toepassing van de producten van morgen. De wethouder zegt toe dat hij zal nagaan of en op welke wijze gewerkt kan worden met outcome criteria. Daarnaast geeft hij aan dat er een informatienota komt over het inkoopbeleid gekoppeld aan beleidsdoelen waarbij ook zal worden ingegaan op de rol van de gemeente als launching customer. Verder zegt de wethouder toe dat hij zal bezien hoe de gemeente zou kunnen meeprofiteren van winsten die succesvolle innovatie opleveren. Aan het eind van het debat is de conclusie dat de beslisnota kan worden geagendeerd voor de besluitvormingsronde op 21 januari 2019.

3.a. Verantwoording inzet business connector Labs + uitvoering Starters & Startups 2018

4. Pauze (21.00 – 21.15 uur)

5. Duidelijke reclameregels (21.15 – 22.30 uur)

De huidige reclameregels zijn lastig te lezen. Het gevolg is dat ondernemers niet altijd weten waar ze aan toe zijn. Gekeken is naar mogelijkheden om de bestaande reclameregels te verhelderen en vereenvoudigen. Daarnaast is bekeken of regels kunnen vervallen of worden verbeterd. Voorgesteld wordt om twee artikelen uit de APV te wijzigen. Het betreft het artikel met betrekking tot de Losse reclame in de openbare ruimte en het artikel over de Gevel- en handelsreclame. De woordvoerders van de fracties geven aan dat (ruimtelijke) kwaliteit, zeker in de binnenstad van groot belang is. Maar dat ook onnodige regeldruk voor ondernemers moet worden voorkomen. Bovenal vinden de fracties dat winkelgebieden veilig, aantrekkelijk en toegankelijk moeten zijn. Enkele fracties twijfelen er over of met dit voorstel het allemaal wel duidelijker wordt. Verder zijn er fracties die pleiten voor betere handhaving. Wethouder de Heer geeft aan dat er bij dit voorstel drie aspecten een rol spelen: de kwaliteit van de binnenstad, toegankelijkheid en duidelijke en handhaafbare regels. Zelfregulering werkt vaak het beste. Uit de pilot blijkt dat bij twee wijkwinkelcentra winkeliers in staat zijn onderling goede afspraken te maken over reclame uitingen. Om ook andere centra aan te sporen hier werk van te maken zegt de wethouder toe dat hij zelfregulering in het eerstvolgende detailhandelsoverleg aan de orde zal stellen. In het algemeen zijn de regels duidelijker geworden, maar niet verruimd. Hij geeft toe dat de enige uitzondering is dat het verbod op het beplakken van ramen is komen te vervallen. Het is echter de bedoeling dat ramen slechts tijdelijk worden beplakt. Tot slot zegt de wethouder ook toe dat er na circa twee jaar een evaluatie komt. De voorzitter concludeert dat de beslisnota kan worden geagendeerd voor de besluitvormingsronde op 21 januari aanstaande.

6. Sluiting (22.30 uur)

De voorzitter sluit de vergadering om 22.20 uur.

Raadsplein Info/debat TaKzaal

Datum 7 januari 2019

onderwerp	Visie en Programmaplan Topinnovatiecentra
portefeuillehouder	René de Heer
informant	Janssen, Geert (2092)
medeopstellers	
afdeling	Proces- Programma- en Projectmanagement
bijlagen	Voorstel: Beslisnota Visie en Programmaplan Topinnovatiecentra Bijlage: 1. Visie Topinnovatiecentra Bijlage: 2. Programmaplan Topinnovatiecentra

Voorgesteld besluit raad

1. in te stemmen met de Visie Topinnovatiecentra (bijlage 1):
 - A. Met als ambitie het creëren van hoogwaardige technologische broedplaatsen met een scherp innovatief profiel en grote aantrekkingskracht en uitstraling, thuisbasis van gerenommeerde innovatieve en internationale bedrijven en veelbelovende startups
 - B. Met als doel om topinnovatiecentra te creëren met een hoge mate van aantrekkingskracht voor nieuwe bedrijvigheid en een hoge mate van samenwerking in multiple-helix verband
 - C. hiervoor 11 succesfactoren en 5 condities te hanteren;
 - D. hiervoor, afhankelijk van de specifieke situatie van het innovatiecentrum, vier verschillende rollen als gemeente te hanteren;
 - E. de capaciteits- en financiële inzet (ambtelijke capaciteit, indirecte investeringen en directe investeringen) te baseren op de mate van ontwikkeling en potentie naar een topinnovatiecentrum
2. kennis te nemen van het Programmaplan Topinnovatiecentra (bijlage 2) met vier actielijnen om te komen tot uitvoering van de Visie Topinnovatiecentra;

Beslisnota voor de raad

Datum 2 november 2018

Openbaar

Onderwerp Visie en Programmaplan Topinnovatiecentra
Versienummer 1.0

Portefeuillehouder R.E. de Heer
Informant Geert Janssen
Afdeling Project-, Programma- en Procesmanagement
Telefoon (038) 498 2092
Email G.Janssen@zwolle.nl

Financiële gevolgen

Betreft doel 5.1.1 We versterken de werkgelegenheid door het creëren van een concurrerend en toekomstbestendig vestigingsklimaat voor bedrijven en instellingen
Begroting wijzigen Nee
Dekking ten laste van n.v.t.

Bijlagen

1. Visie Topinnovatiecentra
2. Programmaplan Topinnovatiecentra

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

1. in te stemmen met de Visie Topinnovatiecentra (bijlage 1):
 - A. Met als ambitie het creëren van hoogwaardige technologische broedplaatsen met een scherp innovatief profiel en grote aantrekkingskracht en uitstraling, thuisbasis van gerenommeerde innovatieve en internationale bedrijven en veelbelovende startups
 - B. Met als doel om topinnovatiecentra te creëren met een hoge mate van aantrekkingskracht voor nieuwe bedrijvigheid en een hoge mate van samenwerking in multiple-helix verband
 - C. hiervoor 11 succesfactoren en 5 condities te hanteren;
 - D. hiervoor, afhankelijk van de specifieke situatie van het innovatiecentrum, vier verschillende rollen als gemeente te hanteren;
 - E. de capaciteits- en financiële inzet (ambtelijke capaciteit, indirecte investeringen en directe investeringen) te baseren op de mate van ontwikkeling en potentie naar een topinnovatiecentrum
2. kennis te nemen van het Programmaplan Topinnovatiecentra (bijlage 2) met vier actielijnen om te komen tot uitvoering van de Visie Topinnovatiecentra;

Datum 2 november 2018

Inleiding

De economie verandert. Technologieën ontwikkelen zich razendsnel, robots nemen werk uit handen en creëren nieuw werk, de vaste baan van vroeger is flexibel geworden. Innovatie van product en arbeid staat centraal. Economische groei en nieuwe banen geven de samenleving toekomstperspectief. Gelijktijdig maken we ons zorgen over de toekomst van de aarde waar wij op leven. Klimaatveranderingen leiden tot droogte én wateroverlast, de beschikbaarheid van grondstoffen vermindert en grondstoffen moeten worden hergebruikt, alternatieve energiebronnen zijn noodzakelijk en de gezondheid van en de zorg voor mensen staan onder druk.

Het is deze balans tussen economische groei en sociale leefbaarheid waar (de regio) Zwolle al jaren goed in is: zowel economische top regio als groenste stad van Europa (2006) en Fietsstad (2014). We willen ook in de toekomst een leefbare en economisch krachtige stad en regio blijven. Eén van de antwoorden op deze vraag ligt nu voor u: investeren in topinnovatiecentra. In deze topinnovatiecentra komt de ontwikkeling naar een nieuwe economie (innovatie) samen met het opleiden van onze toekomstige beroepsbevolking (human capital). Start-ups en nieuwe bedrijvigheid geven antwoord op vragen over de toekomst van de aarde: circulaire economie, klimaatadaptatie, energietransitie, zorg.

In de Perspectiefnota 2018 – 2022 en in het coalitieakkoord worden Topwerklocaties (& Human Capital) als strategische opgave benoemt. De term Topwerklocaties is in het voorliggende stuk vervangen door de term Topinnovatiecentra. De provincie Overijssel gebruikt namelijk de term Topwerklocatie ook voor één van haar programma's. Dezelfde term, met een verschillende focus, zorgt voor verwarring bij de verschillende stakeholders in de regio. Daarom hebben wij ervoor gekozen om het Zwolse programma voortaan aan te duiden met de term 'Topinnovatiecentra'.

Vanaf begin dit jaar is gewerkt aan de voorliggende Visie en Programmaplan Topinnovatiecentra. Zowel binnen de organisatie van de gemeente Zwolle als daarbuiten zijn vele gesprekken gevoerd over wat het concept Topinnovatiecentra inhoudt, hoe de huidige innovatiecentra er uit zien en hoe de ontwikkeling naar topinnovatiecentra verder vorm gegeven kan worden. Dit is verwerkt in bijgevoegde documenten. Op dit moment zijn de volgende innovatiecentra benoemd: Polymer Science Park (PSP, Kunststofftechnologie), Health Innovation Park (HIP, Health), Climate Campus (CC, Klimaatadaptatie) en het Enexis-terrein (Enexis, Energie)¹.

Beoogd effect

De Visie en het Programmaplan hebben tot doel om meer expliciet richting en invulling te geven aan het concept topinnovatiecentra en meer samenhang te brengen in de tot op heden organische groei van de verschillende centra. De Visie en het Programmaplan moeten leiden tot:

1. Het krachtig en in samenhang ontwikkelen c.q. versnellen van de groei van de onderscheiden topinnovatiecentra;
2. Het vormen van een afwegingskader en handvat voor (gemeentelijke) inbreng en beslissingen voor de topinnovatiecentra;
3. Het versterken van een integrale aanpak van en tussen de 6 strategische opgaven van de gemeente samen met de onderscheiden topinnovatiecentra waar dat mogelijk en gewenst is;
4. Het ontwikkelen van een (programmatische) aanpak om deze doelen te bereiken in netwerksamenwerking binnen de gemeente en samen met de partners van de gemeente;

¹ Oorspronkelijk zou er in samenwerking met Enexis één topwerklocatie voor Klimaat & Energie komen. Vanwege verschil in snelheden van ontwikkeling is besloten om parallel aan elkaar te werken aan een topwerklocatie Klimaat (Climate Campus) en een topwerklocatie Energie (Enexis). Mogelijk dat in een later stadium beide topwerklocaties alsnog worden samengevoegd.

Datum 2 november 2018

Hoewel het programma op dit moment vanuit de gemeente Zwolle is opgesteld, is het de intentie dat dit programma een regionale uitwerking krijgt, gedragen door de multiple-helix² partijen.

De ambitie van de visie is het creëren van *hoogwaardige technologische broedplaatsen met een scherp innovatief profiel en grote aantrekkingskracht en uitstraling, waar gerenommeerde innovatieve en internationale bedrijven en veelbelovende startups hun thuisbasis hebben*. Het programma Topinnovatiecentra heeft tot doel het creëren van topinnovatiecentra met een hoge mate van aantrekkingskracht voor nieuwe bedrijvigheid én een hoge mate van samenwerking tussen de multiple-helix partners.

Argumenten

1.1. De diverse topinnovatiecentra passen binnen de ambities van de Regio Zwolle

De Regio Zwolle heeft het rapport 'Regio Zwolle stapt over eigen grenzen - de beweging naar meer slagvaardigheid' opgesteld. Op basis van vijf thema's, waaronder Economie, Menselijk Kapitaal en Energie (Energietransitie, Klimaatadaptatie en Circulaire Economie) wil de Regio Zwolle deze stap zetten. Voor het thema Economie heeft de Economic Board de *Economische agenda Regio Zwolle 2018 – 2022* vastgesteld. De nieuwe economische agenda focust zich allereerst op de sectoren die vanuit de vorige economische agenda bewezen succesvol waren: kunststoffen, health en agri-food. Daarnaast geeft de nieuwe agenda extra aandacht aan sectoren die voor de regio belangrijk en veelbelovend zijn, zoals logistiek, vrijetijdseconomie en e-commerce. Zowel de thema's van de Regio Zwolle als de economische agenda sluiten hiermee aan op de vier innovatiecentra die in Zwolle zijn gelegen: PSP en HIP via de economische agenda, Climate Campus en Enexis via het thema Energie.

1.2. Het thema Topinnovatiecentra is één van de strategische opgaven van de gemeente Zwolle

De gemeente Zwolle heeft in 2017 haar ambitie voor de komende jaren in zes strategische opgaven benoemd. Eén van die opgaven is de ontwikkeling van Topinnovatiecentra (samen met Human Capital). Ook in het coalitieakkoord (2018-2022) wordt vastgehouden aan deze strategische opgave:

"Wij willen onze positie als economische topregio de komende jaren behouden en waar mogelijk versterken. Dat doen we door te investeren in zaken die de economische structuur sterker en toekomstbestendiger maken. Zoals energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie, bereikbaarheid, digitalisering, topwerklocaties [topinnovatiecentra] en de human capital-agenda."

1.3. Investeren in topinnovatiecentra is van belang voor versterking van de economie en een toekomstbestendige beroepsbevolking

Investeren in topinnovatiecentra is van belang om in te spelen op een sterk veranderende en meer dynamische economie door onder andere technologisering, robotisering en flexibilisering. Door te investeren in topinnovatiecentra wordt de (regionale) economie versterkt en de beroepsbevolking opgeleid voor de nieuwe economie.

² Het gaat hierbij om Ondernemers, Onderwijs, Onderzoek, Overheid eventueel aangevuld met andere partijen zoals Inwoners, Maatschappelijke Organisaties, Consumenten.

Datum 2 november 2018

1.4. Ingezet wordt op topinnovatiecentra met een hoge mate van aantrekkingskracht voor nieuwe bedrijvigheid en een hoge mate van samenwerking in multiple-helix verband

Deze hoogwaardige technologische broedplaatsen kunnen succesvol zijn door op een fysieke locatie de focus te hebben op R&D en/of kennisintensieve activiteiten, in aanwezigheid van manifeste kennisdragers en met een actieve open innovatie. Een potentieel succes is mede afhankelijk van elf succesfactoren³ en onder vijf condities⁴.

Een succesvol topinnovatiecentrum heeft een hoge mate van aantrekkingskracht voor nieuwe bedrijvigheid en een hoge mate van samenwerking in multiple-helix verband.

1.5. Op basis van een quickscan liggen er grote opgaven voor de ontwikkeling van de innovatiecentra

Wij hebben op basis van gesprekken een quickscan gemaakt van de vier huidige innovatiecentra om te kijken in welke mate zij voldoen aan de succesfactoren en welke belangrijkste opgaven er op dit moment liggen:

- Voor PSP geldt dat het oplossen van het ruimtegebrek, invulling geven aan de governancestructuur en het versterken van het vestigingsklimaat als belangrijkste opgaven. PSP heeft de potentie om uit te groeien tot een volwaardige topinnovatiecentrum.
- Voor HIP geldt het bepalen van haar visie en doelstelling en het op orde brengen van haar governance als belangrijkste opgaven. HIP heeft de potentie om zich verder te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum.
- Voor Enexis zijn de belangrijkste opgaven het bepalen van de focus, het op orde brengen van de faciliteiten en het aantrekken van bedrijven. Enexis zal moeten bewijzen of zij de potentie heeft om door te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum.
- De Climate Campus staat voor de vraag hoe invulling gegeven kan worden aan de economische potentie als topinnovatiecentrum en in het verlengde daarvan de realisatie van een fysieke locatie. Climate Campus zal moeten bewijzen of zij de potentie heeft om door te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum.

Door verschil in de looptijd van de diverse innovatiecentra is het ene innovatiecentrum verder in haar ontwikkeling dan het andere innovatiecentrum.

1.6. Ontwikkeling naar topinnovatiecentra kan niet zonder een bepaalde mate van ondersteuning door de overheid

Bij veel van de meest radicale, revolutionaire innovaties, bijvoorbeeld de spoorwegen, internet of nanotechnologie, zijn de vroegste en meest kapitaalintensieve investeringen terug te voeren op de overheid.⁵ Het was de overheid die investeerde in innovaties waar durfkapitalisten niet de moed voor hadden. De overheid is bereid te investeren op gebieden waar de risico's en de kans op falen hoog

³ Aanwezigheid kennisdragers, Onderzoeksfaciliteiten, Ecosysteem open & shared innovatie, Kritische massa / 'place to be', Hoogwaardige locatie, Talent, Ondernemerschap & financiering, Adequate huisvesting, Marketing & Acquisitie, Duidelijke visie, Organisatie & Management (Buck Consultants International)

⁴ Hanteren van een scherpe en robuuste gezamenlijke focus, bewaken van de focus, tijd nemen en geduld organiseren voor ontwikkeling, zorgen voor een aantrekkelijk woon- en vestigingsmilieu, aanwezigheid van sterk leiderschap in de regio (STEC-groep & gesprekken met stakeholders en campussen in Nederland)

⁵ Door hoogleraar Economie (University of Sussex) Mariana Mazzucato aangetoond in haar boek: *De ondernemende staat – Waarom de markt niet zonder overheid kan*

Datum 2 november 2018

zijn, waar het aankomt op geduld en waar het lagere verwachtingen koestert ten aanzien van toekomstige rendementen. Vaak gaat het om investeringen met een onrendabele top. Dat is ook de reden om in Zwolle als overheid te investeren in de broedplaatsen van innovatie.

Wij zien voor de gemeente als initiatiefnemer van de visie op topinnovatiecentra vier rollen bij de topinnovatiecentra weggelegd:

- Facilitator → bijv. begeleiding proces
- (mede) Beleidsbepaler → bijv. vaststelling bestemmingsplannen
- Ontwikkelaar → bijv. ontwikkeling openbare ruimte
- Investeerder → bijv. investering in huisvesting of faciliteiten

Naast deze vier rollen, heeft de gemeente als belanghebbende vanuit andere programma's of beleidsvelden een rol. Hierbij kan de gemeente optreden als opdrachtgever, co-creator of deelnemer. Voorbeelden hiervan zijn de ontwikkeling van de plastic road (fietspad in Spoorzone/Assendorp), het project Berkum Energieneutraal of Senshagen.

2.1. Om tot uitwerking van de visie te komen en de opgaven van de innovatiecentra aan te pakken is via vier actielijnen een plan van aanpak opgesteld

Op basis van het concept topinnovatiecentra en de quickscan zien wij vier actielijnen die via verschillende tafels worden uitgewerkt:

- Actielijn I.** Vaststellen van een gezamenlijke ambitie en agenda topinnovatiecentra, door multiple-helix partijen in de Economic Board Regio Zwolle
- Actielijn II.** Vaststellen van opgaven en plan van aanpak per innovatiecentrum, door de multiple-helix partijen van het innovatiecentrum
- Actielijn III.** Aansluiting bij (inter)nationale ontwikkelingen, door de Regio Zwolle en de gemeente Zwolle
- Actielijn IV.** Verbinden van de strategische opgaven met de innovatiecentra, door de gemeente Zwolle

Risico's

Investeren in succesvolle topinnovatiecentra betekent voor een overheid investeren met geduld en een lange termijn financieringsconstructie. Op dit moment zijn alleen voor 2018 en 2019 capaciteit en middelen beschikbaar. Ook de incidentele middelen (€ 1.000.000) zijn beperkt, mede gelet op de investeringen die gepland staan bij PSP. Onzekerheid van financiering van een innovatiecentrum heeft een remmende werking op de ontwikkeling van dat innovatiecentrum. Het risico is stilstand of zelfs achteruitgang.

In de komende maanden wordt gewerkt aan voorstellen over de financiering van de innovatiecentra, zodat hierover bij de Perspectiefnota 2019 een besluit kan worden genomen.

Financiën

Voor de vier rollen van de gemeente is voor 2018 en 2019 twee keer € 250.000 beschikbaar, met een reserve van € 110.000 uit eerdere jaren (werkbudget). Daarnaast is in 2017 besloten om incidentele

Datum 2 november 2018

middelen vanuit het Stadsontwikkelfonds beschikbaar te stellen wanneer er sprake is van investeringen in de innovatiecentra (investeringsbudget). Dit is herbevestigd bij de begroting 2019.

In onderstaande tabel is de globale begroting voor het te besteden budget weergegeven.

Begrotingsjaar	2018	2019
Budget uit eerdere jaren	€ 110.000	€ 90.000
Budget in begroting	€ 250.000	€ 250.000
totaal beschikbaar budget	€ 360.000	€ 340.000
Capaciteit gemeente Zwolle	€ 160.000	€ 200.000
Inzet derden	€ 20.000	€ 40.000
Onderzoek	€ 25.000	€ 45.000
Reeds toegezegde subsidie	€ 65.000	€ 55.000
Totaal	€ 270.000	€ 340.000
Saldo budget	€ 90.000	€ 0

De capaciteit van de gemeente Zwolle wordt ingezet voor de programmamanager, projectleiders en verdere ambtelijke ondersteuning. De inzet van derden en onderzoek betreft ondersteuning bij het proces en het zo nodig uitvoeren van onderzoeken.

Voorgesteld wordt om het beschikbare budget op drie manieren in te zetten:

1. Inzet van (ambtelijke) capaciteit
2. Inzet indirecte investeringen (bestemmingsplan / openbare ruimte / subsidie)
3. Inzet directe investeringen (huisvesting, faciliteiten)

De financiële inzet wordt gebaseerd op de mate van ontwikkeling naar een topinnovatiecentrum. Hoe verder het innovatiecentrum in haar ontwikkeling is en haar bestaansrecht heeft bewezen, hoe meer financiële en ambtelijk inzet, voor zover nodig, wordt gepleegd.

Bij de PPN 2019 zullen voorstellen worden gedaan voor (structurele) financiële inzet op het programma Topinnovatiecentra.

Communicatie

De voorliggende Visie en het Programmaplan is tot stand gekomen na vele gesprekken, zowel binnen de organisatie van de gemeente Zwolle als met personen daarbuiten.

Er is gesproken met de stakeholders (multiple helix) van de innovatiecentra. Doel van die gesprekken was om inzicht te krijgen in de ambities van de stakeholders met betrekking tot de topinnovatiecentra. En welke opgaven en welke rol zij zien voor zichzelf en voor de gemeente.

Ook is een aantal campussen in het land bezocht: High Tech Systems Park (Hengelo), The Hague Security Delta (Den Haag), Dutch Innovation Park (Zoetermeer), Automotive Campus (Helmond), Pivot

Datum 2 november 2018

Park (Oss). Die gesprekken hebben inzicht gegeven in wat voor de desbetreffende campussen belangrijke randvoorwaarden zijn geweest om te kunnen groeien.

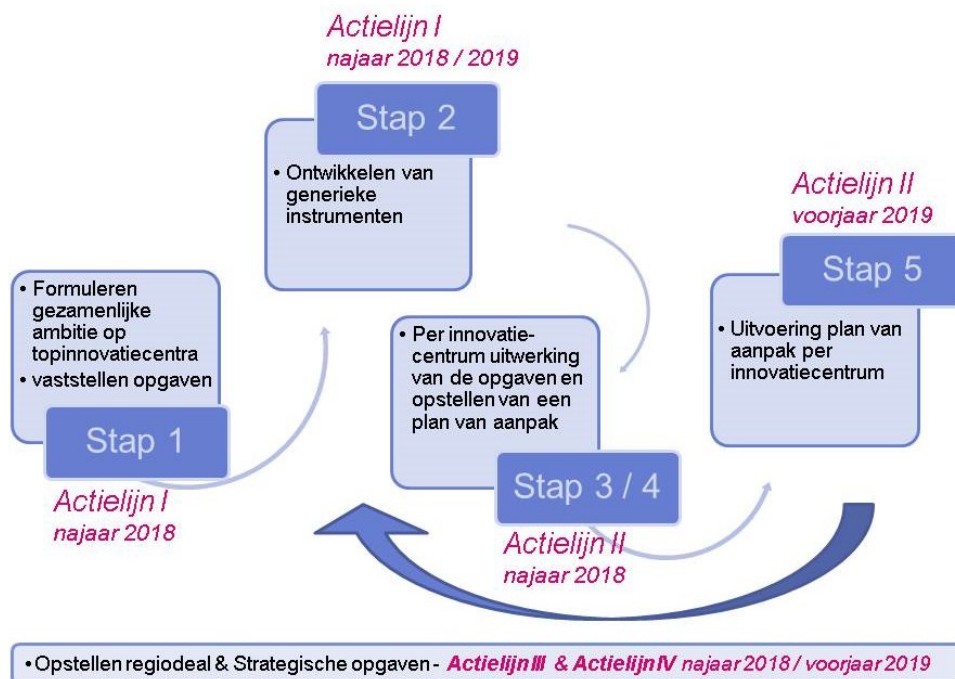
De visie is gepresenteerd aan de Economic Board Regio Zwolle (25 september), verdere bespreking van de visie en de relatie met de economische agenda van de Regio Zwolle vindt plaats in de Economic Board van 27 november.

De stakeholders kunnen in grote lijnen instemmen met de visie en het programmaplan.

Vervolg

Op basis van de vier genoemde actielijnen wordt de komende maanden, na besluitvorming door het college, het volgende proces ingezet (zie figuur 1):

De actielijnen I & II bestaan uit vijf stappen die globaal in het najaar van 2018 en het voorjaar van 2019 worden gezet. De actielijnen III & IV vinden in dezelfde periode plaats. De planning is afhankelijk van de uitkomsten per stap en de specifieke situatie per innovatiecentrum.

Figuur 1 - Planning actielijnen

Openbaarheid

Openbaar

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Datum 2 november 2018

Jaargang	2019
Kenmerk	48413
Onderwerp	Visie en Programmaplan Topinnovatiecentra

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 13-11-2018

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 7 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

**Project-, Programma- en
Procesmanagement**

Telefoon (038) 498 2092
g.janssen@zwolle.nl

Visie Topinnovatiecentra 2018

Opdrachtgever	Godelieve Wijffels
Opdrachtnemer	Geert Janssen
Versie	Definitief college
Datum	2 november 2018

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
Inleiding	4
Leeswijzer	5
Samenvatting	6
Achtergrond regionaal en lokaal beleid	6
Topinnovatiecentra	7
Quickscan	7
Visie op rol gemeente Zwolle	8
1 Achtergrond regionaal en lokaal beleid	9
1.1 Regio Zwolle	9
1.1.1 Regio Zwolle stapt over eigen grenzen	9
1.1.2 Economische agenda Regio Zwolle 2018 – 2022	9
1.2 Gemeente Zwolle	11
1.2.1 Perspectiefnota 2018 – 2021, Coalitieakkoord 2018 – 2022 en Omgevingsvisie	11
1.2.2 Programma topinnovatiecentra	12
2 Topinnovatiecentra	14
2.1 Samenvatting	14
2.2 Ambitie programma Topinnovatiecentra	14
2.3 Doel programma Topinnovatiecentra	15
2.3.1 Drie lagen van samenwerking	15
2.3.2 Topinnovatiecentra	15
2.3.3 Doel	16
2.4 Criteria voor topinnovatiecentra	16
2.4.1 Succesfactoren	16
2.4.2 Conditie	17
2.5 Kader voor topinnovatiecentra	19
2.5.1 Nieuwe bedrijvigheid en multiple-helix samenwerking	19
2.5.2 Overige locaties	20
3 Quickscan huidige topinnovatiecentra	21
3.1 Quickscan 11 succesfactoren	21
3.2 Van quickscan naar kader topinnovatiecentra	23
4 Visie op rol en inzet gemeente Zwolle	25
4.1 Rollen gemeente	25
4.2 Kader inzet beschikbaar budget	25
BIJLAGE 1 Quickscan topinnovatiecentra Zwolle	28
Polymer Science Park	28

Datum 2 november 2018
Titel Visie Topinnovatiecentra

Health Innovation Park	29
Enexis	30
Climate Campus	32

Inleiding

“Belangrijk is dat de overheid niet de dingen doet die individuen al doen, en die dingen iets beter of iets slechter doet; maar dat ze die dingen doet die momenteel helemaal niet worden gedaan.” (John Maynard Keynes)

In haar boek *De ondernemende staat* (2014) toont hoogleraar Mariana Mazzucato¹ aan dat de overheid een actieve rol heeft gespeeld in broeinesten van innovatie en ondernemerschap. Het was de overheid die investeerde in innovaties waar durfkapitalisten niet de moed voor hadden. Overheden investeren in juist die risico's die niet berekend kunnen worden (risico's die werkelijk onbekend zijn). De overheid investeerde in het verlengen van de hoogtijdagen van een volgroeide industrie (de Concorde) of het lanceren van een nieuwe technologiesector (het internet). De overheid is bereid en voelt zich verantwoordelijk om te investeren op gebieden waar de risico's en de kans op falen hoog zijn, waar het aankomt op geduld en waar het lagere verwachtingen koestert ten aanzien van toekomstige rendementen.

De economie verandert. Technologieën ontwikkelen zich razendsnel, robots nemen werk uit handen, de vaste baan van vroeger is flexibel geworden. Innovatie van product en arbeid staan centraal. Economische groei en nieuwe banen geven de samenleving toekomstperspectief. Gelijktijdig maken we ons zorgen over de toekomst van de aarde waar wij op leven. Het is de vraag hoe we ook in de toekomst een leefbare en economisch krachtige stad en regio blijven. Eén van de antwoorden op deze vraag ligt nu voor u: investeren in topinnovatiecentra. Samen met de regiopartners wil Zwolle de uitdaging aangaan om de topinnovatiecentra een stap verder te brengen voor een nieuwe economie, een toekomstbestendige beroepsbevolking en beantwoording van maatschappelijk vraagstukken.

Uit onderzoek van BCI² blijkt namelijk dat in de afgelopen vier jaar de werkgelegenheidsgroei bij campussen (topinnovatiecentra) fors harder is gegroeid dan de totale werkgelegenheid in de gemeenten (22% bij campussen, 6% voor de gemeenten als geheel). Tegelijkertijd bieden de topinnovatiecentra ook de kans om antwoord te geven op vragen over de toekomst van de aarde: circulaire economie, klimaatadaptatie, energietransitie, zorg.

(Regio) Zwolle, zowel ondernemers en onderwijs als overheden, heeft de afgelopen jaren al fors geïnvesteerd in innovatiecentra. We zijn trots op nieuwe bedrijven en innovaties zijn ontstaan. Bij Polymer Science Park bijvoorbeeld het bedrijf [Fiberneering](#) (3D-printing van vezel versterkte onderdelen). Of bij Health Innovation Park het bedrijf [Medical Precision](#) (innovatief markeringssysteem behulpzaam bij de behandeling van kanker). In de totstandkoming van die successen willen we blijven investeren.

¹ Hoogleraar economie en innovatie aan University of Sussex

² *Inventarisatie en meerwaarde van campussen in Nederland*, Buck Consultants International, in opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat en het Netwerk Kennissteden Nederland (2018)

Leeswijzer

In de voorliggende Visie Topinnovatiecentra wordt ingezet op het ontwikkelen van de innovatiecentra Polymer Science Park (PSP, Kunstoftechnologie), Health Innovation Park (HIP, Health), Climate Campus (CC, Klimaatadaptatie)³ en het Enexis-terrein (Enexis, Energie) tot topinnovatiecentra. De visie geeft ook antwoord op de vraag hoe we willen omgaan met nieuwe ontwikkelingen en met innovatiecentra die uiteindelijk niet de potentie hebben die nu wordt verwacht.

De visie Topinnovatiecentra is tot stand gekomen na vele gesprekken, zowel binnen de organisatie van de gemeente Zwolle als met personen daarbuiten. Ook is gesproken met High Tech Systems Park (Hengelo), The Hague Security Delta (Den Haag), Dutch Innovation Park (Zoetermeer), Automotive Campus (Helmond), Pivot Park (Oss).

De visie bestaat uit vier onderdelen:

1. **Achtergrond regionaal en lokaal beleid** – in dit hoofdstuk wordt ingegaan op de achtergronden van het regionale en lokale beleid met betrekking tot topinnovatiecentra
2. **Concept topinnovatiecentra** – In dit hoofdstuk wordt een nadere duiding gegeven van het concept topinnovatiecentra en welke visie de gemeente Zwolle heeft op de topinnovatiecentra. Ingegaan wordt op de ambitie, de doelstelling en de criteria en condities voor de topinnovatiecentra. Dit concept is geïnspireerd door de onderzoeken van adviesbureau Buck Consultants International naar campussen⁴ en onderzoek van de STEC-groep⁵.
3. **Quickscan huidige topinnovatiecentra** – in dit hoofdstuk wordt op basis van een quickscan en gesprekken met stakeholders de stand van zaken gegeven van elk individueel innovatiecentrum. Ook wordt inzicht gegeven hoe het innovatiecentrum zich momenteel verhoudt tot het concept topinnovatiecentra uit het voorgaande hoofdstuk.
4. **Visie op rol gemeente Zwolle** – In het laatste hoofdstuk zijn de rollen van gemeente Zwolle verwoord. Tevens wordt ingegaan op de financiële inzet en kaders bij die rollen en de betekenis daarvan voor de innovatiecentra.

In het Programmaplan Topinnovatiecentra is het plan van aanpak verwoord, behorend bij de Visie Topinnovatiecentra.

³ Oorspronkelijk zou er in samenwerking met Enexis één topinnovatiecentrum voor Klimaat & Energie komen. Vanwege verschil in snelheden van ontwikkeling is besloten om parallel aan elkaar te werken aan een topinnovatiecentrum Klimaat (Climate Campus) en een topinnovatiecentrum Energie (Enexis). Mogelijk dat in een later stadium beide topinnovatiecentra alsnog worden samengevoegd.

⁴ Adviesbureau Buck Consultants International heeft, onder andere in opdracht van het ministerie van Economische Zaken, onderzoeken (in 2009, 2012, 2014, 2017, 2018) gedaan naar open innovatie centra.

⁵ Gebaseerd op Internationale ervaringen van succesvolle campusontwikkelingen, STEC-groep (uit: *Bedrijfsprofielen & vestigingsfactoren Kennispark Twente (2006)*)

Samenvatting

Achtergrond regionaal en lokaal beleid

Regio Zwolle

De Regio Zwolle wil een stap zetten naar een volgend niveau in haar ontwikkeling. Hiervoor heeft de Regio Zwolle het rapport '*Regio Zwolle stapt over eigen grenzen - de beweging naar meer slagvaardigheid*' opgesteld. Op basis van vijf thema's, waaronder Economie, Menselijk Kapitaal en Energie (Energietransitie, Klimaatadaptatie en Circulaire Economie) wil de Regio Zwolle deze stap zetten. Voor het thema Economie heeft de Economic Board de *Economische agenda Regio Zwolle 2018 – 2022* vastgesteld. Deze economische agenda focust zich allereerst op de sectoren die vanuit de vorige economische agenda bewezen succesvol waren: kunststoffen, health en agri-food. Daarnaast geeft de nieuwe agenda extra aandacht aan sectoren die voor de regio belangrijk en veelbelovend zijn, zoals logistiek, vrijetijdseconomie en e-commerce. Zowel het rapport van de Regio Zwolle als de economische agenda sluiten aan op de vier innovatiecentra die in Zwolle zijn gelegen.

Gemeente Zwolle

Gemeente Zwolle heeft in 2017 haar ambitie voor de komende jaren op zes strategische opgaven vastgelegd. Eén van die opgaven zijn de innovatiecentra (samen met Human Capital)⁶. Ook de nieuwe coalitie (2018-2022) blijft vasthouden aan deze strategische opgave. In de Omgevingsvisie (deel 1) is de ambitie voor de ontwikkeling naar topinnovatiecentra vastgelegd. Dit zal in de Omgevingsvisie (deel 2) worden uitgewerkt in een ruimtelijk kader.

De gemeente Zwolle wil met de topinnovatiecentra aan de basis staan van een nieuwe economie, waarin vanuit een innovatief en dynamisch klimaat wordt samengewerkt in multiple-helix⁷ verband. Bij topinnovatiecentra wordt geïnvesteerd in een toekomstbestendige beroepsbevolking, een goede kenniseconomie en innovatie. De programma's Topinnovatiecentra en Human Capital zijn om die reden aan elkaar verbonden.

Tot op heden zijn de innovatiecentra organisch gegroeid. De gemeente Zwolle heeft de intentie om meer expliciet richting en invulling te geven aan het concept en meer samenhang te brengen in de groei van de verschillende locaties naar topinnovatiecentra. Hiervoor is een heldere en samenhangende visie op het concept topinnovatiecentra nodig. Hoewel de visie op dit moment vanuit de gemeente Zwolle is opgesteld, is het de intentie dat de visie een regionale uitwerking krijgt, gedragen door de multiple helix partijen.

⁶ Oorspronkelijk werd de term 'Topwerklocaties' gehanteerd. Dit leidt tot verwarring met het programma Topwerklocaties van de provincie Overijssel, die een andere focus heeft. Om die reden is besloten om de term 'topwerklocaties' te vervangen door de term 'topinnovatiecentra'.

⁷ Het gaat hierbij om Ondernemers, Onderwijs, Onderzoek, Overheid eventueel aangevuld met andere partijen zoals Inwoners, Maatschappelijke Organisaties, Consumenten.

Topinnovatiecentra

Investeren in topinnovatiecentra is van belang om in te spelen op een sterk veranderende en meer dynamische economie door onder andere technologisering, robotisering en flexibilisering. Hiermee wordt bijgedragen aan het versterken van de (regionale) economie en het opleiden van de beroepsbevolking voor de nieuwe economie. Ook kunnen de innovatiecentra antwoord geven op maatschappelijke opgaven waar de stad en de regio voor staan.

De gemeente Zwolle heeft als ambitie het creëren van hoogwaardige technologische broedplaatsen met een scherp innovatief profiel en grote aantrekkingskracht en uitstraling, thuisbasis van gerenommeerde innovatieve en internationale bedrijven en veelbelovende startups.

Het doel is het creëren van topinnovatiecentra met een hoge mate van aantrekkingskracht voor nieuwe bedrijvigheid en een hoge mate van samenwerking in multiple-helix verband.

De topinnovatiecentra kunnen succesvol zijn door op een fysieke locatie de focus te hebben op R&D en/of kennisintensieve activiteiten, in aanwezigheid van manifeste kennisdragers (bijvoorbeeld R&D-afdeling van een groot internationaal bedrijf of een universiteit) en met een actieve open innovatie (bijvoorbeeld het delen van gezamenlijke onderzoeksfaciliteiten). Een potentieel succes is mede afhankelijk van 11 succesfactoren⁸ en onder 5 condities⁹.

Quickscan

Wij hebben op basis van gesprekken een quickscan gemaakt van de vier huidige innovatiecentra om te kijken in welke mate zij voldoen aan de succesfactoren⁶ en welke belangrijkste opgaven er op dit moment liggen. Door verschil in de looptijd van de diverse innovatiecentra is het ene innovatiecentrum verder in haar ontwikkeling dan de andere innovatiecentrum.

Voor PSP geldt het oplossen van het ruimtegebrek, invulling geven aan de governancestructuur en het verder versterken van het vestigingsklimaat als belangrijkste opgaven. PSP heeft de potentie om uit te groeien tot een volwaardig topinnovatiecentrum.

Voor HIP geldt het bepalen van haar visie en doelstelling en het op orde brengen van haar governance als belangrijkste opgaven. HIP heeft de potentie om zich verder te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum.

Voor Enexis zijn de belangrijkste opgaven het bepalen van de focus, het op orde brengen van de faciliteiten en het aantrekken van bedrijven. Enexis zal moeten bewijzen of zij de potentie heeft om door te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum.

⁸ Aanwezigheid kennisdragers, Onderzoeksfaciliteiten, Ecosysteem open & shared innovatie, Kritische massa / 'place to be', Hoogwaardige locatie, Talent, Ondernemerschap & financiering, Adequate huisvesting, Marketing & Acquisitie, Duidelijke visie, Organisatie & Management

⁹ Hanteren van een scherpe en robuuste gezamenlijke focus, bewaken van de focus, tijd nemen en geduld organiseren voor ontwikkeling, zorgen voor een aantrekkelijk woon- en vestigingsmilieu, aanwezigheid van sterk leiderschap in de regio

De Climate Campus staat voor de vraag hoe invulling gegeven kan worden aan de economische potentie als topinnovatiecentrum en in het verlengde daarvan de realisatie van een fysieke locatie. Climate Campus zal moeten bewijzen of zij de potentie heeft om door te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum.

Visie op rol gemeente Zwolle

De gemeente Zwolle ziet voor zichzelf vier rollen weggelegd:

- Facilitator → bijv. begeleiding proces
- (mede) Beleidsbepaler → bijv. omgevingsvisie, bestemmingsplannen
- Ontwikkelaar → bijv. ontwikkeling openbare ruimte
- Investerder → bijv. investering in huisvesting of faciliteiten

Daarnaast heeft de gemeente vanuit andere programma's of beleidsvelden een rol als belanghebbende (bijvoorbeeld als opdrachtgever of launching customer).

De inzet van capaciteit en financiële middelen is onder te verdelen in drie soorten:

1. Inzet van (ambtelijke) capaciteit
2. Inzet indirecte investeringen (bestemmingsplan / openbare ruimte / subsidie)
3. Inzet directe investeringen (huisvesting, faciliteiten)

De financiële inzet wordt gebaseerd op de mate van ontwikkeling en potentie naar een topinnovatiecentrum. Hoe verder het innovatiecentrum in haar ontwikkeling is en haar bestaansrecht heeft bewezen, zal de gemeente indien nodig meer inzet plegen.

Locaties die niet de potentie hebben om zich te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum worden niet (meer) ondersteund via het programma Topinnovatiecentra. Dit kan ook gelden voor locaties die op dit moment wel de potentie hebben om zich te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum. Wanneer locaties wel van groot belang zijn voor de stad, ondersteunen wij die via andere programma's en beleidsvelden.

1 Achtergrond regionaal en lokaal beleid

1.1 Regio Zwolle

1.1.1 Regio Zwolle stapt over eigen grenzen

Regio Zwolle is al jaren een economische topregio in Nederland. Om aan de top te blijven en te blijven bijdragen aan de economie van Nederland wil de regio een stap zetten naar een volgend niveau in haar ontwikkeling. Hiervoor heeft de Regio Zwolle het rapport *'Regio Zwolle stapt over eigen grenzen - de beweging naar meer slagvaardigheid'* opgesteld. Naast een vooruitstrevende vorm van samenwerking wil de Regio Zwolle op een vijftal thema's de focus richten: Economie, Menselijk Kapitaal, Leefomgeving, Bereikbaarheid, Energie (zie figuur 1).

Economie	Onze economie floreert - met respect voor het ecologisch plafond - op topniveau, heeft een hoog aanpassingsvermogen en betreft zoveel mogelijk mensen in het arbeidsproces.	Succesvolle sectoren Kansrijke sectoren Veelbelovende trends
Menselijk Kapitaal	Inwoners van Regio Zwolle kunnen zich ontplooiën, kunnen mee in de zich dynamisch ontwikkelende samenleving, doen wat ze kunnen en ervaren dat als zinvol en bevredigend.	Beschikbaarheid Wendbaarheid Inclusiviteit
Leefomgeving	In Regio Zwolle woon en leef je met plezier in een veilige en gezonde omgeving, je komt graag in de regio recreëren.	Gezondheid Veiligheid Hoogwaardige voorzieningen
Bereikbaarheid	Regio Zwolle is goed bereikbaar via het net van rail, water en wegen. Steden en kernen zijn snel toegankelijk en je hebt overal een snelle digitale verbinding.	Verbinding extern Verbinding intern via weg, spoor, water, lucht, digitaal
Energie	Regio Zwolle speelt proactief in op de toekomst door innovatieve manieren van energietransitie en klimaatadaptatie.	Duurzame ontwikkeling • Energietransitie • Klimaatadaptatie • Circulariteit

Figuur 1 - Focus thema's Regio Zwolle

1.1.2 Economische agenda Regio Zwolle 2018 – 2022

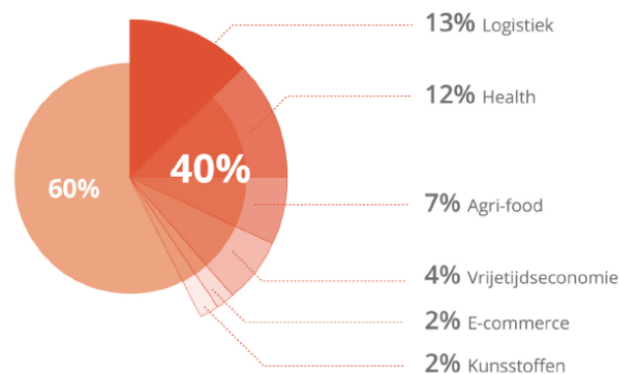
Voor elk van de regionale thema's wordt een agenda voor de komende jaren opgesteld. Voor het thema Economie hebben ondernemers, onderwijsinstellingen en overheden samen met de omgeving een geactualiseerde economische agenda (2018 – 2022) opgesteld. De nieuwe economische agenda focust zich allereerst op de sectoren die vanuit de vorige economische agenda bewezen succesvol waren: kunststoffen, health en agri-food. Daarnaast geeft de nieuwe agenda extra aandacht aan sectoren die voor de regio belangrijk en veelbelovend zijn, zoals logistiek, vrijetijdseconomie en e-commerce. Zowel het rapport van de Regio Zwolle als de economische agenda sluiten aan op de vier innovatiecentra die in Zwolle zijn gelegen:

Polymer Science Park

De sector kunststoffen sluit aan bij relatief nieuwe economische activiteiten, zoals het Internet of Things, digitalisering, 3Dprinting en met name ook circulaire economie (recycling). Dit biedt deze sector veel potentieel. Binnen de topsector Chemie zijn kunststoffen van groot belang in Oost-Nederland. Een groot deel van de kunststofbedrijven in Nederland bevindt zich hier.

Health Innovation Park

Het onderzoek 'Kracht van Oost'¹⁰ laat zien dat een aantal sectoren van grote invloed zijn op de werkgelegenheid in de regio en een grote toegevoegde waarde hebben. Zo levert de sector health met 16% een belangrijke bijdrage aan de werkgelegenheid in de Regio Zwolle en is de sector verantwoordelijk voor 12% van de toegevoegde waarde in de Regio (zie figuur 2).

Figuur 2 - Toegevoegde waarde per sector in de Regio Zwolle

Enexis

De ontwikkeling bij Enexis, gericht op het thema Energietransitie, sluit aan bij de opgave die de Regio heeft vastgesteld op het gebied van de Energietransitie.

Climate Campus

Het afgelopen decennium is in de IJsselvechtdelta (onderdeel van de Regio) hard gewerkt aan de opgaven op het gebied van klimaatadaptatie. De regio behoort hiermee tot de koplopers op dit thema. Het is niet voor niets dat de Regio Zwolle daarom klimaatadaptatie als één van de focusthema's heeft benoemd.

¹⁰ Werkdocument *De Kracht van Oost-Nederland, een economisch-geografische analyse*, 2017, Regioplan beleidsonderzoek / ESD² / IHS Erasmus / Ruimtelijk Economisch Atelier Tordoir

1.2 Gemeente Zwolle

1.2.1 Perspectiefnota 2018 – 2021, Coalitieakkoord 2018 – 2022 en Omgevingsvisie

De ambities van de Regio Zwolle sluiten aan bij de ambities die de gemeente Zwolle heeft vastgesteld. De stad heeft de ambitie om de bijzondere eigenschappen van de stad te behouden en tegelijkertijd haar groei in stedelijkheid te gebruiken om de kwaliteit te vergroten. In de Perspectiefnota 2018 -2021 (PPN) zijn zes strategische opgaven voor de gemeente Zwolle gepresenteerd om deze ambitie te realiseren¹¹, waarvan Topinnovatiecentra¹² (samen met Human Capital) er één is. Ook de nieuwe coalitie (2018-2022) blijft in haar coalitieakkoord 'Duurzame kwaliteit en groei voor Zwolle' vasthouden aan deze ambities:

“Wij willen onze positie als economische topregio de komende jaren behouden en waar mogelijk versterken. Dat doen we door te investeren in zaken die de economische structuur sterker en toekomstbestendiger maken. Zoals energietransitie, klimaatadaptatie, circulaire economie, bereikbaarheid, digitalisering, topwerklocaties [topinnovatiecentra] en de human capital-agenda.”

In de Omgevingsvisie (deel 1) is nadrukkelijk aandacht voor de ontwikkeling naar topinnovatiecentra. Als ambitie staat in de Omgevingsvisie het versterken van de economie van stad en regio, door voldoende ruimte te bieden voor nieuwe bedrijfs- en kantorenconcepten en locaties. Dit wordt vertaald naar: “Zwolle focust zich op het verder ontwikkelen van bestaande topinnovatiecentra voor economische concepten (...)”. In de verdere uitwerking van de Omgevingsvisie (deel 2) zullen de topinnovatiecentra meegenomen worden in het ruimtelijk kader voor het opstellen van juridisch bindende bestemmingsplannen.

Dynamisering van de economie

De topinnovatiecentra staan aan de basis van een nieuwe economie, waarin vanuit een innovatief en dynamisch klimaat wordt samengewerkt in multiple-helix¹³ verband, zodat de stad én de regio ook in de toekomst bij de top van economische regio's in Nederland behoort. Bij topinnovatiecentra wordt geïnvesteerd in een toekomstbestendige beroepsbevolking, een goede kenniseconomie en innovatie. Dit moet uiteindelijk leiden tot nieuwe werkgelegenheid voor hoger-, middelbaar en lager opgeleiden met een spin-off voor de gehele arbeidspopulatie (bijvoorbeeld door het aantrekken van toeleveranciers en ondersteunende diensten) en een doorgroei naar een nieuwe economie. De economie verandert namelijk snel onder invloed van meerdere factoren, zoals technologisering, robotisering en flexibilisering. Dit betekent dat de economie van de regio Zwolle zich zal moeten aanpassen aan deze dynamisering. Onze economie

¹¹ De volgende strategische opgaven zijn geformuleerd: Sociaal domein, Klimaatadaptatie, Energietransitie, Circulaire Economie, Centrumgebied (Spoorzone & Binnenstad) en Topinnovatiecentra & Human Capital

¹² Oorspronkelijk werd de term 'Topwerklocaties' gehanteerd. Dit leidt tot verwarring met het programma Topwerklocaties van de provincie Overijssel, die een andere focus heeft. Om die reden is besloten om de term 'topwerklocaties' te vervangen door de term 'topinnovatiecentra'.

¹³ Het gaat hierbij om Ondernemers, Onderwijs, Onderzoek, Overheid eventueel aangevuld met andere partijen zoals Inwoners, Maatschappelijke Organisaties, Consumenten.

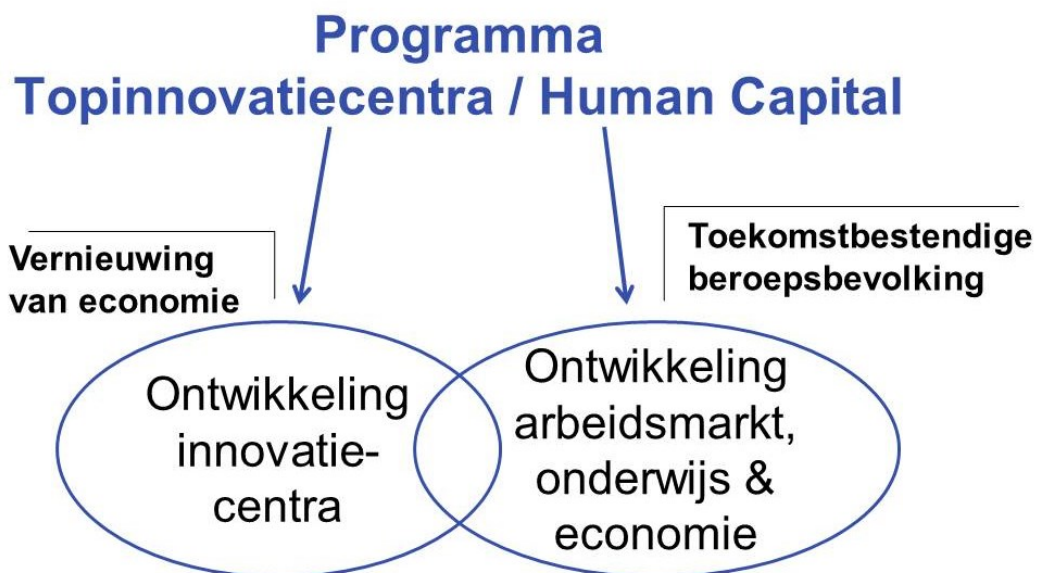
moet verder worden verdiept en verankerd. Eén van de middelen hiervoor is de inzet op innovatie en op de beroepsbevolking van de toekomst.

Topinnovatiecentra en Human Capital

De programma's Topinnovatiecentra en Human Capital zijn om die reden aan elkaar verbonden. Human Capital zet in op de dreigende tweedeling tussen hoogopgeleide kenniswerkers en lager opgeleide vakwerkers, op een 'Leven Lang Leren' en het stimuleren van werk naar werk, van werkloosheid naar werk en van onderwijs naar werk. Binnen de Human Capital Agenda wordt de ingezette duurzame verbinding tussen economie, onderwijs en arbeidsmarkt doorgezet.

Bij de topinnovatiecentra wordt ingezet op innovatie met nieuwe werkgelegenheid als doel. Hiervoor is het noodzakelijk dat binnen de topinnovatiecentra onderwijspartijen en bedrijfsleven elkaar versterken en er een verbinding gelegd wordt tussen fundamenteel onderzoek, toegepaste wetenschap en de praktijk. Alleen dan kunnen innovaties ook daadwerkelijk toegepast worden en ontstaat er een nieuwe economie.

Voor de doorgroei van de topinnovatiecentra, zowel in kwaliteit als in kwantiteit, is een goede Human Capital Agenda noodzakelijk. Tegelijkertijd zijn de topinnovatiecentra belangrijk voor de Human Capital Agenda omdat daar economie, onderwijs én arbeidsmarkt van nature samen komen. Zo zijn de topinnovatiecentra en de Human Capital Agenda van elkaar afhankelijk (zie figuur 3).

Figuur 3 - Afhankelijkheid programma's Topinnovatiecentra & Human Capital

1.2.2

Programma topinnovatiecentra

Tot op heden zijn de innovatiecentra organisch gegroeid. Ieder innovatiecentrum kent een eigen geschiedenis en ontwikkeling. De rol van de overheid, en dan met name die van de gemeentelijke overheid, was wisselend. Vaak in een beginfase actief faciliterend en sturend, in een latere fase werd veel meer overgelaten aan de locatie zelf.

Datum
Titel

2 november 2018
Visie Topinnovatiecentra

Met het benoemen van topinnovatiecentra als strategische opgave heeft de gemeente de intentie om meer expliciet richting en invulling te geven aan het concept en meer samenhang te brengen in de tot op heden organische benadering van de verschillende locaties. Hiervoor is een heldere en samenhangende visie op het concept topinnovatiecentra nodig met als doel:

1. Het krachtig en in samenhang ontwikkelen c.q. versnellen van de groei van de onderscheiden topinnovatiecentra;
2. Het vormen van een afwegingskader en handvat voor (gemeentelijke) inbreng en beslissingen voor de topinnovatiecentra;
3. Het versterken van een integrale aanpak van en tussen de 6 strategische opgaven van de gemeente samen met de onderscheiden topinnovatiecentra waar dat mogelijk en gewenst is;
4. Het ontwikkelen van een (programmatische) aanpak om deze doelen te bereiken in netwerksamenwerking binnen de gemeente en samen met de partners van de gemeente (zie programmaplan Topinnovatiecentra);

Hoewel de visie op dit moment vanuit de gemeente Zwolle is opgesteld, is het de intentie dat deze visie een regionale uitwerking krijgt, gedragen door de multiple helix partijen.

2 Topinnovatiecentra

2.1 Samenvatting

- Wij hebben de ambitie om hoogwaardige technologische broedplaatsen te creëren met een scherp innovatief profiel en grote aantrekkingskracht en uitstraling, waar gerenommeerde innovatieve en internationale bedrijven en veelbelovende startups hun thuisbasis hebben (Topinnovatiecentra);
- Wij zien 11 succesfactoren en 5 voorwaardelijke condities om te komen tot succesvolle topinnovatiecentra. De succesfactoren en condities gebruiken wij als toetsing voor de stand van zaken en leidraad voor de ontwikkeling van de diverse topinnovatiecentra;
- Het programma Topinnovatiecentra richt zich op die locaties die de ambitie en potentie hebben om zich te ontwikkelen tot locaties met een hoge mate van aantrekkingskracht voor nieuwe bedrijvigheid én een hoge mate van samenwerking tussen de multiple-helix partners;

2.2 Ambitie programma Topinnovatiecentra

De gemeente Zwolle heeft als ambitie het creëren van:

'Hoogwaardige technologische broedplaatsen met een scherp innovatief profiel en grote aantrekkingskracht en uitstraling, thuisbasis van gerenommeerde innovatieve en internationale bedrijven en veelbelovende startups'

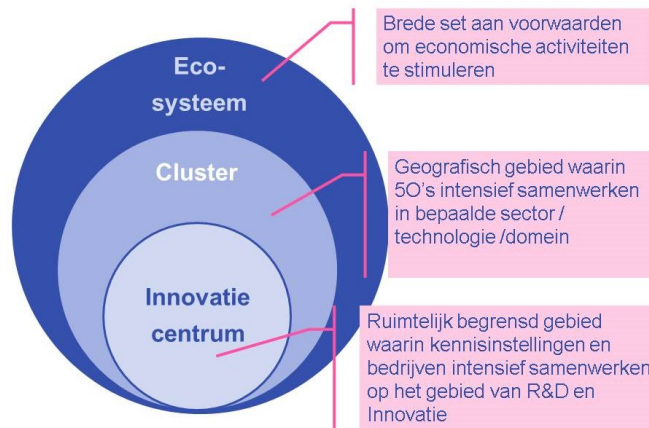
Als groeiende stad binnen een economisch groeiende regio, is een sterke vernieuwende economie van groot belang. Voor het bieden van (toekomstige) werkgelegenheid voor inwoners in de stad en in de regio, maar ook om een rol van betekenis te kunnen spelen als het gaat om het ontwikkelen van innovatieve oplossingen voor de maatschappelijke uitdagingen waar we voor staan.

In Zwolle zijn daarom vier innovatiecentra benoemd die de potentie hebben om een topinnovatiecentrum te worden. Een topinnovatiecentrum is een broedplaats waar in multiple-helix verband samengewerkt wordt aan het creëren van innovatie én nieuwe bedrijvigheid en geeft invulling aan de ambitie. De vier innovatiecentra hebben tot doel om (op langere termijn) innovatieve bedrijven en veelbelovende startups te laten ontstaan of aan te trekken en willen een broedplaats zijn waaruit nieuwe ideeën, producten en diensten worden ontwikkeld.

2.3 Doel programma Topinnovatiecentra

2.3.1 Drie lagen van samenwerking

Wij zien in de regio drie lagen van samenwerking: ecosysteem → cluster → innovatiecentrum. In figuur 4 is dit schematisch weergegeven.

Figuur 4 - Lagen van samenwerking

Ecosystemen¹⁴ zijn voordelig voor individuele bedrijfsontwikkeling én clusterontwikkeling, die vaak de voedingsbodem is voor een succesvolle topinnovatiecentrum. Clusters kunnen niet gedijen zonder een ecosysteem. Een cluster kan zich wel ontwikkelen zonder een topinnovatiecentrum. Topinnovatiecentra kunnen daarentegen niet succesvol zijn zonder een levendig cluster, waarvan de dynamiek wordt gegarandeerd door de juist ecosysteemelementen.

2.3.2 Topinnovatiecentra

Topinnovatiecentra hebben de potentie en de randvoorwaarden in zich om onze ambitie waar te maken. Vrijwel alle technologie gedreven bedrijven in Nederland hebben samenwerkingspartners en klanten over de hele wereld. Afstand is géén barrière. Uit de literatuur blijkt dat vestiging in topinnovatiecentra voordelen heeft voor bedrijven.

Bijvoorbeeld vanwege makkelijke toegang tot kennisdragers en researchfaciliteiten, maar ook vanwege imago ('place to be') en praktische voordelen in de zin van gemeenschappelijke voorzieningen. Het belang van toegang tot (directe) kennis is groter geworden door open innovatie. Dat wil zeggen dat bedrijven niet alleen meer zelf R&D doen, maar een (groeïend) deel in samenwerking met universiteiten, kennisinstellingen, spin offs en dergelijke. Open innovatie begint vaak met informele contacten. Fysieke nabijheid werkt dit soort contacten in de hand.¹⁵

¹⁴ Ecosystemen zijn: Een verzameling samenhangende ondernemende spelers (zowel potentieel als actief), marktpartijen (b.v. bedrijven, durfkapitalisten, business angels en banken), instituties (universiteiten, overheidsagentschappen en toezichhouders), en processen (de oprichtingsgraad van nieuwe bedrijven, het aantal snelgroeïende bedrijven, het aantal seriële en zeer succesvolle ondernemers, de mate van ondernemende ambitie en de maatschappelijke acceptatie van het verzilveren van successen), die in hun formele en informele verbindingen van invloed zijn op de prestaties van een lokale ondernemende omgeving. (definitie OESO, Mason & Brown, 2014)

¹⁵ De meerwaarde van vestiging op een science park/campus, Buck Consultants International, 2017

Datum 2 november 2018
Titel Visie Topinnovatiecentra

2.3.3 Doel

Het doel van de gemeente Zwolle binnen het programma Topinnovatiecentra is het creëren van topinnovatiecentra met een hoge mate van aantrekkingskracht voor nieuwe bedrijvigheid en een hoge mate van samenwerking in multiple-helix verband.

2.4 Criteria voor topinnovatiecentra

Een topinnovatiecentrum heeft vier kernelementen :

1. Fysieke locatie met hoogwaardige vestigingsmogelijkheden & onderzoeksfaciliteiten
2. Focus op R&D en/of kennisintensieve activiteiten
3. Aanwezigheid van manifeste kennisdragers
4. Actieve Open Innovatie

Deze vier kernelementen zijn uitgewerkt in 11 succesfactoren voor een topinnovatiecentrum. Hierbij hebben wij op basis van onderzoeken¹⁶ en gesprekken met stakeholders en andere campusontwikkelingen in het land een vijftal condities geformuleerd voor succesvolle ontwikkeling van topinnovatiecentra.

Zowel de succesfactoren als de condities bieden een handvat voor de (verdere) ontwikkeling van topinnovatiecentra in Zwolle én de regio Zwolle.

2.4.1 Succesfactoren

Een goed succesvol topinnovatiecentrum ontstaat niet vanzelf. Wij zien op basis van onderzoek¹⁷ elf succesfactoren (Sf.) voor een succesvolle ontwikkeling van een topinnovatiecentrum. In tabel 1 zijn de factoren uitgewerkt.

Succesfactor	Toelichting
1. Aanwezigheid kennisdragers	Kennisdragers zijn onderverdeeld in de volgende categorieën: R&D centra van grote internationaal opererende bedrijven, universiteiten, universitaire medische centra, onderzoeksinstituten
2. Onderzoeksfaciliteiten	Aanwezigheid en beschikbaarheid van onderzoeksfaciliteiten waar bedrijven gebruik van mogen maken (shared facilities)
3. Ecosysteem open & shared innovatie	Goed functionerend ecosysteem met een community en netwerk van bedrijven, kennisinstellingen en andere relevante spelers met een organisatie die zich bezig houdt met samenwerkingsinnovatie relaties binnen en buiten de campus, kennisvalorisatie, kennistransfer, netwerkvorming, business development
4. Kritische massa / 'place to be'	Door omvangrijk cluster aan bedrijvigheid ontstaat place-to-be (spin-offs, bedrijven van buitenaf), waar meer andere bedrijven op af komen
5. Hoogwaardige locatie	Uitstraling van locatie, gebouwen, gebied en openbare ruimte
6. Talent	Aanwezigheid/ toegang tot aantrekkelijke talent pool met skills op diverse niveaus
7. Ondernemerschap & financiering	Toegang tot financiering in verschillende fasen van ontwikkeling van bedrijf

¹⁶ Buck Consultants International en STEC-groep

¹⁷ De meerwaarde van vestiging op een science park / campus, Buck Consultants International, juni 2017

8. Adequate huisvesting	Kantoor- en labruimte evenals het aanbod van goede services en voorzieningen in goede prijsdiensten hebben een goede prijs/kwaliteitverhouding
9. Marketing & Acquisitie	Gericht op specifiek doelgroepen in Nederland, Europa en wereldwijd, incl. de acquisitie van bedrijven
10. Duidelijke visie	Breed gedragen (triple helix) visie en uitvoeringsdraagvlak, programma ten behoeve van de campusontwikkeling
11. Organisatie & Management	Campus site management (+ decision makers)

Tabel 1 - Succesfactoren topinnovatiecentrum

De succesfactoren zijn van elkaar afhankelijk als radertjes die elkaar draaiende houden. Het niet functioneren van één van de succesfactoren heeft direct effect op de andere succesfactoren.

2.4.2

Conditie

Wij zien daarnaast vijf belangrijke condities die randvoorwaardelijk zijn voor een succesvolle ontwikkeling van topinnovatiecentra. Deze condities baseren wij op onderzoek¹⁸ en gesprekken met de stakeholders en met diverse campussen in het land:

Hanteer een scherpe en robuuste gezamenlijke focus

Kijk naar je concurrenten, zodat je niet op dezelfde doelgroep richt

Stakeholders

‘Geef de topinnovatiecentra een duidelijk profiel ten opzichte van andere locaties in het land. Topinnovatiecentra moeten zich onderscheiden. Maak bovendien de meerwaarde van de topinnovatiecentra duidelijk. Eén van de krachten van deze regio zijn de sterke HBO- en MBO instellingen. Dit geeft kansen om als regio in te zetten op de toegepaste maakindustrie.’

Campussen

‘Spreek veel en intensief met de stakeholders in je gebied om tot een gezamenlijke visie te komen.’

‘Het DNA van je topinnovatiecentrum is van groot belang. Maak iets unieks en zorg dat het thema van het centrum past bij je stad.’

Bewaak de focus bij vestiging van bedrijven

Richt het gemeentelijk beleid op het vasthouden en concentreren van bedrijven met dezelfde focus

¹⁸ Gebaseerd op internationale ervaringen van succesvolle campusontwikkelingen, STEC-groep

Neem tijd voor de ontwikkeling en organiseer geduld

Financieel, planmatig en in exploitatie

Campussen

'Zorg voor investeringsgeld én financiering van lastig financierbare elementen (vanwege risico's of beperkte zekerheid)'

'Investeer als gemeente niet met geld, maar vooral met capaciteit'

'Zorg voor voldoende geld en haakjes bij partijen, zoals provincies en rijk'

'Denk aan de voorkant goed na over governance, financiering en huisvesting'

'De overheid heeft een belangrijke langjarige rol in de ontwikkeling van een topinnovatiecentrum'

Zorg voor de aanwezigheid van sterk leiderschap in de regio

Stakeholders

'Zorg ervoor dat grote partijen (bedrijfsleven) onderdeel zijn van het topinnovatiecentrum en daarbij een sterke betrokkenheid hebben. Ook andere betrokkenen moeten hun commitment uitspreken en laten zien.'

'Het is van belang dat overheden een actieve betrokkenheid hebben bij de topinnovatiecentra.'

'Betrek de regio bij de ontwikkeling van topinnovatiecentra. Richt je als topinnovatiecentrum ook op ondernemingen uit de regio. Zorg dat zij betrokken zijn bij de topinnovatiecentra.'

Campussen

'Doe het alleen als je sterke partijen hebt die de ontwikkeling tot topinnovatiecentrum willen ondersteunen'

'Zorg voor mensen die wat willen en hoog in de verschillende organisaties actief zijn'

Zorg voor een aantrekkelijk woon- en vestigingsmilieu

2.5 Kader voor topinnovatiecentra

Het concept topinnovatiecentra hebben wij uitgewerkt in onderstaand kwadrant (zie figuur 5). Dit kwadrant bestaat uit twee belangrijke indicatoren voor een succesvol topinnovatiecentrum:

1. de mate van nieuwe bedrijvigheid¹⁹
2. de mate van samenwerking in multiple-helix-verband.

Deze indicatoren geven aan in hoeverre succesvol invulling is gegeven aan de succesfactoren en condities. Immers wanneer daar onvoldoende invulling aan is gegeven zal het topinnovatiecentrum geen nieuwe bedrijvigheid hebben aangetrokken of hebben laten ontstaan. Ook kan naarmate de multiple helix beter betrokken is bij het topinnovatiecentrum beter invulling gegeven worden aan de succesfactoren.

2.5.1 Nieuwe bedrijvigheid en multiple-helix samenwerking

Figuur 5 - Kwadrant indicatoren topinnovatiepark

Op basis van het kwadrant onderscheidt de gemeente Zwolle vier soorten locaties:

Kwadrant 1 Locaties met een hoge mate van nieuwe bedrijvigheid en een lage mate van samenwerking tussen multiple-helix partijen

¹⁹ Zowel voor bedrijven die op de topinnovatiepark zelf ontstaan (spin-offs, start-ups), als voor bedrijven die naar de topinnovatiepark komen.

Datum 2 november 2018
Titel Visie Topinnovatiecentra

Kwadrant 2	Locaties met een hoge mate van nieuwe bedrijvigheid en een hoge mate van samenwerking tussen multiple-helix partijen
Kwadrant 3	Locaties met een lage mate van nieuwe bedrijvigheid en een lage mate van samenwerking tussen multiple-helix partijen
Kwadrant 4	Locaties met een hoge mate van samenwerking tussen multiple-helix partijen en een lage mate van nieuwe bedrijvigheid

Het programma Topinnovatiecentra heeft tot doel topinnovatiecentra te ontwikkelen met een hoge mate van nieuwe bedrijvigheid en een hoge mate van samenwerking tussen multiple-helix partijen, volgens kwadrant 2 (zie ook paragraaf 2.3.3.). Dit betekent dat die locaties vallen onder het programma Topinnovatiecentra. Dit geldt ook voor die locaties die dat nog niet hebben gerealiseerd, maar wel de potentie hebben om zich richting een topinnovatiecentrum te ontwikkelen (op basis van de succesfactoren en condities voor een topinnovatiecentrum).

2.5.2 Overige locaties

Locaties die niet onder het programma topinnovatiecentrum vallen, bijvoorbeeld locaties die alleen een hoge mate van nieuwe bedrijvigheid hebben, maar niet de ambitie of potentie hebben zich te ontwikkelen tot locaties die ook een hoge mate van samenwerking hebben in multiple-helix verband, kunnen echter wel van groot belang zijn voor de stad en de regio, bijvoorbeeld de Spoorzone of Hessenpoort. In dat geval zal ontwikkeling plaatsvinden vanuit andere beleidsvelden of programma's. Bijvoorbeeld via het economische programma, een project of één van de andere strategische opgaven.

Natuurlijk kunnen in deze gebieden ontwikkelingen ontstaan die wel een hoge mate van samenwerking in multiple-helix-verband hebben, waardoor mogelijk wel sprake is van een (potentieel) topinnovatiecentrum.

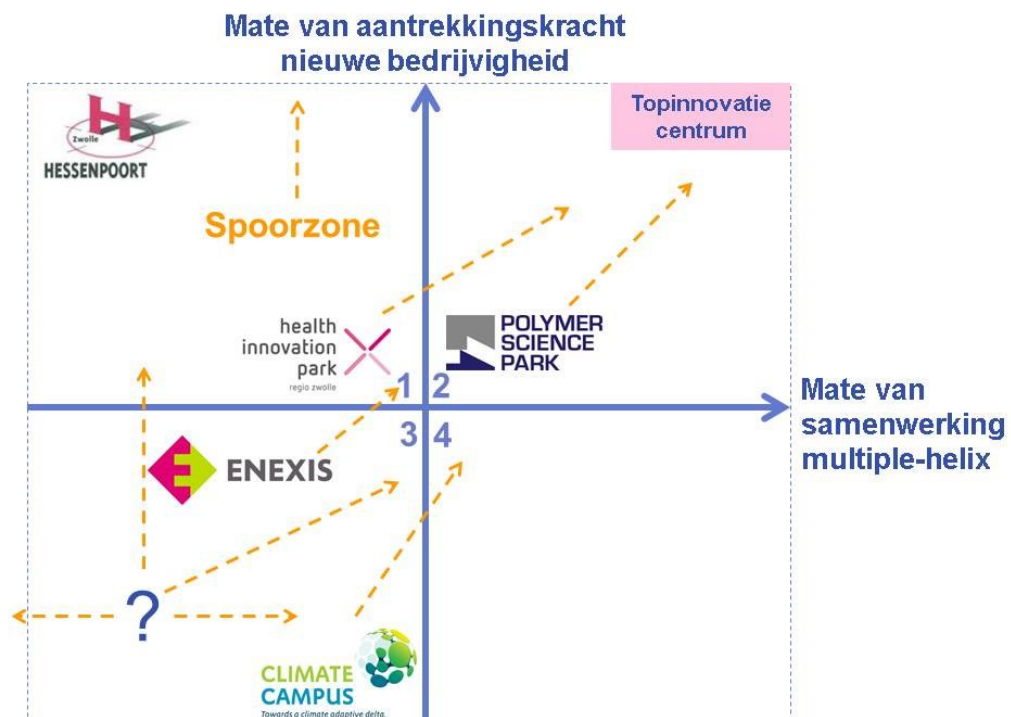
TOPWERK LOCATIE	Polymer Science Park ²¹	Health Innovation Park	Enexis	Climate Campus
	<i>"een toonaangevend innovatie- en expertisecentrum voor de kunststoftechnologie"</i>	<i>"dé voordeur voor Overijsselse innovatieve health initiatieven"</i>	<i>"realiseren van een vernieuwend gebied gericht op de sectoren energie, water en duurzaamheid."</i>	<i>"krachtig innovatienetwerk op het gebied van klimaatadaptatie met een gezamenlijke kennis- en innovatieagenda en de IJssel-Vechtdelta als proeftuin."</i>
INVULLING SUCCESFACTOREN	Grote betrokkenheid van DSM, aanwezigheid incubator (Greenpac/iLab) en diverse kennisinstellingen (Sf. 1, 6, 7)	Sterke netwerk- en kennisorganisatie met een goed parkmanagement (Sf. 4, 5, 7, 8)	Hoogwaardige huisvestingslocatie- en uitstraling in een groene omgeving met Enexis als anchor tenant. (Sf. 2, 5, 7, 8)	De Climate Campus staat nog in haar kinderschoenen met nog geen concreet beeld van de mate waarin de Climate Campus de potentie heeft om klimaatadaptatie te verzilveren in economische ontwikkeling (business) (Sf. 2, 4, 5, 8, 10)
	Ruimtegebrek, vanwege groei en ambities, en laagwaardige uitstraling huisvesting. (Sf. 2, 4, 5, 8, 9)	Katalysator voor het aantrekken van bedrijven, met onvoldoende financiering voor marketing en acquisitie, waarbij de verbinding met andere partijen (Zorgtrainingscentrum, Isala, onderwijspartijen e.d.) versterkt kan worden tot Health Park. (Sf. 1, 2, 3, 6, 9, 10)	Focus gericht op de energieopgaven in de gebouwde omgeving en toegepaste R&D, door aantrekken bedrijvigheid, oprichting van een lectoraat Energietransitie en het vestigen van het Expertisecentrum Energie. (Sf. 1, 3, 4, 9, 10)	Groot netwerk en ecosysteem van belangrijke kennisdragers (Sf. 1, 3, 6)
	Versterken van het vestigingsklimaat voor bedrijven als 'place to be' zal de aantrekkelijkheid van PSP verder vergroten. (Sf. 3, 4)	Visie op de toekomst van het HIP is nodig wat betreft gebiedsontwikkeling en organisatieontwikkeling (waaronder financieel) (Sf. 10, 11)	Aantrekken van MBO-studenten en een VMBO-opleiding, om zo een verbinding te maken tussen toegepaste wetenschap en praktijk en nieuwe medewerkers op te leiden. (Sf. 6)	Organisatie wordt momenteel ingericht (Sf. 7, 9, 11)
	De groei van PSP vraagt om verdergaande focus en nadenken over de daarbij behorende governance. (Sf. 10, 11)		Nog geen aparte organisatiestructuur rondom Enexis aanwezig (Sf. 11)	

Tabel 2- Quickscan topinnovatiecentra

²¹ Mede gebaseerd op het onderzoek *Eindrapportage 'The Next Step'*, uitgevoerd door Buck Consultants International in opdracht van Polymer Science Park (2017)

3.2 Van quickscan naar kader topinnovatiecentra

De aangewezen innovatiecentra verschillen sterk in de fase van ontwikkeling. Waar PSP en HIP al een aantal jaren bestaan en zich ontwikkeld hebben, staan Enexis en Climate Campus nog aan het begin van hun ontwikkeling. Op basis van de quickscan en de gesprekken met de stakeholders zien wij op dit moment het volgende beeld (figuur 6):

Figuur 6 - Mate van ontwikkeling huidige locaties

Kwadrant 1 Hoge mate van aantrekkingskracht nieuwe bedrijvigheid en lage mate van samenwerking in multiple-helix verband²²

Wij zien bij het HIP ook een zekere mate van aantrekkingskracht voor nieuwe bedrijvigheid. De samenwerking in multiple-helix verband is nu nog onvoldoende, maar wij zien wel dat het HIP en de ontwikkeling van Oosterenk tot Health Campus, de potentie heeft om de mate van samenwerking in multiple-helix verband te ontwikkelen, gelet op het netwerk en de omgeving van het HIP.

Kwadrant 2 Hoge mate van aantrekkingskracht nieuwe bedrijvigheid en hoge mate van samenwerking in multiple-helix verband

Wij zien Polymer Science Park als locatie die al een zekere mate van aantrekkingskracht voor nieuwe bedrijvigheid heeft en ook een zekere mate van samenwerking in multiple-helix verband. Deze locatie heeft echter nog verdere ontwikkeling nodig om uit te groeien tot volwaardig topinnovatiecentrum. Wij zien die potentie in PSP. De potentie blijkt ook wel uit het feit dat PSP als enig innovatiecentrum

²² Voor wat betreft de locaties Hessenpoort en Spoorzone in kwadrant 1: zie paragraaf 4.2

Datum 2 november 2018
Titel Visie Topinnovatiecentra

in de regio is benoemd als 'campus' in een onderzoek naar campussen in Nederland in opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat²³. Van de 82 campusinitiatieven zijn slechts 35 benoemd als 'echte' campus, waaronder dus PSP.

Ook heeft Buck Consultants International voor PSP groeiscenario's onderzocht²⁴ en verwacht op basis van een realistisch-ambitieuze scenario een groei van ongeveer 10.000m² aan nieuwe bedrijvigheid.

Kwadrant 3 Lage mate van aantrekkingskracht nieuwe bedrijvigheid en hoge mate van samenwerking in multiple-helix verband

De Climate Campus heeft een zekere mate van samenwerking in multiple-helix verband. Ruim 40 partijen van diverse achtergronden zijn op de Climate Campus aangehaakt. Wij zien echter op dit moment geen daadwerkelijke aantrekkingskracht voor nieuwe bedrijvigheid. De potentie hiervoor zal moeten worden onderzocht.

Enexis is zich op dit moment aan het ontwikkelen. Wij verwachten dat de mate van aantrekkingskracht voor nieuwe bedrijvigheid op korte termijn zal stijgen, mede door de inzet van Enexis om bedrijven aan zich te binden. Ook wordt geïnvesteerd in de samenwerking tussen de multiple-helix partijen. Wij zien de potentie van Enexis om zich te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum.

Onbekende ontwikkelingen

Op dit moment zijn de bovenstaande locaties in beeld gebracht. Tegelijkertijd staan de stad en de regio niet stil. Nieuwe ontwikkelingen dienen zich aan en zullen zich blijven aandienen. Die ontwikkelingen beoordelen wij altijd vanuit de ambitie en het doel van het programma Topinnovatiecentra. De potentie bepalen wij vanuit de criteria en condities. Ook kan het zijn dat locaties waarin nu nog potentie wordt gezien om zich te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum in de loop van de tijd afvallen. Daarbij geldt wel dat het aantal topinnovatiecentra beperkt zal moeten blijven om voldoende focus te kunnen blijven houden.

²³ *Inventarisatie en meerwaarde van campussen in Nederland*, Buck Consultants International in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken en Klimaat en Netwerk Kennissteden Nederland, 2018

²⁴ *Eindrapportage 'The Next Step'*, Buck Consultants International, 2017

4 Visie op rol en inzet gemeente Zwolle

4.1 Rollen gemeente

De gemeente Zwolle ziet voor zichzelf als initiatiefnemer van de visie op topinnovatiecentra vier rollen bij de innovatiecentra weggelegd:

- Facilitator
- (mede) Beleidsbepaler
- Ontwikkelaar
- Investeerder

Als facilitator kan de gemeente innovatiecentra procesmatig begeleiden in de ontwikkeling naar topinnovatiecentrum door bijvoorbeeld ambtelijke inzet of ondersteunen met financiële middelen voor onderzoek. Een stap verder is wanneer de gemeente beleid gaat bepalen door bijvoorbeeld de omgevingsvisie of bestemmingsplannen vast te stellen of wanneer de gemeente als ontwikkelaar optreedt door te investeren in de openbare ruimte. De laatste stap van directe betrokkenheid bij de innovatiecentra is wanneer de gemeente investeert in het innovatiecentrum zelf, bijvoorbeeld in huisvesting of faciliteiten.

Naast deze vier rollen bij topinnovatiecentra, heeft de gemeente als belanghebbende vanuit andere programma's of beleidsvelden een rol. Hierbij kan de gemeente optreden als opdrachtgever, co-creator of deelnemer. Voorbeelden hiervan zijn de ontwikkeling van de plastic road (fietspad in Spoorzone/Assendorp), het project Berkum Energieneutraal of Senshagen.

4.2 Kader inzet beschikbaar budget

Gelet op huidige ontwikkelingen bij alle innovatiecentra willen wij niet wachten met het inzetten van capaciteit en financiële middelen voor de ontwikkeling van de innovatiecentra. Deze inzet richt zich op de drie onderdelen van een innovatiecentrum:

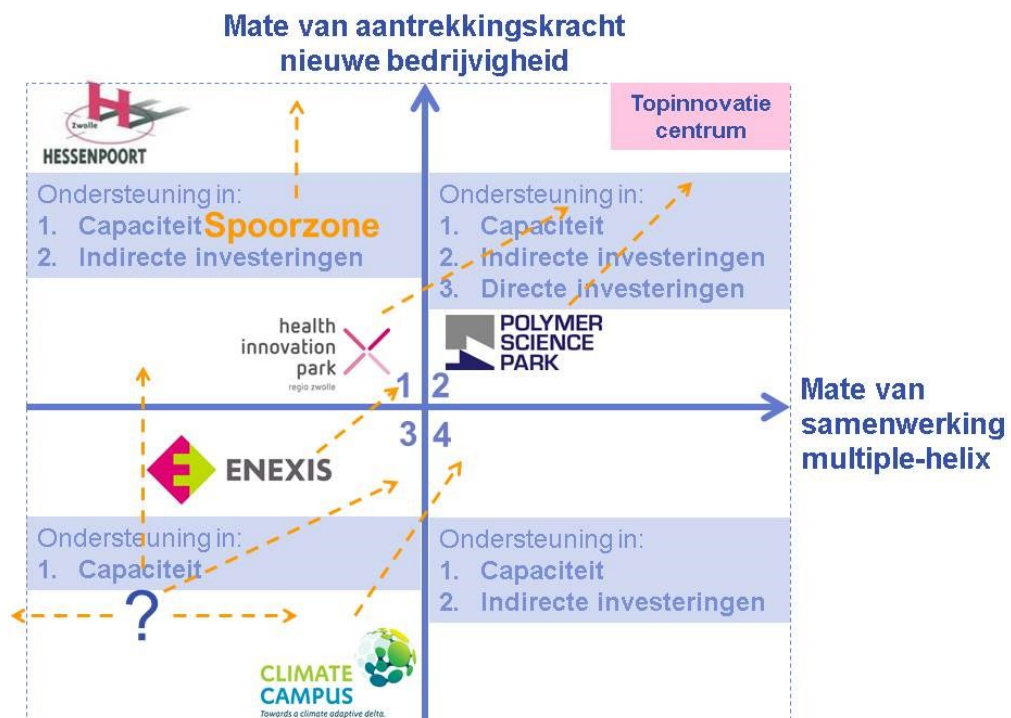
- Programma - faciliteiten, samenwerking, projecten (Sf. 1, 2, 3, 4, 6)
- Organisatie - personeel, financieel, bedrijfsvoering, marketing (Sf. 7, 9, 10, 11)
- Gebiedsontwikkeling - huisvesting, openbare ruimte (Sf. 5, 8)

De capaciteits- en financiële inzet van de gemeente is onder te verdelen in drie soorten:

1. Inzet van (ambtelijke) capaciteit
(gemeente als facilitator)
2. Inzet indirecte investeringen (bestemmingsplannen / openbare ruimte / subsidie)
(gemeente als beleidsbepaler, ontwikkelaar, investeerder)
3. Inzet van directe investeringen (huisvesting, faciliteiten)
(gemeente als investeerder)

De financiële inzet baseren wij op de mate van ontwikkeling en potentie naar een topinnovatiecentrum. Hoe verder het innovatiecentrum in haar ontwikkeling is en haar

bestaansrecht heeft bewezen, zal de gemeente indien nodig meer inzet (capaciteit of financieel) plegen. Ook hierbij hanteert de gemeente het eerder genoemde kwadrant van ontwikkeling naar topinnovatiecentrum. Dit betekent voor de huidige topinnovatiecentra het volgende (zie figuur 7):

Figuur 7 - Ondersteuning topwerklocaties

Toelichting:

Kwadrant 3 De locaties die een beperkte mate van nieuwe bedrijvigheid en een beperkte mate van samenwerking in multiple-helix hebben, maar wel de potentie hebben om zich daartoe te ontwikkelen, ondersteunen wij met ambtelijke capaciteit om de potentie om de locatie te laten ontwikkelen tot topinnovatiecentrum verder te onderzoeken.

Enexis & Climate Campus – Wij zien op dit moment in Enexis en Climate Campus de potentie om zich verder te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum. De potentie zal de komende periode bewezen moeten worden. Hiervoor willen wij ambtelijke capaciteit leveren.

Kwadrant 1 & 4 Een locatie met een zekere mate van nieuwe bedrijvigheid óf een zekere mate van samenwerking in multiple-helix en die de potentie heeft zich door te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum ondersteunen wij, naast inzet van ambtelijke capaciteit, met indirecte investeringen.

Health Innovation Park – Het HIP heeft zeker potentie, bijvoorbeeld wanneer er een doorontwikkeling naar een Health Park plaatsvindt, om zich te ontwikkelen tot Topinnovatiecentrum. Voor dit proces willen wij capaciteit leveren en inzet van indirecte investeringen.

Datum 2 november 2018
Titel Visie Topinnovatiecentra

Kwadrant 2 De locaties die beide elementen (nieuwe bedrijvigheid en samenwerking) in zekere mate in zich hebben en de potentie hebben om door te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum, ondersteunen wij naast het voorgaande waar nodig ook met inzet van directe investeringen.

Polymer Science Park – PSP heeft reeds bewezen dat zij zich ontwikkelt tot topinnovatiecentrum. Daarom willen wij capaciteit en inzet van indirecte en directe investeringen leveren.

Geen potentie Locaties die niet de potentie hebben om zich te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum worden niet (meer) ondersteund via het programma Topinnovatiecentra. Dit kan ook gelden voor locaties die op dit moment wel de potentie hebben om zich te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum. Wanneer locaties wel van groot belang zijn voor de stad, ondersteunen wij die via andere programma's en beleidsvelden.

Hessenpoort & Spoorzone – Hessenpoort en Spoorzone zijn belangrijke economische pijlers van de stad én de regio en hebben een hoge mate van aantrekkingskracht voor nieuwe bedrijvigheid. Wij verwachten echter niet dat deze locaties zich als topinnovatiecentra (zoals in dit programma bedoeld) zullen ontwikkelen met een hoge mate van samenwerking in multiple helix verband. Deze locaties zullen wij daarom niet ondersteunen vanuit het programma Topinnovatiecentra. Uiteraard vindt wel ondersteuning plaats vanuit het project Hessenpoort en het project Spoorzone en eventueel andere programma's en beleidsvelden. Ook kan het zijn dat binnen deze gebieden locaties ontstaan die wel de potentie hebben om zich te ontwikkelen tot Topinnovatiecentrum. Hierbij valt te denken aan de ontwikkelingen bij Perron038 op het gebied van innovatie van geavanceerde producten en productiesystemen.

BIJLAGE 1 Quickscan topinnovatiecentra Zwolle

Polymer Science Park

Algemeen

Het Polymer Science Park (PSP) is een toonaangevend innovatie- en expertisecentrum voor de kunststoftechnologie. Samen met de provincie Overijssel, DSM, Oost NL en gemeente Zwolle wordt er gewerkt aan het realiseren van een Topinnovatiecentrum Kunststoffen in Zwolle (daarnaast is PSP door de provincie ook benoemd als Topwerklocatie). In februari 2013 is een Masterplan opgesteld voor de ontwikkeling van de campus. Aangezien een aantal belangrijke uitgangspunten van het masterplan sinds 2013 zijn gewijzigd (stoppen van productieactiviteiten Vishay BComponents, doorgroei van de 'community' en onzekerheid over de locatie) is er in 2016 behoefte ontstaan bij de partijen aan herijking van het masterplan. Buck heeft PSP en haar partners geholpen bij het proces om te komen tot herijking. In samenwerking met Oost NL is een marktverkenning uitgevoerd, op basis waarvan een herijking van de groeiambitie van PSP is geformuleerd. Buck heeft hiervoor in september 2017 haar eindrapportage 'The Next Step' opgeleverd. Daarna is een visie opgesteld door PSP.

De gemeente Zwolle onderzoekt in 2018 samen met PSP, DSM, provincie Overijssel, Oost NL en HMO, hoe PSP gefaciliteerd kan worden in haar groeiambitie met als perspectief en beoogd resultaat voor 2018 een doorbraak in de locatie en huisvesting voor PSP, waarmee een toekomstbestendige ontwikkeling van PSP mogelijk is. Inmiddels is een locatiestudie uitgevoerd die inzicht geeft in de haalbaarheid en bijbehorende randvoorwaarden welke nodig zijn om PSP op de bestaande locatie langjarig te huisvesten en te faciliteren. Op basis van de locatiestudie wordt momenteel gewerkt aan een haalbaarheidsstudie naar de bestaande locatie (Vishay/DSM-locatie) welke input geeft aan de businesscase voor de beoogde ontwikkeling tot topinnovatiecentrum.

Stand van zaken

- We zien een grote betrokkenheid van DSM bij PSP. Het bedrijf staat klaar om verdere doorontwikkeling van PSP mogelijk te maken. Zowel in het huisvesten van onderdelen van PSP, als in het bieden van mogelijkheden voor R&D ontwikkeling. Daarnaast zien wij betrokkenheid van incubator Greenpac/iLab (Windesheim & Stenden) bij PSP. Tegelijkertijd horen we ook dat de samenwerking verbeterd kan worden. Via het Centrum voor Innovatief Vakmanschap (Deltion) ligt er een goede basis voor samenwerking tussen HBO en MBO, met mogelijk een aanvulling vanuit het wetenschappelijk onderwijs (bijvoorbeeld via DSM) waardoor studenten vanuit verschillende niveaus kunnen samenwerken en er vanuit fundamenteel onderzoek gewerkt kan worden aan toegepaste maakindustrie en R&D (Sf. 1, 6, 7);
- PSP ontwikkelt zich snel: nieuwe bedrijven willen aansluiten, bestaande bedrijven groeien, onderwijsinstellingen willen een deel van hun activiteiten bij PSP uitvoeren. Hierdoor ontstaat bij PSP ruimtegebrek. Ook hebben de gebouwen waarin PSP is gehuisvest geen hoogwaardige uitstraling en stelt Buck dat de apparatuur

niet uniek is. Wanneer dit niet op orde komt, kan er niet effectief gewerkt worden aan het uitvoeren van een acquisitieplan, met als doel het laten groeien van PSP en het vergroten van de kritische massa. (Sf. 2, 4, 5, 8, 9);

- Buck constateert in haar onderzoek dat partijen “footloose” (geen afhankelijkheid van PSP) zijn. Het ecosysteem is afhankelijk van één grote speler. In de gesprekken die zijn gevoerd komt dit ook aan de orde. De stakeholders geven aan dat gekeken moet worden naar het aantrekken van andere grote partijen, maar ook van het aantrekken van bedrijven uit de regio (Sf. 3, 4).
- In de gesprekken met de stakeholders kwam regelmatig naar voren dat gekeken moet worden naar de organisatiestructuur van de topinnovatiecentra mede in relatie tot Kennispoort. Sommige stakeholders spreken van bureaucratisering van de governance. Buck constateert dat er verschillende invalshoeken bestaan over de toekomst van PSP. Wij herkennen dit in de gesprekken met name over de rol die men ziet voor de PSP-organisatie, waarbij een deel van de stakeholders van mening is dat de PSP-organisatie zich moet richten op het uitvoeren van programma's en projecten, is een ander deel van de stakeholders van mening dat de PSP-organisatie zich moet richten op de realisatie van de huisvesting en de bedrijfsvoering. Wij zien hierin een duidelijke behoefte aan een gedeelde en gedragen visie en de opgave om de gehele governancestructuur opnieuw te bekijken om zo antwoord te geven op de verschillende vraagstukken, onder andere vanwege de verdere groei van PSP. Inmiddels zijn hiervoor door PSP al de nodige stappen gezet (Sf. 10, 11)

Health Innovation Park

Algemeen

In het kader van het Topsectorenbeleid is er door de Regio Zwolle en de provincie Overijssel gekozen voor de topsector Health. De keuze hiervoor is gemaakt vanwege het feit dat de provincie/regio verhoudingsgewijs veel werkgelegenheid heeft binnen deze sector. In 2013 heeft het cluster Health in de Regio Zwolle haar positie verworven (groot aantal kansrijke initiatieven, vele bijeenkomsten, zeer uitgebreid netwerk). In 2014 is door de founding partners (onder andere Isala, Windesheim, Deltion, provincie en gemeente Zwolle) het besluit genomen om het cluster Health verder uit te bouwen in het Health Innovation Park (entiteit) en op 1 januari 2014 is het Health Innovation Park Coöperatief UA (vereniging HIP) opgericht. Eind 2015 is een eerste aanzet gegeven om te kunnen komen tot een geografische werkgebied uitbreiding van Regio Zwolle naar Overijssel breed. In 2016 heeft het HIP gewerkt aan een visie om te komen tot de duurzame doorontwikkeling naar HIP 2.0. Vanuit de nieuw geformuleerde ambitie werkt het HIP de komende jaren aan drie werkgebieden: innovatie en clustervorming, Human Capital en gebiedsontwikkeling. De ambitie van HIP 2.0 luidt:

“Het HIP is dé voordeur voor Overijsselse innovatieve health initiatieven en werkt optimaal samen met samenwerkingspartners (o.a. Health Valley, het Polymer Science Park en Kennispoort Regio Zwolle) en andere Open Innovatiecentra en Innovatieloketten in de regio's Zwolle, Twente, Deventer en Arnhem/Nijmegen. Waarbij

het HIP met haar activiteiten economisch (omzetstijging en uitbreiding van werkgelegenheid) en maatschappelijk rendement (betere zorg voor hetzelfde geld of zelfde zorg voor minder geld) realiseert in de provincie Overijssel. Het HIP is zodanig georganiseerd dat deze met mensen, werkwijze, monitoring, rapportage en communicatie haar gestelde resultaten en benodigde financiering voor 2023 realiseert.”

De komende jaren (2014 – 2019) werkt het HIP aan het realiseren van de gestelde doelen en het genereren van inkomsten, waarbij de overheden hun financiering gedurende deze periode afbouwen. Hiervoor is in juni 2018 door HIP een nieuwe strategische koers neergelegd.

Stand van zaken

- Het HIP heeft zich ontwikkeld tot een sterke netwerk- en kennisorganisatie. Zowel lokaal, als regionaal en landelijk heeft het HIP dit netwerk gerealiseerd. Mede dankzij goed parkmanagement en het renoveren van kantoren zijn er veel zorggerelateerde bedrijven gevestigd bij het HIP. Bij de ondersteuning van bedrijven bij hun ondernemerschap en financiering zijn Health Investment Zwolle, Rabobank en Kennispoort betrokken. (Sf. 4, 5, 7, 8)
- In de gesprekken met de stakeholder komt sterk naar voren dat het HIP een belangrijke katalysator is (geweest) voor het aantrekken van bedrijven. Op dit punt zijn nog wel zorgen over de marketing en acquisitie die op dit moment geen of onvoldoende financiering kent.
Tegelijkertijd constateert men ook dat de verbinding tussen andere partijen (zoals het Zorgtrainingscentrum en Isala) in de omgeving van het HIP verder versterkt zou kunnen worden. Onderwijspartijen kunnen beter worden aangehaakt, zodat beter gebruik gemaakt kan worden van zorg gerelateerde kennis die in de stad ruimschoots aanwezig is. De kracht van het gebied zou kunnen leiden tot een sterke campusontwikkeling: Health Park. Zo kan een gebied ontstaan waar een ecosysteem zich ontwikkelt en kennisdragers samenwerken aan innovatie, gebruikmakend van elkaars faciliteiten. Deze ontwikkeling zal verder onderzocht kunnen worden. (Sf. 1, 2, 3, 6, 9, 10)
- Het HIP richt zich momenteel sterk op hun netwerk- en kennisorganisatie, maar houdt zich nog niet bezig met het faciliteren van onderzoeksfaciliteiten en open innovatie in multiple-helix verband. Dit vraagt van het HIP een duidelijk visie op de toekomst. Dit vraagstuk ligt echter breder dan alleen het HIP, maar moet gezien worden in de gehele gebiedsontwikkeling van Oostereijk. Daarnaast is de huidige financiële situatie van het HIP zorgelijk. De steun van de overheden wordt tot en met 2019 afgebouwd naar nihil en vanaf dan zal het HIP zelfstandig gefinancierd moeten worden. Antwoord op beide vraagstukken hebben invloed op de organisatie van het HIP. (Sf. 10, 11)

Enexis

Algemeen

In het gebied van Enexis en de Nooterhof op Marslanden A hebben verschillende partijen en belanghebbenden (eigenaren, gemeente en provincie) de samenwerking

gezocht om tot een visie te komen voor toekomstige ontwikkelingen om ruimtelijke, economische én functionele meerwaarde te laten ontstaan in het gebied. Aanleiding hiervoor is de wens van Enexis om de gronden die zij in het gebied in bezit hebben te ontwikkelen. De ambitie van de partijen, met name Enexis en de gemeente Zwolle, is om in de Nooterhof – Marslanden A (Enexis) een vernieuwend gebied te realiseren gericht op de sectoren energie, water en duurzaamheid. Daarbij wil men deze sectoren verbinden door vestiging van nieuwe technische gebruikers (B2B), van beginnend (start-up) tot gevestigd bedrijf en gebruikers met maatschappelijke economische activiteiten, technisch onderwijs, duurzaamheidseducatie, R&D en dataverwerking om zo een bedrijvenpark te ontwikkelen.

In augustus 2016 is een Ontwikkelingsvisie opgesteld met een focus op de samenhang tussen ruimtelijke kwaliteit en functies. Alle partijen willen vanuit duurzaamheidsdoelstellingen een impuls geven aan de ruimtelijke kwaliteit, waarbij de accenten liggen op natuur, natuurbeleving, energietransitie, water, klimaat en gezondheid (voedsel). Daarnaast biedt het Enexis ruimte voor kleinschalige bedrijvigheid. De gemeente en de provincie zien mogelijkheden voor een proeftuin en vestigingslocatie voor initiatieven en projectideeën op het thema duurzaamheid. Door in dit gebied bedrijven, onderwijsinstellingen (mbo/hbo/wo) en onderzoek/R&D te laten huisvesten wordt door onderlinge kruisbestuiving innovatie gestimuleerd. Zo heeft het gebied de potentie om zich te ontwikkelen tot topinnovatiecentrum. Met een duidelijk profiel, waarbij de focus gericht is op de energieopgaven in de gebouwde omgeving en toegepaste R&D. Dit profiel geeft kansen voor gerichte marktinvesteringen en een publiek-private leeromgeving die aansluit op de toekomstige regionale arbeidsmarkt met volop ruimte voor start-ups en social enterprises.

Op basis van de Ontwikkelingsvisie is een Plan van Aanpak geschreven, waarbij Enexis trekker is van het project. Het plan van aanpak gaat uit van de gebiedsvisie en de verbetering van de ruimtelijke kwaliteit. Daarnaast zijn vanuit de bestuurlijke Rondetafel-bijeenkomsten een vijftal projectinitiatieven ontstaan:

1. Verduurzamen woningen, wijkaanpak Berkum (EN-puls & Delta Wonen)
2. Water voor koeling en verwarming (Enexis & Waterschap)
3. Start-up bedrijven (Gemeente & Enexis)
4. Sourcing human capital (Deltion & VNO-NCW)
5. Slimme en schone mobiliteit (Provincie & EN-puls)

Stand van zaken

- Enexis is een hoogwaardige huisvestingslocatie. In de groene omgeving staan gebouwen met een hoogwaardige uitstraling. Samen met de aanwezigheid van Enexis als stevige partij heeft deze locatie zeker de potentie om uit te groeien tot een topinnovatiecentrum. Enexis is van plan haar R&D en opleidingscentrum in Zwolle te vestigen. Op dit moment zijn er nog geen mogelijkheden gecreëerd voor het ondersteunen van starters en start-ups bij de ontwikkeling van hun bedrijf. (Sf. 2, 5, 7, 8)
- Enexis is momenteel bezig met het aantrekken van bedrijven naar het terrein. De focus is gericht op de energieopgaven in de gebouwde omgeving en toegepaste

R&D. Hiermee maakt Enexis het onderscheid met bijvoorbeeld Energie Valley (Groningen), dat zich voornamelijk richt op energiesystemen voor de opwek van energie. Hiermee vormt Enexis een toegevoegde waarde ten opzichte van andere locaties in het land. In gesprek met Windesheim en een aantal andere partners wordt gewerkt aan het oprichten van een lectoraat Energietransitie die de campus mede kan versterken door de inbreng van kennis, kennisvalorisatie en innovatie. De provincie Overijssel is bezig met het opzetten van het Expertisecentrum Energie (Sf. 1, 3, 4, 9, 10)

- Naast de betrokkenheid van een lectoraat, is Enexis ook bezig met het aantrekken van MBO-studenten en mogelijk zelfs een VMBO-opleiding, om zo een verbinding te maken tussen toegepaste wetenschap en praktijk en om nieuwe medewerkers op te leiden (Human Capital). Op dit moment is dit nog niet gerealiseerd. Ook de betrokkenheid van HBO-studenten bij de campus is nog niet aan de orde (Sf. 6)
- Er bestaat nog geen aparte organisatiestructuur rondom de Enexis-locatie. (Sf. 11)

Climate Campus

Algemeen

Door klimaatveranderingen stijgt de zeespiegel en krijgen we extremer weer met plensbuien en hittegolven. Zwolle en haar regio is door haar ligging in de delta kwetsbaar voor klimaatveranderingen, want het water komt hier van 5 kanten (IJsselmeer, rivieren, Sallandse wettingen, ondergrond, plensbuien). De traditionele, grootschalige aanpak van “dijken bouwen en pompen” alléén biedt op termijn niet voldoende bescherming. We moeten breder kijken dan dijken bouwen en pompen alleen. Dat vraagt om een nieuwe manier van kijken, denken en doen. Van fysieke innovatie tot sociale innovatie. Deze nieuwe manier van kijken komt voort uit een cultuur van samenwerking en praktische inslag: wie het slim doet, doet het samen. Het afgelopen decennium is dat gebeurd in diverse verbanden: IJssel-Vechtdelta, Klimaat Actieve Stad, City Deal Klimaatadaptatie en Living Lab Overijssel. In 2016/2017 is de wens ontstaan om vanuit deze samenwerking een volgende stap te zetten naar een Climate Campus. In juni 2017 is een intentieoverkomst gesloten met 44 partijen om te komen tot de Climate Campus. Op 9 maart 2018 is de stichting Climate Campus opgericht met een eigenstandig bestuur (Royal Haskoning/DHV, Windesheim, gemeente Zwolle, TAUW, Natuur&Milieu Overijssel).

Met het opzetten van de Climate Campus wordt gebouwd aan een krachtig innovatienetwerk met een gezamenlijke kennis- en innovatieagenda en de IJssel-Vechtdelta als proeftuin. Het wordt een fysieke plek als centrum van de samenwerking met de demonstratiedelta als setting en blinkt uit in implementatie door het toepassen van (nieuwe) kennis en technieken en een effectieve samenwerking van overheid, inwoners, bedrijven en instellingen. De Climate Campus trekt (jong) talent, start-ups en bedrijvigheid aan en werft fondsen en investeerders. Door een goede branding van de Climate Campus, waaronder een gezamenlijk propositie en een (beeld)merk ontstaat een (inter)nationale profilering.

Stand van zaken

Datum
Titel

2 november 2018
Visie Topinnovatiecentra

- De Climate Campus staat als topinnovatiecentrum nog in haar kinderschoenen. Een fysieke locatie met onderzoeksfaciliteiten is nog niet aanwezig. De betrokken partijen zijn vooral op projectbasis betrokken bij klimaatadaptatie en er is nog geen concreet beeld van de mate waarin de Climate Campus de potentie heeft om klimaatadaptatie te verzilveren in economische ontwikkeling (business). (Sf. 2, 4, 5, 8, 10)
- Tegelijkertijd biedt de Climate Campus kans tot de ontwikkeling van een unieke topinnovatiecentrum: de regio Zwolle is koploper op het gebied van Klimaatadaptatie, de jarenlange samenwerking in deze regio heeft een groot netwerk en ecosysteem opgeleverd, belangrijke kennisdragers (bijvoorbeeld Windesheim, Universiteit Twente / Delft, KNMI) zijn betrokken. Dit uit zich op dit moment voornamelijk in diverse projecten en nog niet in structurele samenwerking. Dit geldt ook voor de betrokkenheid van studenten en talent bij de Climate Campus. Zij zijn sterk betrokken bij diverse projecten maar nog niet vanuit de Climate Campus zelf (Sf. 1, 3, 6)
- De organisatie van de Climate Campus staat ook in de kinderschoenen. Er is een stichting opgericht met een bestuur. Er wordt gewerkt aan de inrichting van een organisatie. Ook de inrichting van ondersteuning van ondernemerschap en marketing en acquisitie is hierdoor nog niet van de grond gekomen. (Sf. 7, 9, 11)

**Project-, Programma- en
Procesmanagement**

Telefoon (038) 498 2092
g.janssen@zwolle.nl

Programmaplan Topinnovatiecentra

Behorend bij Visie Topinnovatiecentra

Opdrachtgever	Godelieve Wijffels
Opdrachtnemer	Geert Janssen
Versie	Definitief
Datum	2 november 2018

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	2
1 Programma topinnovatiecentra	3
1.1 Visie topinnovatiecentra	3
1.2 Programmastructuur	3
1.3 Ambitie	5
1.4 Doel	5
1.5 Criteria	5
1.6 Methode	5
2 Actielijnen	6
2.1.1 Actielijn I - Vaststellen van een gezamenlijke ambitie en agenda topinnovatiecentra (<i>multiple helix Regio Zwolle</i>)	6
2.1.2 Actielijn II - Vaststellen van opgaven en plan van aanpak per topinnovatiecentrum (<i>multiple helix topinnovatiecentrum</i>)	7
2.1.3 Actielijn III - Opstellen Regiodeal (<i>gemeente Zwolle & Regio Zwolle</i>)	8
2.1.4 Actielijn IV - Strategische opgaven (<i>gemeente Zwolle</i>)	9
3 Planning	10
4 Financiën programma	11
4.1 Beschikbaar budget	11
5 Organisatie	12
5.1 Gemeente Zwolle	12
5.1.1 Werkgroep per topinnovatiecentrum	12
5.1.2 Gezamenlijke werkgroep Topinnovatiecentra	12
5.1.3 Kernteam Topinnovatiecentra	13
5.1.4 Ambtelijk programma-overleg	13
5.1.5 Bestuurlijk programma-overleg	13
5.1.6 Afstemmingsoverleggen strategische opgaven	13
5.2 Externe organisatie	13

1 Programma topinnovatiecentra

1.1 Visie topinnovatiecentra

De bijbehorende Visie Topinnovatiecentra is tot stand gekomen na vele gesprekken, zowel binnen de organisatie van de gemeente Zwolle als met personen daarbuiten. De visie bestaat uit vier onderdelen:

1. **Achtergrond regionaal en lokaal beleid** – in dit hoofdstuk wordt ingegaan op de achtergronden van het regionale en lokale beleid met betrekking tot topinnovatiecentra
2. **Concept topinnovatiecentra** – In dit hoofdstuk wordt een nadere duiding gegeven van het concept topinnovatiecentra en welke visie de gemeente Zwolle heeft op de topinnovatiecentra. Ingegaan wordt op de ambitie, de doelstelling en de criteria en condities voor de topinnovatiecentra. Dit concept is geïnspireerd door de onderzoeken van adviesbureau Buck Consultants International naar campussen¹ en onderzoek van de STEC-groep².
3. **Quickscan huidige topinnovatiecentra** – in dit hoofdstuk wordt op basis van een quickscan en gesprekken met stakeholders de stand van zaken gegeven van elke individuele topinnovatiecentrum. Ook wordt inzicht gegeven hoe de topinnovatiecentrum zich momenteel verhoudt tot het concept topinnovatiecentra uit het voorgaande hoofdstuk.
4. **Visie op rol gemeente Zwolle** – In het laatste hoofdstuk zijn de rollen van gemeente Zwolle verwoord. Tevens wordt ingegaan op de financiële inzet en kaders bij die rollen en de betekenis daarvan voor de topinnovatiecentra.

1.2 Programmastructuur

Het programma Topinnovatiecentra kan niet los worden gezien van diverse andere thema's en opgaven. In figuur 1 is dit uitgewerkt. De programma's Human Capital Agenda (HCA) en Topinnovatiecentra vallen beiden onder het begrotingsprogramma Ondernemende en levendige stad (Economie) en hebben een wederzijdse uitwisseling en afhankelijkheid van elkaar (zie ook de Visie Topinnovatiecentra).

Het programma topinnovatiecentra gaat uit van een basis van broedplaatsen van starters en start-ups die zich soms concentreren en clusteren. Het beleid voor start-ups en starters is hierop gericht. De clusters/concentraties vormen één van de voedingsbronnen voor de topinnovatiecentra. Deze topinnovatiecentra worden op basis van het concept topinnovatiecentra ontwikkeld. De verschillende topinnovatiecentra hebben een verbinding met de verschillende andere strategische opgaven van de stad.

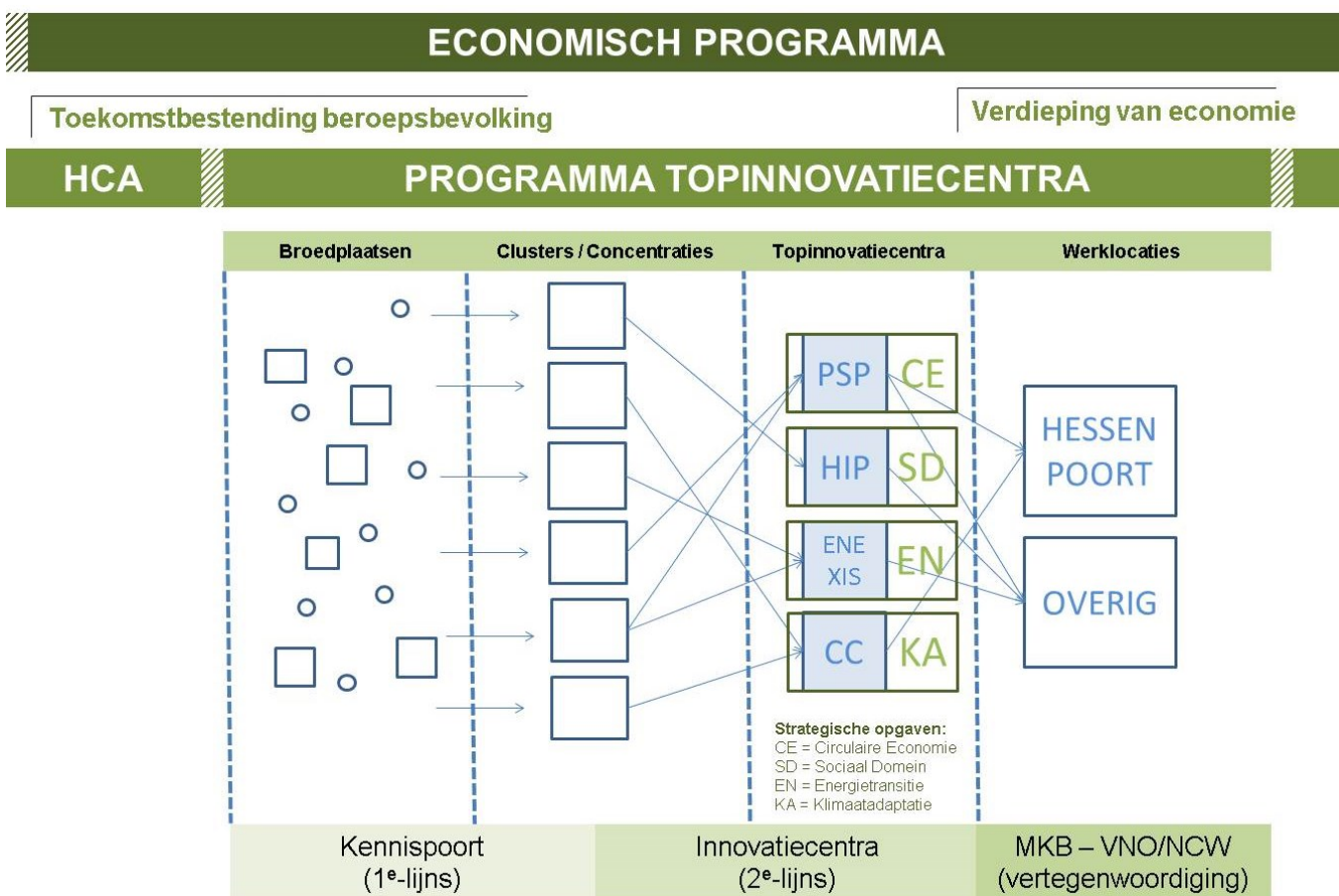
¹ Adviesbureau Buck Consultants International heeft, onder andere in opdracht van het ministerie van Economische Zaken, meerdere onderzoeken (2009, 2012, 2014, 2017) gedaan naar open innovatie centra.

² Gebaseerd op Internationale ervaringen van succesvolle campusontwikkelingen, STEC-groep (uit: *Bedrijfsprofielen & vestigingsfactoren Kennispark Twente (2006)*)

Datum 2 november 2018
 Titel Programmaplan Topinnovatiecentra

Bij de topinnovatiecentra wordt nieuwe bedrijvigheid gecreëerd, die op de locatie zelf zich ontwikkelt of doorstroomt naar de diverse werklocaties in de stad of de regio.

Het programma Topinnovatiecentra valt binnen de Zwolse begrotingsstructuur. Tegelijkertijd is het onderdeel van de Regio Zwolle en geeft het invulling aan de economische opgaven in de regio. Twee van de topinnovatiecentra (PSP & HIP) zijn voortgekomen uit regionale clusters. De Climate Campus komt voort uit de samenwerking in de IJsselvechtdelta. Ook Kennispoort, als onderdeel van het start-up en startersbeleid, is een regionale organisatie. Dit betekent dat het Zwolse programma Topinnovatiecentra niet los kan worden gezien van de Regio Zwolle.

Figuur 1 - Positie programma Topinnovatiecentra

1.3 Ambitie

Het programma Topinnovatiecentra heeft als ambitie het creëren van:
“Hoogwaardige technologische broedplaatsen met een scherp innovatief profiel en grote aantrekkingskracht en uitstraling, thuisbasis van gerenommeerde innovatieve en internationale bedrijven en veelbelovende startups.”

1.4 Doel

Het programma Topinnovatiecentra heeft als doel *het creëren van topinnovatiecentra met een hoge mate van aantrekkingskracht voor nieuwe bedrijvigheid en een hoge mate van samenwerking in multiple-helix verband*

1.5 Criteria

De topinnovatiecentra worden beoordeeld op basis van elf succesfactoren en onder vijf condities.

Succesfactoren

1. Aanwezigheid kennisdragers	7. Ondernemerschap & financiering
2. Onderzoeksfaciliteiten	8. Adequate huisvesting
3. Ecosysteem open & shared innovatie	9. Marketing & Acquisitie
4. Kritische massa / 'place to be'	10. Duidelijke visie
5. Hoogwaardige locatie	11. Organisatie & Management
6. Talent	

Conditie

- a. Hanteer een scherpe en robuuste gezamenlijke focus
- b. Bewaak de focus bij vestiging van bedrijven
- c. Neem tijd voor de ontwikkeling en organiseer geduld
- d. Zorg voor een aantrekkelijk woon- en vestigingsmilieu
- e. Zorg voor de aanwezigheid van sterk leiderschap in de regio

1.6 Methode

1. Het krachtig en in samenhang ontwikkelen c.q. versnellen van de groei van de onderscheiden topinnovatiecentra;
2. Het vormen van een afwegingskader en handvat voor (gemeentelijke) inbreng en beslissingen voor de topinnovatiecentra;
3. Het versterken van een integrale aanpak van en tussen de 6 strategische opgaven van de gemeente samen met de onderscheiden topinnovatiecentra waar dat mogelijk en gewenst is;
4. Het ontwikkelen van een (programmatische) aanpak om deze doelen te bereiken in netwerksamenwerking binnen de gemeente en samen met de partners van de gemeente (voorliggend programmaplan Topinnovatiecentra);

Datum	2 november 2018
Titel	Programmaplan Topinnovatiecentra

Hoewel het programma op dit moment vanuit de gemeente Zwolle is opgesteld, is het de intentie dat dit programma een regionale uitwerking krijgt, gedragen door de multiple helix partijen.

2 Actielijnen

Op basis van Visie Topinnovatiecentra zien wij vier actielijnen die via diverse tafels worden uitgewerkt en van waaruit het programma verder wordt ontwikkeld.

2.1.1 Actielijn I - Vaststellen van een gezamenlijke ambitie en agenda topinnovatiecentra (*multiple helix Regio Zwolle*)

In de gesprekken met de stakeholders komen diverse locatie overstijgende vraagstukken naar boven die in multiple helix aanpak vragen met een bijbehorend instrumentarium. Wij stellen voor om via rondetafelgesprekken in de Economic Board Regio Zwolle deze vraagstukken te beantwoorden. In de Economic Board komt namelijk de multiple helix van de regio samen, de basis voor een goede ontwikkeling van topinnovatiecentra. Wij zien daarbij twee stappen voor ons:

Stap 1 – Formuleren gezamenlijke ambitie en benoemen van de opgaven

Om de topinnovatiecentra verder te ontwikkelen is een gezamenlijke ambitie van het onderwijs, het bedrijfsleven en de overheid op topinnovatiecentra in het algemeen, zowel voor Zwolle als voor de regio, noodzakelijk. De Visie Topinnovatiecentra vormt de basis voor dat gesprek.

Daarnaast gaat het ook om het benoemen van de opgaven. In de gesprekken zijn al diverse opgaven benoemd:

- **Governance** - Een deel van de stakeholders wijst op de diffuse governance rondom de verschillende innovatiecentra en Kennispoort (het innovatienetwerk van de regio Zwolle). Pak de bureaucratisering aan is de boodschap en denk daarbij aan een businessmodel waarin een basisorganisatie voor innovatiecentra is opgenomen. Ontzorg daarbij de innovatiecentra van hun organisatievraagstukken. Dit vraagt ook om na te denken, samen met de stakeholders, over de huidige organisaties en mogelijk een andere organisatiestructuur.
- **Aantal topinnovatiecentra** - In de gesprekken wordt aandacht gevraagd voor de inflatie van het begrip ‘topinnovatiecentra’, concurrentie tussen (top)innovatiecentra en het beperken van het aantal (top)innovatiecentra. De hoeveelheid aan topinnovatiecentra en vergelijkbare initiatieven vraagt veel van met name onderwijspartijen. Iedere locatie wil betrokkenheid van onderwijspartijen. Dit leidt onder andere tot exploitatievraagstukken. Hierin zullen keuzes moeten worden gemaakt, zowel door het onderwijs, als door bijvoorbeeld de innovatiecentra.

- *Betrokkenheid regio* - in diverse gesprekken wordt aandacht gevraagd voor de betrokkenheid en het commitment van de regio, het bedrijfsleven en de betrokken partijen.
- *Human Capital Agenda* – welke rol kan en moet de Human Capital Agenda spelen bij de ontwikkeling naar topinnovatiecentra en welke rol kunnen de innovatiecentra spelen bij de Human Capital Agenda? Dit vraagstuk van synergie en samenwerking met human capital is een vraagstuk waar alle partijen onderdeel van zijn.
- *Financiering* – Een belangrijke factor in de ontwikkeling van topinnovatiecentra is de financiering van de centra in programma, organisatie en gebiedsontwikkeling. Tijdens de eerste stap zullen de kaders van het financieringsmodel voor de innovatiecentra besproken worden, welke tijdens stap 2 verder wordt uitgewerkt.

Stap 2 – Ontwikkelen generieke instrumenten

Op basis van de gezamenlijke ambitie en de opgaven kan worden gewerkt aan het ontwikkelen van generieke instrumenten voor topinnovatiecentra in het algemeen. Daarbij valt te denken aan de governancestructuur, sturingsinstrumenten en financieringsinstrumenten. Eén van de ideeën wat betreft de financiering is het opzetten van een 'Regionaal Innovatiefonds Topinnovatiecentra', net zoals het Regionaal ontwikkelingsfonds. Dit fonds kan worden gevoed vanuit de diverse overheden, bedrijfsleven en andere investeerders. Vanuit dit fonds zou dan onder voorwaarden de financiering van de opgaven van de diverse topinnovatiecentra in de regio kunnen plaatsvinden.

Vanuit het benoemen van de opgaven en de generieke instrumenten kan een uitvoeringsagenda worden opgesteld.

2.1.2 Actielijn II - Vaststellen van opgaven en plan van aanpak per topinnovatiecentrum *(multiple helix topinnovatiecentrum)*

Een aantal opgaven die uit de quickscan naar voren zijn gekomen worden reeds opgepakt. Bijvoorbeeld de huisvestingsopgave van PSP. Deze ontwikkelingen zullen gewoon doorgang blijven vinden. Zij passen in de lijn zoals die uit de quickscan is voortgekomen.

Wij willen niet wachten met het verder ontwikkelen van de locaties totdat de stappen uit de vorige paragraaf zijn gezet. De quickscan en de gesprekken maken duidelijk dat de komende jaren nog grote stappen gezet zullen moeten worden om te komen tot succesvolle topinnovatiecentra die een bijdrage leveren aan de versterking van de economische structuur van de regio. De quickscan geeft echter onvoldoende inzicht in de daadwerkelijke opgaven die er liggen. Het vraagt om verdiepende gesprekken met de stakeholders van de desbetreffende locatie om nadere duiding van de precieze opgave. Mogelijk vraagt dit ook om verdiepend onderzoek door een externe partij.

Wij stellen daarom voor om per locatie met de stakeholders en eventueel het bestuur dit gesprek te voeren. Hierin zien wij twee stappen voor ons:

Stap 3 – Formuleren van de opgaven per topinnovatiecentrum

Per locatie worden de opgaven geformuleerd zoals de partijen die gezamenlijk zien en gebaseerd op het concept topinnovatiecentra en de bijbehorende succesfactoren en condities. Hierbij kan breder gekeken worden dan enkel de organisatie van de topinnovatiecentrum zelf. In de gesprekken met de stakeholders kwam bijvoorbeeld naar voren dat het HIP als katalysator functioneert voor het aantrekken van health gerelateerde bedrijven, maar dat het innovatiecentrum zich niet zou moeten beperken tot enkel de locatie van het HIP, maar een groot deel van Oostereijk zou moeten beslaan. Hierdoor ontstaat een Health Park met partijen als het HIP, het zorgtrainingscentrum en Isala.

Het innovatiecentrum is zelf verantwoordelijk voor het formuleren van de opgave. Daarbij ondersteunt de gemeente Zwolle waar nodig in het proces met ambtelijke capaciteit of eventueel financiële middelen (zie ook financiën).

Stap 4 – Opstellen plan van aanpak per topinnovatiecentrum

Nadat de opgaven zijn geformuleerd kan op basis daarvan een plan van aanpak worden opgesteld die door de gezamenlijke partijen wordt gedragen en waarbij wordt afgesproken wie welke verantwoordelijkheid heeft om tot uitvoering van het plan te komen.

Stap 5 – Uitvoering plan van aanpak

Op basis van het plan van aanpak per topinnovatiecentrum start in stap 5 de uitvoering van het plan van aanpak.

2.1.3

Actielijn III – Aansluiting bij (inter)nationale ontwikkelingen (gemeente Zwolle & Regio Zwolle)

De quickscan geeft de duidelijkheid dat er grote opgaven liggen voor de ontwikkeling naar topinnovatiecentra. Wat uiteindelijk de daadwerkelijk opgave per innovatiecentrum ook wordt, het zal een investering vragen van partijen (overheden, ondernemers, onderwijs, investeerders). De komende periode zal daarom nagedacht moeten worden over de manier waarop dergelijke investeringen gefinancierd kunnen worden. Eén van de eerste stappen die op dit moment al gezet is, is het opstellen van een regiodeal³ om hiermee gelden voor de regio te krijgen. Daarnaast heeft de gemeente Zwolle, samen met HBO-instellingen in de stad, zich aangesloten bij de citydeal Kennismaken. Zo zijn er meer mogelijkheden om deel te nemen aan nationale of Europese programma's. Dit is ook onderdeel van de rondetafelgesprekken (paragraaf 2.1.1.). Vooruitlopend op de rondetafelgesprekken willen wij onderzoeken welke mogelijkheden er zijn op nationaal en Europees niveau.

³ Het nieuwe kabinet heeft in haar Regeerakkoord een budget beschikbaar gesteld voor regionale opgaven. Naast zes expliciet benoemde opgaven (nucleaire problematiek, ESTEC, Zeeland, Eindhoven, Rotterdam Zuid en de BES-eilanden) zet het kabinet een substantieel deel van het budget in voor andere regionale deals. Regio's worden in de gelegenheid gesteld hiervoor voorstellen in te dienen. Zie ook: <https://www.rijksoverheid.nl/documenten/kamerstukken/2018/02/19/kamerbrief-stand-van-zaken-regio-envelop>

2.1.4 Actielijn IV - Strategische opgaven (gemeente Zwolle)

Mariana Mazzucato (zie inleiding Visie Topinnovatiecentra) toont in haar boek *De Ondernemende Staat* aan dat vele innovaties zijn voortgekomen uit het oplossen van maatschappelijke opgaven. Vaak was het de overheid die functioneerde als opdrachtgever en als launching customer. Of het nu ging om vraagstukken bij defensie of de financiering van de Concorde.

Een deel van de strategische opgaven van de gemeente Zwolle sluit ook aan op de vier innovatiecentra. De gemeente Zwolle wil onderzoeken hoe de innovatiecentra een rol kunnen spelen bij het beantwoorden van vraagstukken binnen de genoemde strategische opgaven.

Hierbij wil de gemeente Zwolle ook aansluiten bij het nieuwe *Missiegedreven Innovatiebeleid* dat het kabinet in juli 2018 heeft vastgesteld en dat voortbouwt op de samenwerking uit de Topsectorenaanpak. Hierin staan de economische kansen van maatschappelijke uitdagingen centraal: landbouw, water & voedsel, gezondheid & zorg, energietransitie & duurzaamheid en veiligheid. Voor deze maatschappelijke uitdagingen worden concrete missies opgesteld. Op basis hiervan worden vervolgens kennis- en innovatieagenda's opgesteld. Daarin is aandacht voor dwarsdoorsnijdende vraagstukken als voldoende geschikt personeel en de exportkansen van Nederlandse bedrijven. Om van de samenwerkingsagenda's een succes te maken worden ook de relevante innovatiegelden gericht op maatschappelijke uitdagingen.

Zo komen het topsectorenbeleid en de strategische opgaven samen in de vier verder te ontwikkelen topinnovatiecentra. De thema's in het nieuwe topsectorenbeleid sluiten aan bij een aantal strategische opgaven van de gemeente Zwolle en bij de vier benoemde topinnovatiecentra:

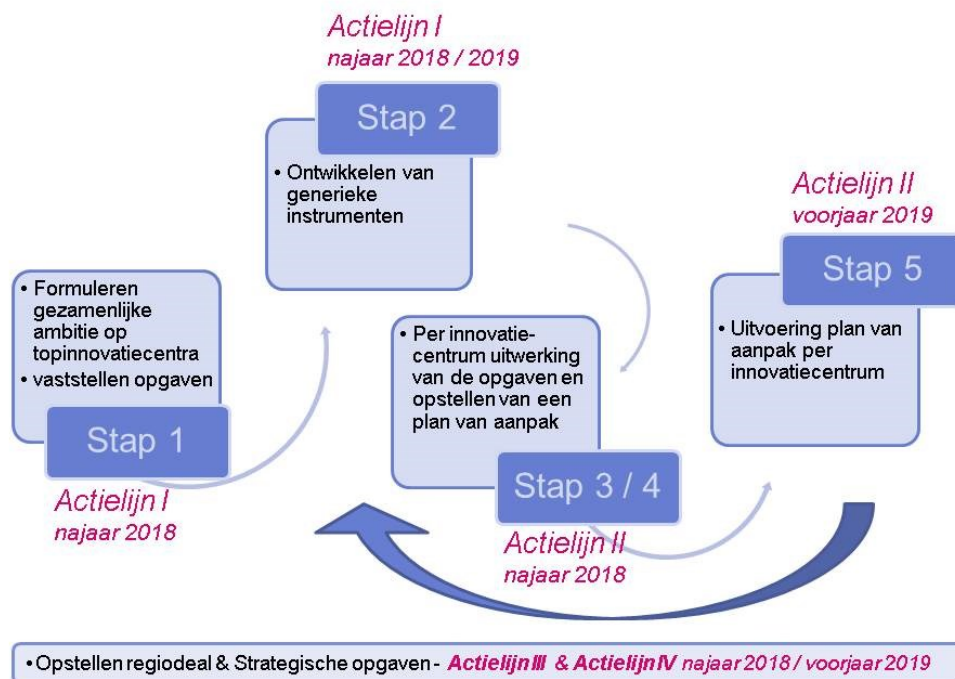
	Missiegedreven Innovatiebeleid Rijksoverheid	Strategische opgave gemeente Zwolle	Topinnovatiecentrum (Regio) Zwolle
1.	Water & Voedsel	Klimaatadaptatie	Climate Campus
2.	Energietransitie & Duurzaamheid	Energietransitie	Enexis
3.	Energietransitie & Duurzaamheid	Circulaire Economie	Polymer Science Park
4.	Gezondheid & Zorg	Sociaal domein	Health Innovation Park
5.	Voldoende geschikt personeel	Human Capital	Vier topinnovatiecentra

3 Planning

De actielijnen I & II bestaan uit vijf stappen. Stap 1 bestaat uit het formuleren van een gezamenlijk ambitie op topinnovatiecentra en het vaststellen van de opgaven. Wij verwachten dat deze stap in het najaar van 2018 zal plaatsvinden. Stap 2 bestaat uit het ontwikkelen van generieke instrumenten. Deze stap zal naar verwachting plaatsvinden in het najaar 2018 en in 2019. Stap 3 en 4 bestaan uit de uitwerking van de opgaven en het opstellen van een plan van aanpak per innovatiecentrum. Deze stappen kunnen al starten tijdens stap 1, in de periode van eind 2018 tot begin 2019 (mede afhankelijk per innovatiecentrum). Daarna volgt in stap 5 de uitvoering van het plan van aanpak van de topinnovatiecentra met de mogelijkheid om waar nodig opnieuw te beginnen bij stap 2.

De actielijnen III & IV zullen globaal in de periode najaar 2018 tot het voorjaar 2019 plaatsvinden.

In figuur 1 is de planning schematisch weergegeven.

Figuur 2 - Planning actielijnen

4 Financiën programma

4.1 Beschikbaar budget

In de Perspectiefnota 2018 – 2021 en de meerjarenbegroting 2018 zijn voor 2018 en 2019 een bedrag van twee keer € 250.000 beschikbaar gesteld als werkbudget (capaciteit & externe inzet) voor het opzetten van het programma Topinnovatiecentra.

In onderstaande tabel is de globale begroting voor het te besteden budget weergegeven.

Begrotingsjaar	2018	2019	
Budget uit eerdere jaren	€ 110.000	€ 10.000	
Budget in begroting	€ 250.000	€ 250.000	
totaal beschikbaar budget	€ 360.000	€ 260.000	
Capaciteit gemeente Zwolle	€ 160.000	€ 200.000	
<i>Programmamanager (800 uur)</i>	€ 100.000	€ 100.000	(Actielijnen I, II, III, IV)
<i>Projectleiders (650 uur)</i>	€ 60.000	€ 85.000	(Actielijn II)
<i>Projectassistent (150 uur)</i>	€ 0	€ 15.000	(Ondersteuning programmamanager)
Inzet derden	€ 20.000	€ 40.000	(+/- € 15.000 per topinnovatiecentrum)
Onderzoek	€ 25.000	€ 45.000	(+/- € 17.500 per topinnovatiecentrum)
Reeds toegezegde subsidie	€ 65.000	€ 55.000	(subsidie Health Innovation Park)
Totaal	€ 270.000	€ 340.000	
<i>Saldo budget</i>	€ 90.000	€ 0	

De inzet van derden en onderzoek betreft ondersteuning bij het proces en het zo nodig uitvoeren van onderzoeken (bijvoorbeeld vergelijkbaar met het onderzoek dat Buck heeft gedaan voor PSP), ter ondersteuning van actielijn I en met name actielijn II.

Naast dit werkbudget heeft het college in 2017 besloten om incidentele middelen vanuit het Stadsontwikkelfonds beschikbaar te stellen wanneer er sprake is van investeringen in de innovatiecentra (investeringsbudget). Dit is herbevestigd bij de begroting 2019. Uiteraard zullen hiervoor plannen ingediend moeten worden, voordat aanspraak gemaakt kan worden op dit investeringsgeld.

5 Organisatie

5.1 Gemeente Zwolle

Binnen het programma Topinnovatiecentra zijn binnen de gemeente Zwolle de volgende ambtelijke functies betrokken:

- MTZ-lid portefeuille Strategie
- Ambtelijk Opdrachtgever Topinnovatiecentra⁴
- Programmamanager Topinnovatiecentra⁵
- Accounthouders per topinnovatiecentrum⁶
- Projectleiders per topinnovatiecentrum⁷
- Programmamanager Human Capital
- Strategie Economie
- Adviseur Onderwijs
- Adviseur start-up / starters

De medewerkers hebben in verschillende overlegstructuren afstemming over de topinnovatiecentra (zie figuur 2):

5.1.1 Werkgroep per topinnovatiecentrum

Vanuit de gemeente Zwolle is voor ieder innovatiecentrum een accounthouder aangewezen. Daarnaast is bij sommige innovatiecentra een projectleider aangesteld voor de uitvoering van een specifiek project bij dat innovatiecentrum.

Om de ontwikkelingen bij het innovatiecentrum goede aansluiting te laten vinden bij het programma Topinnovatiecentra overlegt de programmamanager vierwekelijks per locatie met de accounthouder en de eventuele projectleider over de stand van zaken van het innovatiecentrum en de monitoring van de lijn van het programma.

Wanneer er sprake is van een projectleider bij een innovatiecentrum is diegene zelf verantwoordelijk voor de inrichting van zijn of haar projectorganisatie om het project tot een goed einde te brengen.

5.1.2 Gezamenlijke werkgroep Topinnovatiecentra

Om een gezamenlijke lijn te blijven voeren in de ontwikkeling van de topinnovatiecentra, kennis en vraagstukken te delen, mogelijke cross-overs tussen topinnovatiecentra te bespreken en de verbinding tussen het programma topinnovatiecentra en het programma Human Capital te verbeteren, wordt een gezamenlijke werkgroep Topinnovatiecentra ingesteld die vier keer per jaar bijeenkomt. In deze gezamenlijke werkgroep zitten de programmamanagers Topinnovatiecentra en Human Capital, de accounthouders en projectleiders van de diverse topinnovatiecentra, de strateeg economie en de adviseurs Start-up/starters en Onderwijs. Dit overleg wordt ondersteund door een projectassistent.

⁴ Verantwoordelijk voor de aansturen van de programmamanager Topinnovatiecentra op basis van de ambities en doelen van het programma

⁵ Verantwoordelijk voor het behalen van de ambities en doelen van het programma

⁶ Verantwoordelijk voor het contact met de desbetreffende topinnovatiecentrum en ondersteuning van de topinnovatiecentrum bij de dagelijkse gang van zaken

⁷ Verantwoordelijk voor de uitvoering van specifieke projecten voortkomend uit het programma Topinnovatiecentra

Datum	2 november 2018
Titel	Programmaplan Topinnovatiecentra

5.1.3 Kernteam Topinnovatiecentra

In het kernteam Topinnovatiecentra vindt de afstemming tussen de programma's Topinnovatiecentra en Human Capital en het beleidsveld Start-up/starters plaats. Ook worden de ontwikkelingen in de regio en landelijk besproken (subsidiemogelijkheden, lobby, beleidsinterventie etc.). Dit overleg vindt één keer per zes weken plaats en wordt ondersteund door een projectassistent. Dit overleg wordt in nauwe afstemming met de programmamanager Human Capital ingevuld.

5.1.4 Ambtelijk programma-overleg & strategisch overleg

De bespreking van de voortgang van het programma en eventuele bijsturing van het programma vindt plaats tijdens een vierwekelijks overleg tussen de ambtelijk opdrachtgever topinnovatiecentra en de programmamanager topinnovatiecentra. Eens per halfjaar vindt er een strategisch overleg plaats met de ambtelijk opdrachtgever, de programmamanager topinnovatiecentra en het MTZ-lid met de portefeuille Strategie.

5.1.5 Bestuurlijk programma-overleg

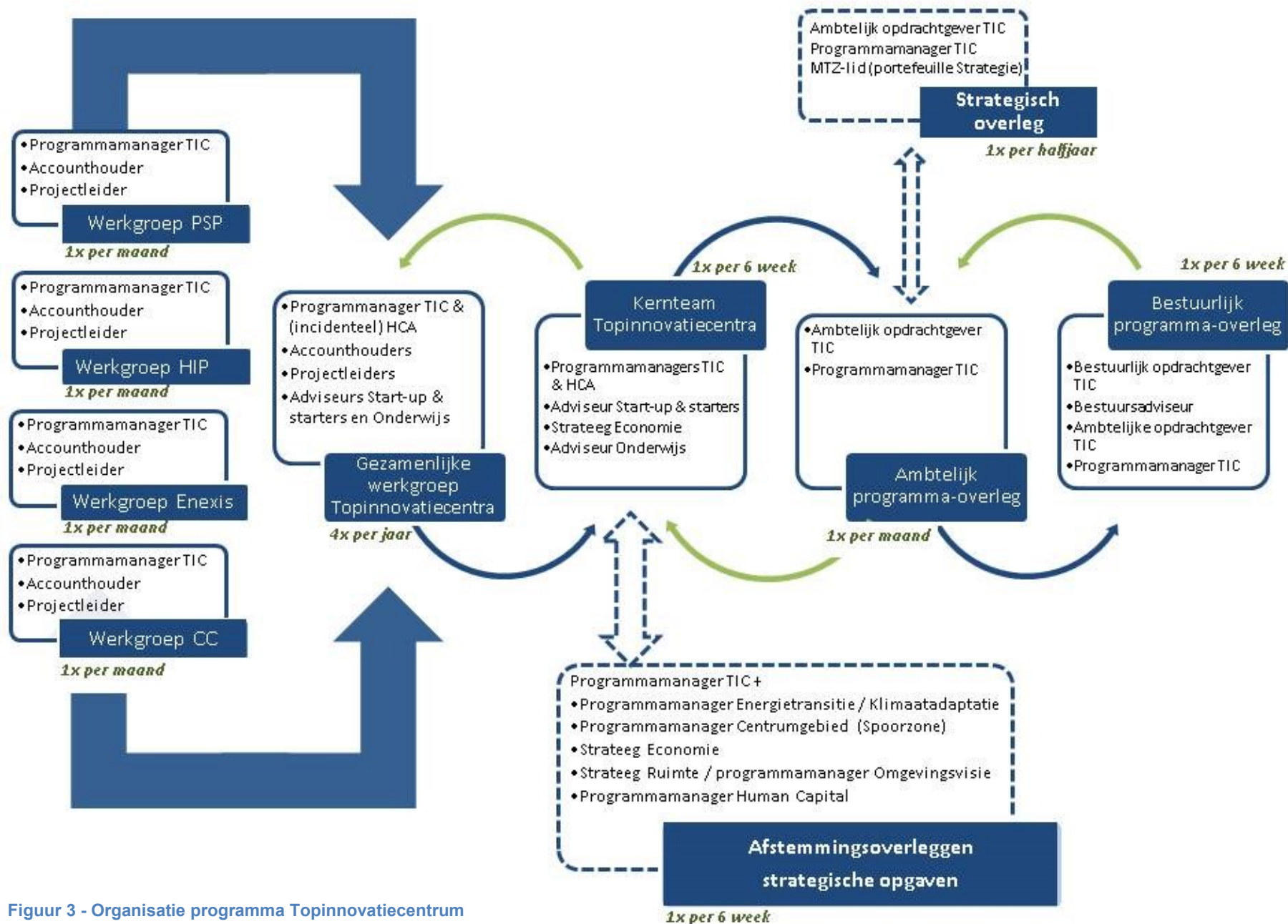
Op bestuurlijk niveau vindt de bespreking van de voortgang van het programma en de eventuele bijsturing plaats in het zeswekelijks overleg tussen de bestuurlijk opdrachtgever, de ambtelijk opdrachtgever en de programmamanager Topinnovatiecentra. Buiten het programma-overleg wordt de bestuurlijk opdrachtgever via het portefeuillehoudersoverleg bijgepraat over actuele ontwikkelingen.

5.1.6 Afstemmingsoverleggen strategische opgaven

De programmamanager heeft op individuele basis gemiddeld zeswekelijks overleg met de programmamanagers van de overige strategische opgaven (Energietransitie, Klimaatadaptatie, Centrumgebied (Spoorzone), Human Capital) en de strategen Economie en Ruimte.

5.2 Externe organisatie

Om tot een effectieve uitvoering van de vier actielijnen te komen is, naast de interne organisatie van de gemeente Zwolle, ook de externe organisatie van belang. In overleg met de Economic Board zullen wij onderzoeken hoe we deze externe organisatie het beste vorm kunnen geven.

Figuur 3 - Organisatie programma Topinnovatiecentrum

Raadsplein Info/debat TaKzaal

Datum 7 januari 2019

onderwerp	Verantwoording inzet business connector Labs + uitvoering Starters & Startups 2018
portefeuillehouder	René de Heer
informant	Sterkenburg, Marijke
medeopstellers	
afdeling	Ruimte en Economie
bijlagen	Voorstel: Informatienota Verantwoording inzet business connector Labs Bijlage: Informatienota uitvoering Starters & Startups 2018 Bijlage: Memo 03-07-2018 Labs en starters Zwolle Bijlage: 5-1 Agenderingsverzoek VVD- informatienota Uitvoering Starters & Startups Bijlage: Presentatie Starterstraject

Voorgesteld besluit raad

kennis te nemen van:

Verantwoording uitvoering business connectors bij Green PAC iLab en LaunchLab 2018

Informatienota voor de raad

Datum 5 december 2018

Onderwerp	Verantwoording inzet business connector Labs
Versienummer	1

Portefeuillehouder René de Heer

Informant MP Sterkenburg
Afdeling Ruimte en Economie / OW
Telefoon 0655872112
Email M.Sterkenburg@zwolle.nl
Bijlagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

Verantwoording uitvoering business connectors bij Green PAC iLab en LaunchLab 2018

Datum 5 december 2018

Inleiding

In september 2017 heeft de raad besloten om voor 2018 eenmalig €150.000 ter beschikking te stellen voor de uitvoering van het starters ecosysteem.

In deze informatienota wordt de verantwoording gegeven over de door de bijdrage van €150.000,- gerealiseerde activiteiten in het starters ecosysteem over het jaar 2018.

De activiteiten zijn:

1. Versterking van het ecosysteem door medefinanciering van €100.000,- voor een business connector bij Green PAC iLab (gpi).
2. Versterking van het ecosysteem door medefinanciering van €50.000,- voor een business connector bij Launchlab.

Kernboodschap

In 2018 heeft de Gemeente Zwolle gekozen om twee business connectors in te zetten om het startup-ecosysteem voor startende ondernemers te versterken, te verstevigen en daarmee tot groei te stimuleren.

Consequenties

Gemeente Zwolle streeft naar meer ondernemerschap en meer ontplooiing initiatieven ten behoeve van het Zwolse Startup Ecosysteem, versterking van de samenwerking binnen het Zwolse ondernemende onderwijs en versteviging Zwolse topinnovatiecentra.

Hiervoor is door de gemeente Zwolle in 2018 aangehaakt bij de reeds bestaande Zwolse Labs; Green PAC iLab en LaunchLab.

Door faciliteren van iLab en LaunchLab, middels de medefinanciering van business connectors, bieden we startende ondernemers effectief en efficiënt op het juiste moment toegang tot de juiste mensen, financiering en partners.

De doelen en taken van deze connectors binnen deze labs in 2018 zijn geweest:

Het bieden van (toegang tot) netwerken van handel, industrie en kapitaal en het leggen van verbindingen met onderwijs en kennisinstellingen.

De bedrijven van starters en startups zijn nieuw en verkeren in de beginfase van hun levenscyclus. Bij deze fase hoort de behoefte aan toegang tot netwerken en is vlotte verwerving van financiering een vereiste. De business connectors hebben in 2018 er aan bijgedragen dat belemmeringen zoveel mogelijk uit de weg werden geruimd en toegang tot de juiste mensen en kapitaal werd geoptimaliseerd. In het Green PAC iLab en LaunchLab krijgen startende ondernemers ondersteuning bij het bedrijfsmatig uitwerken van hun innovatieve ideeën.

Ondernemers krijgen laagdrempelig toegang tot het verkennen van hun ondernemerskwaliteiten om, in bijv. vier maanden, binnen het accelerator programma ondernemerskwaliteiten te ontdekken of, in een traject van drie jaar, van zoekende starter naar zelfbewuste ondernemer te groeien. De ondernemers krijgen ondersteuning om hun productidee verder te ontwikkelen en uit te werken.

Bij Green PAC iLab willen ze het innovatief en groeiend vermogen van het bedrijfsleven vergroten door het valoriseren van excellent onderzoek op het gebied van (groene) kunststoffen, vezels en composieten. Deze kennisvalorisatie komt voort uit onderzoeksprojecten waarin de kennis binnen de lectoraten in samenwerking met en voor het bedrijfsleven wordt benut.

Beide labs hebben in 2018 kennis aan bedrijven aangeboden en delen openbare kennis, door publicaties, onderzoekstrajecten, symposia, congressen, accelerator programma of Startup Weekend Zwolle.

De beide business connectors willen onderwijs en bedrijfsleven beter in elkaar vervlechten en hebben in 2018 meer studenten vanuit het onderwijs ondersteund, via de labs tot een startersbedrijf of startup. Zo bieden dynamische leer-werkplekken bij de labs aan studenten de gelegenheid om praktijkgericht te experimenteren binnen innovatieve projecten. En in Zwolle en regio zijn specifiek de topinnovatiecentra bedoeld om onderwijs en bedrijfsleven aan elkaar te verbinden: het is de plek voor studenten om te leren en tegelijkertijd praktijkervaring op te doen. Het Green PAC iLab is reeds gevestigd op een topinnovatiecentrum. Het LaunchLab heeft haar acceleratie-programma ook gedraaid op een topinnovatiecentrum.

Datum 5 december 2018

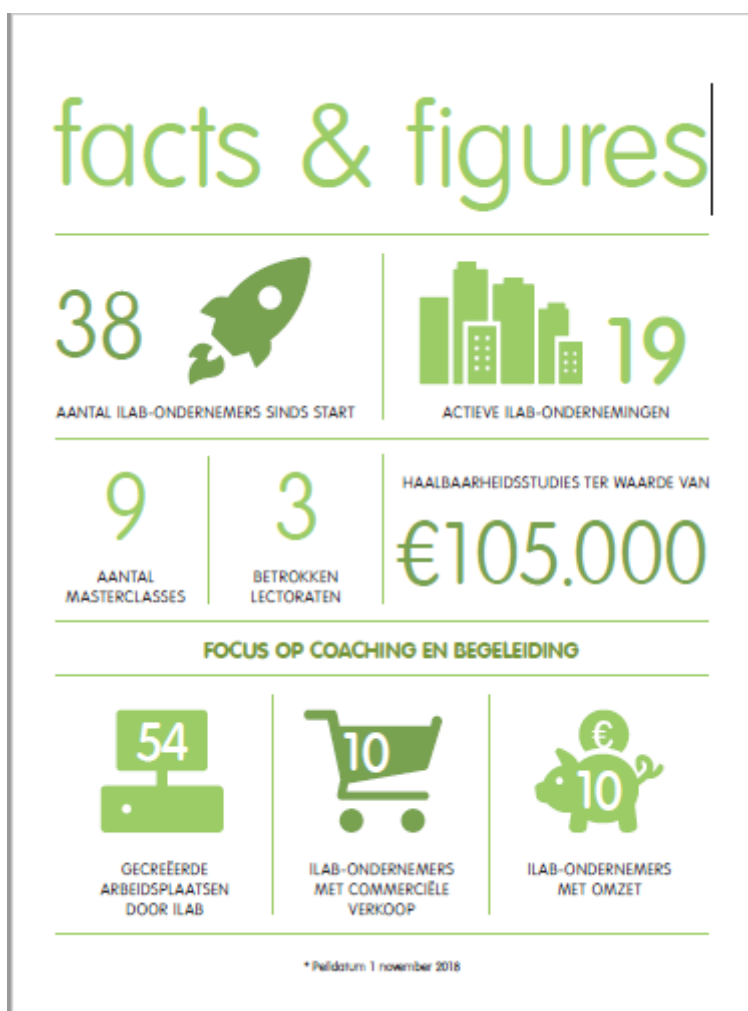
Afzonderlijke verantwoording tav de business connectors:

Green PAC iLab business connector

Behaalde doelen:

1. Vergroten van het innovatief en groeiend vermogen in de regio.
2. Bijdragen aan circulaire en biobased economische ambities van de provincie Overijssel.
3. Vestigen van jonge, innovatieve ondernemingen.
4. Versterken van het menselijk kapitaal om te voldoen aan de ambities van de regio Zwolle.

Op het iLab is de afgelopen jaren 52 fte aan werkgelegenheid gecreëerd en bevat onderstaand schema cijfers vanaf de start.

Datum 5 december 2018

LauncLab Business connector 2018

Voorlopige feiten en cijfers

2018 Gerealiseerd:

35 Startups & Changemakers

- In verschillende fases van startend tot opschalend
- Deels aangesloten bij onze coworking space
- Ontstaan en begeleid door middel van diverse events: workshops, pitch & bitch, mentorsessies, hackathons, accelerator, startup weekend.
- Dit jaar worden de eerste BV's opgericht door succesvolle startups die vanuit Launchlab zijn ontstaan.

Mentornetwerk van 20 mentoren (ondernemers, professionals, investeerders)

Startup Weekend Zwolle (2e editie)

- 60 deelnemers (tov 40 vorig jaar)
- 10 finalisten startup teams
- Winnaar (CHUNC) met werkende app voor doneren / sponsoren / helpen van lokale initiatieven.

Eerste Zwolse Accelerator (4 maanden 8 startups begeleid)

- 10 Startups bij aanvang, 8 zijn doorgegaan, 6 gepitcht op Demo Day
- 1/3 deelnemers van buiten Zwolle (Groningen, Utrecht, Harderwijk)
- Eén deelnemer vestigde zich in Zwolle (2 ondernemers, nu uitbreiden met personeel)
- Drie startups richten BV's op

Coworking Space (150 m2)

- 100% betaald door Startups & Changemakers in verschillende fases
- Volledig commercieel rendabel en onafhankelijk van subsidies
- In verband met ruimtegebrek zijn we op zoek naar een nieuwe plek

Verbinding andere hubs & Toekomstplan

- Launchlab heeft inmiddels 7 partners uit bedrijfsleven en overheid
- In 2018 relaties gebouwd met onderwijs en andere hubs
- We werken aan een meerjarenplan om het startup ecosysteem verder te versterken en op te schalen

Communicatie

Communicatie is in 2018 ingezet met name rondom masterclasses Green PAC iLab en Accelerator Programma LaunchLab en Startupweekend Zwolle.

Voor komende jaren zal dit weer gelden en mogelijk in combinatie met activiteiten op de topinnovatiecentra, activiteiten Masterclasses voor startende creatieve en of sociaal entrepreneurs.

Datum 5 december 2018

Vervolg

Er wordt een voorstel gemaakt richting zowel begrotingscyclus 2019 als Perspectiefnota om ook voor komende jaren het ecosysteem voor startende ondernemers opnieuw te stimuleren, faciliteren en financieren.

Openbaarheid

openbaar

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Jaargang

Kenmerk

46816

Onderwerp
Startups 2018

Verantwoording inzet business connector Labs + uitvoering Starters &

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 18-12-2018

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 7 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

Informatienota voor de raad

Datum 03 juli 2018

Onderwerp	uitvoering Starters & Startups 2018
Versienummer	V1.

Portefeuillehouder René de Heer

Informant MP Sterkenburg
Afdeling Ruimte en Economie / OW
Telefoon 0655872112
Email M.Sterkenburg@zwolle.nl
Bijlagen

Wij stellen u voor kennis te nemen van:

1. Uitvoering starters & startups 2018
2. De moties “Kennisvalorisatie door middel van Launching customerschap (motie 564 M20-1)” en “Het verbinden van starters en startups aan maatschappelijke opgaven (motie 565 M20-2) hiermee te beantwoorden.

Datum 03 juli 2018

Inleiding

In september 2017 heeft de raad besloten om voor 2018 eenmalig €150.000 ter beschikking te stellen voor de uitvoering van het starters ecosysteem.

In deze informatienota worden een aantal activiteiten voor het lopende jaar 2018 nader uitgewerkt.

Deze activiteiten zijn:

1. Versterking van het ecosysteem door medefinanciering van een business connector bij green pac ilab (gpi) met een financiering van €100.000,-.
2. Versterking van het ecosysteem door medefinanciering van €50.000,- voor een business connector via Launchlab (Kennispoort) en die tevens inventariseert en onderzoekt hoe de gemeente Zwolle:
 - a: De invoering van vouchers voor starters, startups en creatieven kan inzetten
 - b: Versterking van de kennisvalorisatie door Gemeente Zwolle als launching customer te laten functioneren.

Kernboodschap

Met de uitvoering starters & startups 2018 wordt een zodanige beleidsmatige uitwerking beoogd dat er in 2018 een solide basis gelegd wordt, zodat het ecosysteem voor starters versterkt, verstevigd en daarmee tot groei gestimuleerd wordt.

Consequenties

Als de gemeente Zwolle de beleidslijn starters & startups 2018 uitwerkt middels:

1. het meefinancieren van de business connectors en
2. faciliteren van vouchers en
3. launching customerschap door Gemeente Zwolle,

streven we naar dat zich meer ondernemerschap en initiatieven ontplooiën ten behoeve van het Zwolse Startup Ecosysteem, de samenwerking binnen het Zwolse ondernemende onderwijs versterkt en het de Zwolse topwerklocaties ondersteunt.

Ad. 1 Het ecosysteem voor startups versterken.

Door faciliteren van living labs, het medefinanciering van business connectors bieden we (startende) ondernemers effectief en efficiënt op het juiste moment toegang tot de juiste mensen, financiering en partners.

Doelen en taken van deze connectors zijn:

Het bieden van (toegang tot) netwerken van handel, industrie en kapitaal

De bedrijven van starters en startups zijn nieuw en verkeren in de beginfase van hun levenscyclus. Bij deze fase hoort de behoefte aan toegang tot netwerken en is vlote verwerving van financiering een vereiste. De business connector draagt er aan bij dat belemmeringen zoveel mogelijk uit de weg worden geruimd en toegang tot de juiste mensen en kapitaal wordt geoptimaliseerd.

Het leggen van verbindingen met onderwijs en kennisinstellingen

Starters en startups worden veelal gevormd door ondernemers die recent zijn afgestudeerd of deels nog onderwijs volgen. Door onderwijs en bedrijfsleven beter in elkaar te vervlechten, zullen meer studenten vanuit het onderwijs doorstromen in een startersbedrijf of startup. Zo bieden dynamische leer-/werkplekken aan studenten de gelegenheid om praktijkgericht te experimenteren binnen innovatieve projecten.

In de regio Zwolle zijn specifiek de topwerklocaties bedoeld om onderwijs en bedrijfsleven aan elkaar te verbinden: het is de plek voor studenten om te leren en tegelijkertijd praktijkervaring op te doen.

Datum 03 juli 2018

Het verbinden van starters en startups aan maatschappelijke opgaven (motie 565)

Onze moderne samenleving vraagt om creatieve oplossingen voor de ingewikkelde maatschappelijke opgaven. Starters en startups kunnen een creatieve en innovatieve bijdrage leveren aan het aanpakken van deze maatschappelijke uitdagingen. Starters en startups zijn een bron van innovatie en vernieuwing.

Het uitdragen van het concept van gpi en Launchlab

Living labs als gpi en Launchlab vormen een concept waarmee een productidee tot realisatie en vermarkting kan worden gebracht. Het is een laagdrempelig toegankelijk middel waarmee startende ondernemers kunnen verkennen of zij over (de juiste) ondernemerskwaliteiten beschikken om tot een zelfbewuste ondernemer uit te groeien.

De business connector draagt eraan bij dat het gpi-Launchlab concept verder wordt verspreid en toegepast in de regio Zwolle.

Ad. 2 Vouchers voor starters, startups en creatieven

De Gemeente Zwolle wil middels beide labs en betrokken stakeholders en ondernemers vouchers gaan inzetten om starters de kans te bieden aan de slag te gaan met hun onderneming. Criteria zullen met beide labs onderzocht en vastgesteld worden.

Ad. 3 Kennisvalorisatie door middel van Launching customerschap (motie 564)

De Gemeente Zwolle wil in de komende collegeperiode vorm en uitvoering geven aan haar rol als launching customer. Innovatieve producten vinden moeilijk afname in de markt door de vaak conservatieve houding van afnemers en inkoopafdelingen. De Gemeente Zwolle kan als een vliegwiel fungeren door voor haar eigen inkoop van producten en diensten innovatie een kans te geven en een eerste product of dienst af te nemen van een (startende) ondernemer en hiermee een voorbeeldrol te vervullen voor andere potentiële afnemers.

Communicatie

In 2017 is in april een bus tour en in mei een bijeenkomst gehouden over de situatie van starters. Dit heeft geleid tot een onderzoek naar behoeften. De resultaten zijn verwerkt en besproken met de doelgroep. In 2018 zal in juni een volgend bijeenkomst plaatsvinden om vervolgacties uit te rollen. Ook zal het communiceren over inzet business connectors gezamenlijk met beide Labs en doelgroep opgepakt worden en bekend gemaakt worden aan de doelgroep. Het communiceren over inzet Vouchers of Launching customer zijn zal via de eigen gemeentelijke kanalen gaan.

Vervolg

Er zal einde van dit jaar een verantwoording over inzet business connectors door beide labs geleverd worden aan het startersteam van de Gemeente Zwolle.

Er zal door het startersteam gekeken worden of in het komende collegeperiode naast vouchers en launching customerschap inzetten ook nieuwe financiering kan volgen.

Datum 03 juli 2018

Openbaarheid

Openbaar

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Uitvoering beleidslijn starters & startups 2018

In september 2017 heeft de raad besloten om voor 2018 eenmalig €150.000 ter beschikking te stellen voor de uitvoering van de beleidslijn starters ecosysteem. In deze beslisnota worden de activiteiten voor het lopende jaar 2018 nader uitgewerkt. De activiteiten zijn:

1. versterking van het ecosysteem door medefinanciering van een business connector bij green pac ilab (gpi).
2. Versterking van het ecosysteem door medefinanciering van een business connector via Kennispoort en Launchlab en tevens inventariseert en onderzoekt hoe de gemeente Zwolle:
 - a: De invoering van vouchers voor starters, startups en creatieven kan inzetten
 - b: Versterking van de kennisvalorisatie door Gemeente Zwolle als launching customer te laten functioneren.

Bij de uitwerking van de activiteiten is een belangrijke rol toegedacht aan gpi.¹

Dit living lab is een initiatief van Green Pac iLab en twee onderwijsinstellingen, een organisatie die starters en startups binnen op het gebied van polymeren in de regio Zwolle ondersteunt bij hun ondernemerschap. Daarnaast is gpi de schakel tussen onderwijs en het bedrijfsleven (in dit geval specifiek in de kunststofsector). Het programma van het gpi is gericht op de eerste fase van ondernemerschap en de professionalisering van starters en startups binnen de sector chemie, polymeer.

Dit zelfde geldt voor (samenwerking) Kennispoort/Launchlab²

Dit lab kan ondernemerschap en initiatieven ontplooiën ten behoeve van het Zwolse Startup Ecosysteem.

- Het opzetten van een Zwols Startup Accelerator Programma van 3 maanden
- Het opzetten van een mentornetwerk
- Evenementen organiseren zoals Hackatons, StartupWeekend Zwolle en meetings,
- Opzetten van een investeringsnetwerk,
- Verbinden met Zwolse en regio-stakeholders en andere hubs,
- Samenwerken met Zwols onderwijs

In deze beslisnota stellen wij aan het college voor om de beschikbare middelen als volgt toe te wijzen aan gpi en Kennispoort/Launchlab.

AD1: VERSTERKING VAN DE NETWERKFUNCTIE VAN HET ECOSYSTEEM

Starters en startups gedijen goed in een dynamisch ecosysteem dat als een voedingsbodem kan dienen voor hun ambities. Een goed functionerend ecosysteem biedt (startende) ondernemers effectief en efficiënt op het juiste moment toegang tot de juiste mensen, financiering en partners. Om de dynamiek van het ecosysteem te versterken is voorgesteld om bij te dragen aan de financiering van een business connector bij gpi en Launchlab. Doelen en taken van deze connectors zijn:

Het bieden van (toegang tot) netwerken van handel, industrie en kapitaal

De bedrijven van starters en startups zijn nieuw en verkeren in de beginfase van hun levenscyclus. Bij deze fase hoort de behoefte aan toegang tot netwerken en is vlotte verwerving van financiering

¹ In gpi participeren de ministeries van Economische zaken en van Onderwijs, de provincie Overijssel en Drenthe, de gemeente Emmen, de Topsector Chemie, Innovatielink en DPI Value Centre. Door inbreng van de 100k participeert gemeente Zwolle met ingang van 2018 in gpi.

² In Kennispoort/Launchlab participeren de provincie Overijssel, Deloitte en Arslan. Door inbreng van de 30k participeert gemeente Zwolle met ingang van medio 2018

een vereiste. De business connector draagt er aan bij dat belemmeringen zoveel mogelijk uit de weg worden geruimd en toegang tot de juiste mensen en kapitaal wordt geoptimaliseerd.

Het vinden van een passende match tussen kapitaal en ondernemer is lastig. Dit komt enerzijds omdat niet altijd voor de ondernemer goed inzichtelijk is welke vormen van financiering er zijn of passen. Anderzijds heeft een starter of startup nog niet altijd een goed uitgewerkte ondernemingsstrategie.

Met deze aanpak kan maatwerk worden geleverd voor de knelpunten en uitdagingen op het terrein van kennis en innovatie, onderwijs en regeldruk die sectorspecifiek van aard zijn en vragen om maatwerk. De business connectoren dragen eraan bij dat de bedrijven kunnen inbedden in het ecosysteem waarin starters, startups en gevestigde ondernemers elkaar kunnen ontmoeten en tot samenwerking komen.

Deze aanpak kan er toe bijdragen dat groeibriljanten kunnen doorgroeien. Het bieden van toegang tot een goed netwerk, waaronder met de kennisinstellingen, speelt hierin een belangrijke rol.

Ecosystemen staan onder druk van regionaal, nationaal en Europees economisch beleid, dat vaak niet optimaal op elkaar is afgestemd. Groeibriljanten hebben te maken met een veelheid aan programma's, regelingen en uitvoeringsorganisaties. Het behoort tot de taken van de business connector om:

- groeibriljanten in de etalage te zetten: hiermee worden rolmodellen gecreëerd die inspiratie en ambitie kunnen geven aan overige starters.
- succesvolle groeibriljanten te koesteren. Succesvolle ondernemers zijn waardevol voor het ecosysteem.
- het ecosysteem toe te snijden op de behoeften van groeibriljanten.

Het leggen van verbindingen met onderwijs en kennisinstellingen

Starters en startups worden veelal gevormd door ondernemers die recent zijn afgestudeerd of deels nog onderwijs volgen. Door onderwijs en bedrijfsleven beter in elkaar te vervlechten, zullen meer studenten vanuit het onderwijs doorstromen in een startersbedrijf of startup. Zo bieden dynamische leer-/werkplekken aan studenten de gelegenheid om praktijkgericht te experimenteren binnen innovatieve projecten.

In de regio Zwolle zijn specifiek de topwerklocaties bedoeld om onderwijs en bedrijfsleven aan elkaar te verbinden: het is de plek voor studenten om te leren en tegelijkertijd praktijkervaring op te doen.

Startende bedrijven worden geconfronteerd met vraagstukken waarvoor een oplossing moet worden gevonden. Een mogelijke uitkomst in het zoeken naar oplossingen voor deze vraagstukken is het bieden van onderzoeksplekken waar kan worden gewerkt aan prototypes, proefseries en businesscases.

Het verbinden van starters en startups aan maatschappelijke opgaven (motie 565)

Onze moderne samenleving vraagt om creatieve oplossingen voor de ingewikkelde maatschappelijke opgaven. Starters en startups kunnen een creatieve en innovatieve bijdrage leveren aan het aanpakken van deze maatschappelijke uitdagingen. Starters en startups zijn een bron van innovatie en vernieuwing.

Het uitdragen van het concept van gpi en Launchlab

Living labs als gpi en Launchlab vormen een concept waarmee een productidee tot realisatie en vermarkting kan worden gebracht. Het is een laagdrempelig toegankelijk middel waarmee startende ondernemers kunnen verkennen of zij over (de juiste) ondernemerskwaliteiten beschikken om tot een zelfbewuste ondernemer uit te groeien.

De business connector draagt eraan bij dat het gpi-Launchlab concept verder wordt verspreid en toegepast in de regio Zwolle.

AD 2 : VOUCHERS VOOR STARTERS, STARTUPS EN CREATIEVEN

De Gemeente Zwolle wil middels beide labs en betrokken stakeholders en ondernemers vouchers gaan inzetten om starters de kans te bieden aan de slag te gaan met hun onderneming. Criteria zullen met beide labs onderzocht en vastgesteld worden.

AD 3: KENNISVALORISATIE DOOR MIDDEL VAN LAUNCHING CUSTOMERSCHAP (MOTIE 564)

De Gemeente Zwolle wil in de komende collegeperiode vorm en uitvoering geven aan haar rol als launching customer. Innovatieve producten vinden moeilijk afname in de markt door de vaak conservatieve houding van afnemers en inkoopafdelingen. De Gemeente Zwolle kan als een vliegwiel fungeren door voor haar eigen inkoop van producten en diensten innovatie een kans te geven en een eerste product of dienst af te nemen van een (startende) ondernemer en hiermee een voorbeeldrol te vervullen voor andere potentiële afnemers.

Agenderingsverzoek Informatienota

Indienende fractie:

VVD, D66

Naam woordvoerder:

Johran Willegers, Jeroen Doornbos (VVD),
Claudia van Bruggen (D66)

Verzoek om agendering van de Informatienota:

Uitvoering Starters & Startups 2018

**Deze Informatienota staat op de lijst van
ingekomen stukken d.d.:**

10 september 2018

Verzoek om agendering in de:

☐ Informatieronde

☒ Debatronde

Aanleiding tot agenderen:

Er is een maatschappelijke ontwikkeling gaande waarbij steeds meer starters en start-ups ontstaan. Deze ontwikkeling lijkt blijvend van aard. VVD wil graag weten wat het standpunt van de gemeenteraad is met betrekking tot (de ondersteuning van) deze ontwikkeling.

Beoogd effect van agenderen:

- Verduidelijking en verdieping van de standpunten van partijen ten aanzien van starters en start-ups
- Duidelijkheid voor starters/ start-ups over de kwalitatieve en kwantitatieve ondersteuning vanuit de gemeente
- Bevorderen van een gezond starter/ start-up klimaat in de regio en in het bijzonder in de gemeente

**Voor de Informatieronde moeten de volgende
betrokkenen worden uitgenodigd:**

Voor de Debatronde moet de debatvraag zijn:

Wat vindt de gemeenteraad van de voorliggende nota en hoe zien partijen de starters/ start-ups in het algemeen en in de

Datum 11 mei 2010

toekomst?

Hoe kunnen we sociale
en circulaire starters
in de regio Zwolle
ondersteunen?

Even voorstellen

- ▶ 10 jaar gewerkt als freelance projectmanager, communicatiestrateg en conceptontwikkelaar
- ▶ Sinds september eigenaar van Foster: projectenbureau voor maatschappelijke impact – team van 8 personen
- ▶ Voorbeeldprojecten: guest journeys zorg, Samen Zwolle, Regionomie en Social Impact Day Zwolle
- ▶ Focus: social enterprises, sociaal en circulair ondernemen, energietransitie, gezonde en duurzame samenleving, burgerparticipatie, slimme stedelijke ontwikkeling

FAIRPHONE

dopper.

TONY'S
CHOCOLONELY

Willam&Drees
VAN DE BOER UIT DE BUURT

BLUE
CITY
Surfing the
new economy

WAKA WAKA
share the sun

KIPSTER

DE KAS VAN KAAT
BIO LOGISCHE
KIWE KERIJ
KEUKEN & ATELIER

Binthout

cyclooon

Wat loopt er al?

- ▶ Voorjaar 2019 weer Social Impact Day Zwolle
- ▶ Overleggen met regionale aanjagers/initiatieven van sociaal ondernemerschap via Social Enterprise NL
- ▶ Online platform over sociaal en circulair ondernemen in de regio Zwolle in concept af
- ▶ Gesprekken met business netwerken, onderwijs en overheid over een jaarprogramma met inhoudelijke netwerk-bijeenkomsten over sociaal/circulair ondernemen
- ▶ Inventarisatie van startertrajecten- en initiatieven rondom sociaal ondernemerschap en input verzamelen sociaal ondernemers

Vergelijkbare initiatieven & samenwerking

- ▶ Veel goede landelijke social starters- en incubatortrajecten > dus: doorverwijzen!

Maar ook lokaal/regionaal faciliteren en ecosysteem bouwen zoals:

- ▶ Stadsgarage Haarlem > excursie in januari 2019
- ▶ Social Club Den Haag
- ▶ Startup in Residence (Overijssel)
- ▶ Starters4communities
- ▶ Vereniging Impact Noord

Feedback van doelgroep

Medeoprichter Cycloon:

“ Ondernemerschap valt niet te leren in een programma, maar het is zeker goed om sociaal en circulair ondernemers extra te ondersteunen en te verbinden. Belangrijke thema's zijn dan structuur aanbrengen, team met verschillende kwaliteiten ontwikkeling, samenwerking tussen sociale ondernemingen, bewustwording creëren”

Feedback van doelgroep

Oprichter Pure Africa:

“ Ik ben erg sceptisch tegenover programma's vanuit overheid en onderwijs. Ondernemerschap valt niet te leren in een programma van 12 weken, want alles is online wel te vinden. Gerichte coaching in eigen vakgebied en specialistische ondersteuning is veel effectiever, zeker als dat vanuit ervaren ondernemers wordt aangeboden. Bijeenkomsten met gelijkgestemde ondernemers zijn wel interessant voor je netwerk, maar ik wil juist ook in contact komen met klanten”

Feedback van doelgroep

Startende sociaal ondernemer:

“ Ik zou een startertraject voor sociale ondernemingen zeker overwegen en ben ook wel bereid tot een eigen bijdrage. Als sociaal ondernemer zijn bepaalde thema's belangrijk die voor “normale” ondernemers niet relevant zijn. Ik verwacht dan vooral inhoudelijke feedback op relevante onderwerpen”

Feedback van doelgroep

Startende sociaal ondernemer:

“ Zo’n traject lijkt mij zinvol, maar wel op voorwaarde dat het vanuit ondernemers en bedrijven komt en echt gericht is op professioneel ondernemerschap, want ik heb een bedrijf en geen initiatief. Nog belangrijker dan kennis zou ik de coaching binnen vakgebied op specifieke vraagstukken vinden, door een expert of ervaren ondernemer”

Belangrijkste behoeften

- ▶ Zoveel mogelijk vanuit bedrijfsleven– experts/buddy's/coaches
- ▶ Praktische ondersteuning op specifieke onderwerpen
- ▶ Gericht op ondernemerschap stimuleren – z.s.m op eigen benen staan en slim groeien
- ▶ Vaste aanspreekpunt bij gemeente en vast aanspreekpunt namens ondernemers
- ▶ Netwerk en duurzaam “ecosysteem” rondom sociaal en circulair ondernemen ontwikkelen – samenwerking tussen 4 O's verbeteren
- ▶ Ruimte voor experimenten

Concept traject

- ▶ 12 weken : 6 bijeenkomsten
- ▶ Workshops op specifieke thema's
 - kennismaking+algemene ondernemer-skills > doorverwijzen naar starterscentrum
 - rechtsvorm & financieringsvormen
 - samenwerken met gemeente/overheid + wet- en regelgeving
 - sociale/circulaire businessmodellen
 - impact meten & managen
 - Regionale tour langs sociale/circulaire ondernemingen
- ▶ Coach/buddy uit bedrijfsleven

Partners

- ▶ Brainz (locatie + samenwerking starterscentrum)
- ▶ Buitengoed de Herfte (locatie)
- ▶ MKB Regio Zwolle/VNO/NCW Midden/DORZ/ 99 van Zwolle
- ▶ Windesheim (Windesheim Honours College/Circulaire economie)
- ▶ Starterscentrum regio Zwolle
- ▶ Gemeente/regio Zwolle
- ▶ Partners Social Impact Day (Alfa Accountants/ Rabobank)
- ▶ Overige partners: Social Enterprise NL/ Avance/Sinzer/Emfy/Mindt

Financiering starterstraject

- ▶ Eigen bedrage starters
- ▶ Startversneller.nl/provinciale regeling
- ▶ Bijdrage (in kind) van partners
- ▶ Gemeente Zwolle

Alternatieven

- ▶ Verdiepende masterclasses voor bedrijfsleven en starters waarin maatschappelijke innovatie/sociaal & circulair ondernemen wordt geïntegreerd in én tussen sectoren
- ▶ Online starterstraject voor sociale/circulaire start-ups m.m.v experts
- ▶ Pool van sociale/circulaire starters en professionals die elkaar ondersteuning geven met specifieke expertise
- ▶ Launch Labs start-up weekend speciaal voor social/circulaire start-ups

VRAAGEN?

Raadsplein Info/debat TaKzaal

Datum 7 januari 2019

onderwerp	Duidelijke reclameregels
portefeuillehouder	René de Heer
informant	Borghuis, Annette (2195)
medeopstellers	Sprang, Marjolein van (2290)
afdeling	Civiel en Groen
bijlagen	Voorstel: Beslisnota Duidelijke reclameregels Bijlage: 1. Toelichting wijzigingen van artikelen 2:10 en 4:15 APV Bijlage: 2. Achtergrondinformatie - buitenreclameregels Bijlage: 3. Besluit nadere regels reclame en de beleidsregel reclame Bijlage: 4.1. Burgerpanelvragen Bijlage: 4.2. uitkomsten onderzoek reclamebeleving 20180808

Voorgesteld besluit raad

1. Artikel 2:10 APV vast te stellen conform de tekst onderaan dit voorstel en per 1 januari in werking te laten treden,
2. Artikel 4:15 APV vast te stellen conform de tekst onderaan dit voorstel en per 1 januari in werking te laten treden,
3. Kennis te nemen van het voornemen van het college de huidige beleidsregel reclame in te trekken en de "nieuwe" beleidsregel reclame en het besluit nadere regels overeenkomstig de tekst in bijlage 3 vast te stellen (nadat dit raadsbesluit is genomen).

Beslisnota voor de raad

Datum 26 november 2018

Openbaar

Onderwerp Duidelijke reclameregels
Versienummer

Portefeuillehouder R.E. de Heer
Informant Annette Borghuis/Marjolein van Sprang
Afdeling Civiel en Groen/AFJ/Toezicht & Handhaving/Vergunningen
Telefoon (038) 498 2195
Email A.Borghuis@zwolle.nl

Financiële gevolgen

Betreft doel 5.2.1 We versterken de economische positie van Zwolle als koop- en recreatiecentrum van de regio
Begroting wijzigen nvt
Dekking ten laste van

Bijlagen

1. Toelichting wijzigingen van artikelen 2:10 en 4:15 APV.
2. Achtergrondinformatie - buitenreclameregels
3. Besluit nadere regels reclame en de beleidsregel reclame
4. - 4.1. Burgerpanel vragen en -4.2 Burgerpanel resultaten

De raad wordt voorgesteld te besluiten om:

1. Artikel 2:10 APV vast te stellen conform de tekst onderaan dit voorstel en per 1 januari in werking te laten treden,
2. Artikel 4:15 APV vast te stellen conform de tekst onderaan dit voorstel en per 1 januari in werking te laten treden,
3. Kennis te nemen van het voornemen van het college de huidige beleidsregel reclame in te trekken en de "nieuwe" beleidsregel reclame en het besluit nadere regels overeenkomstig de tekst in bijlage 3 vast te stellen (nadat dit raadsbesluit is genomen).

Datum 26 november 2018

Toelichting op het voorstel

1. Inleiding

De huidige reclameregels zijn lastig te lezen. Het gevolg is dat ondernemers en (culturele) instellingen niet altijd weten waar ze aan toe zijn. In de informatienota aan de raad dd. 31 oktober 2017 (Motie “Bestendig ondernemersklimaat M-32”) is afgesproken dat de reclameregels worden vereenvoudigd en dat de aangepaste regels in 2018 aan de raad worden aangeboden.

Wat is reclame?

In de APV wordt als volgt gesproken over handelsreclame:

Handelsreclame is: ‘iedere openbare aanprijzing van goederen of diensten, waarmee kennelijk beoogd wordt een commercieel belang te dienen. Een logo of een bedrijfsnaam wordt hierbij ook gezien als reclame.’

De reclameregels van de gemeente Zwolle gaan over reclame-uitingen die in de openbare ruimte aanwezig of zichtbaar zijn. De wettelijke grondslag voor de regels is te vinden in de Algemene Plaatselijke Verordening: artt. 2:10 en 4:15 APV (bijlage 1).

- **Artikel 2.10 van de APV heeft betrekking op losse reclame in de openbare ruimte**
Hierbij gaat het over reclame-uitingen die in de openbare ruimte aanwezig zijn, zoals uitstallingen, losse reclameborden, vlaggen, spandoeken, sandwichborden, borden op rotondes en bewegwijzering. Op basis van dit artikel kan het college nadere regels stellen waaraan deze reclame-uitingen moeten voldoen. Het Besluit nadere regels reclame is een uitwerking van art. 2:10 APV (zie bijlage 3).
- **Artikel 4.15 van de APV heeft betrekking op gevelreclame en andere handelsreclame**
Onder gevelreclame verstaan we in de eerste plaats verlichte of onverlichte reclame-uitingen op of aan de gevel van een gebouw (‘onroerende zaak’) of vaartuig.
Daarnaast wordt ook als handelsreclame aangemerkt: reclame op attentiemasten en reclame op bouwwerken op particuliere grond, reclame op de hekken langs sportvelden en contractreclame waarover privaatrechtelijke overeenkomsten zijn gesloten met reclame-exploitanten zoals reclame inabri's, plattegrondkasten, stadsinfo's, lichtmastreclame, telefooncelreclame, banieren en billboards.
In art. 4:15 APV is geregeld wanneer deze reclame vergunningvrij is en wanneer niet. Voor niet vergunningvrije gevelreclame en handelsreclame is de Beleidsregel reclame een uitwerking van art. 4:15 APV (zie bijlage 3).

Naast bovengenoemde vormen van reclame zijn er reclame-uitingen die op een andere wijze zijn gereguleerd en niet onder de reclameregels vallen, zoals ideële uitingen, reclame op terrassen, zoals terrasschotten, zonwering en menuborden bij horecagelegenheden, flyereren op straat, illegale aanplak, standplaatsen en evenementen, (rijdende) voertuigen met reclame. Zie voor uitgebreidere toelichting op de reclameregels bijlage 2.

Kernboodschap

Gekeken is naar mogelijkheden om:

- de bestaande reclameregels te verhelderen en vereenvoudigen,
- dereguleren, daar waar dat kan, omdat er bijvoorbeeld andere regels van toepassing zijn,
- aanbrengen van verbeteringen naar aanleiding van knelpunten in de praktijk.

Datum 26 november 2018

Zowel gemeente als de inwoners van de stad vinden reclameregels belangrijk (zie resultaten burgerpanelonderzoek zie 4.2). De regels dienen om de stad leefbaar en toegankelijk te houden en toch mogelijkheden te bieden aan ondernemers om hun producten en diensten aan te prijzen. De voorgestelde wijzigingen moeten passen binnen de omgevingsvisie I van de gemeente Zwolle zoals die door de raad in november 2017 is vastgesteld.

Voorstel

Om dit doel te bereiken stellen wij de volgende wijzigingen voor:

1. **Wijziging van art. 2:10 APV – Losse reclame in de openbare ruimte**
2. **Wijziging van art 4.15 APV - Gevelreclame en handelsreclame**
3. **Intrekking van de huidige beleidsregel reclame en vaststelling van de “nieuwe” beleidsregel gevel- en handelsreclame en het besluit nadere regels voor losse reclame (door het college nadat dit raadsbesluit is genomen).**

1 Wijziging art. 2.10: Losse reclame in de openbare ruimte

voorbeeld uitstalling

Argumenten

- 1.1 *De regeldruk vermindert maar er blijven heldere regels van toepassing.*
- 1.2 *Naast standaardregels wordt de mogelijkheid geboden tot zelfregulering*

Voorgesteld wordt in artikel 2:10 lid 4 onder b APV een uitzondering voor uitstallingen en losse reclameobjecten in winkelstraten/winkelcentra buiten de binnenstad op te nemen. Deze reclame in de genoemde gebieden hoeft dan niet te voldoen aan alle regels uit het Besluit nadere regels voor losse reclame, maar wel aan de voorschriften met betrekking tot toegankelijkheid en bereikbaarheid. Voor deze reclame kunnen ondernemers zelf wel onderling afspraken maken.

Deze deregulering wordt voorgesteld omdat we de ondernemers meer mogelijkheden willen bieden, maar wel op een wijze dat de regels over toegankelijkheid en bereikbaarheid van toepassing blijven en kunnen worden gehandhaafd.

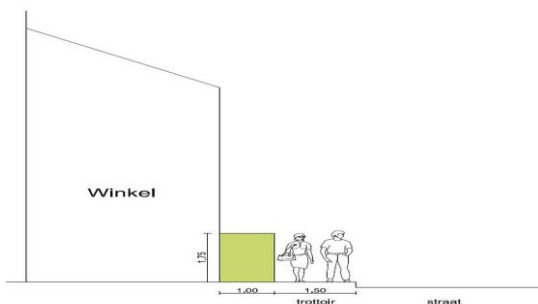
Sinds 2015 gelden er al geen reclameregels voor uitstallingen en losse reclameobjecten in 7 winkelcentra buiten de binnenstad. De gemeente is toen gestart met de pilot loslaten reclameregels in 7 winkelcentra. Winkeliers in die winkelcentra buiten de binnenstad mochten vanaf dat moment gezamenlijk bepalen waar reclameobjecten en uitstallingen voor hun winkelpanden kwamen te staan.

Datum 26 november 2018

De winkeliers zijn toen gevraagd zelf onderling (schriftelijke) afspraken te maken over reclame, reclameobjecten en uitstallingen voor hun winkelcentrum en waarbij de winkeliers de naleving van deze afgesproken regels zelf controleren.

De pilot is geëvalueerd. Gebleken is dat dat 2 winkelcentra schriftelijke afspraken hebben gemaakt en een aantal winkelcentra het zelfstandig regelt zonder schriftelijke afspraken. Verder zijn er sinds 2015 vrijwel geen klachten van inwoners binnengekomen over uitstallingen en losse reclameborden in de betreffende winkelcentra. Het straatbeeld in de winkelcentra is niet wezenlijk veranderd. In de winkelcentra waar geen afspraken zijn gemaakt, ontstond door de pilot onduidelijkheid over welke regels nu gehandhaafd konden worden. De afspraken die het merendeel van de ondernemers wenselijk achtte, of de nadere regels. Met deze aanpassing wordt die onduidelijkheid weggenomen.

Op grond van de regels over toegankelijkheid en bereikbaarheid moet er voor hulpdiensten en minder valide verkeersdeelnemers moet altijd een vrije doorgang (in een rechte lijn) aanwezig zijn van 2 meter in gebieden zonder trottoirs en 1,5 meter in gebieden met trottoirs. De winkeliers zullen dus in overleg met elkaar moeten treden en afspraken moeten maken om de vrije doorgang te garanderen.

In de regels wordt de winkeliers de mogelijkheid geboden over te gaan tot zelfregulering (conform de pilot). Wanneer de winkeliersvereniging of 70% van de winkeliers in het winkelcentrum/de winkelstraat buiten de binnenstad ervoor kiest schriftelijke afspraken te maken over de uitstallingen en losse reclameobjecten, dan kunnen die afspraken door de gemeente worden gehandhaafd als die afspraken aan het college zijn voorgelegd en bekrachtigd.

Na bekrachtiging zijn de gemaakte afspraken geldig in de betreffende winkelstraat of het betreffende winkelcentrum. De gemeente kan dan handhavend optreden op grond van de gemaakte afspraken, mochten er problemen ontstaan en de winkeliers er gezamenlijk niet uitkomen. Met deze wijziging krijgt de pilot loslaten reclameregels, waarbij reeds sprake is van zelfregulering en waarbij de winkeliersvereniging in Stadshagen en in Zwolle-Zuid schriftelijke afspraken hebben gemaakt, een vervolg.

Beslispunt 1

De raad wordt daarom voorgesteld akkoord te gaan met de wijziging van artikel 2:10 APV en per 1 januari 2019 in werking te laten treden. De volledige tekst van artikel 2:10 staat onderaan dit voorstel. Alle reclamewijzigingen worden in bijlage 1 in rood weergegeven en toegelicht.

2. Wijziging - art. 4:15 APV - Gevelreclame en andere handelsreclame

Argumenten:

2.1 Artikel 4:15 is anders geredigeerd dan voorheen maar gaat uit van dezelfde uitgangspunten.

2.2 De reclameregels worden duidelijker door uitzonderingen in plaats van in de huidige

Datum 26 november 2018

beleidsregel reclame op te nemen in art. 4:15 lid 4 APV .

2.3 Onverlichte opschriften of afbeeldingen op ramen en glazen deuren worden voortaan geheel vrijgelaten omdat dit aansluit bij de bestaande praktijk.

2.4 Omdat de gemeente over reclame in contracten al afspraken maakt met exploitanten, is een vrijstelling opgenomen voor een reclamevergunning ter vermindering van de regeldruk.

Beslispunt 2

De raad wordt voorgesteld om artikel 4:15 APV vast te stellen conform de tekst onderaan dit voorstel en per 1 januari 2019 in werking te laten treden. De volledige tekst van artikel 4:15 APV staat onderaan dit voorstel. Alle wijzigingen worden in rood in bijlage 1 weergegeven en toegelicht.

3. Besluit nadere regels voor losse reclame en Beleidsregel gevelreclame en handelsreclame - uitwerkingen van artt. 2:10 en 4:15 APV – zie bijlage 3

Argumenten

3.1 In het besluit wordt duidelijker omschreven welke uitstallingen en losse reclameobjecten in de openbare ruimte zijn toegestaan.

3.2 De leesbaarheid van de beleidsregel reclame is verbeterd door een scheiding aan te brengen in de uitwerkingen van artikel 2:10 en van artikel 4:15 APV .

3.3 Door de criteria voor onverlichte gevelreclame, die in de huidige beleidsregel staan, te laten vervallen, vermindert de regeldruk.

3.4 Een aantal regels is verbeterd naar aanleiding van knelpunten in de praktijk

Beslispunt 3

De raad wordt voorgesteld kennis te nemen van het voornemen van het college de huidige beleidsregel reclame in te trekken en de “nieuwe” beleidsregel reclame en het besluit nadere regels overeenkomstig de tekst in bijlage 3 vast te stellen (nadat uw raad een besluit heeft genomen over dit voorstel).

Risico's

Alhoewel het niet de verwachting is, want het straatbeeld is door de pilot over uitstallingen en losse reclameobjecten in 7 winkelcentra ook niet wezenlijk gewijzigd, zou de deregulering kunnen leiden tot verrommeling in het straatbeeld en een toename van klachten.

Wanneer dat echter wel het geval is, dan komen wij daar bij uw raad op terug.

Financiën

Nvt

Communicatie

Over reclamebeleving is een enquête gehouden onder het burgerpanel. Hieruit blijkt dat de meerderheid van de 1244 deelnemers bezwaar heeft tegen het loslaten van reclameregels (zie bijlage 4.2). Het uitgangspunt is daarom geweest dat de regels zoveel mogelijk in stand worden gelaten omdat de inwoners van de stad reclameregels belangrijk vinden en alleen te dereguleren, waar dat kan, omdat er nog andere regels (vrije doorgang verkeer) van toepassing zijn.

Voor de evaluatie van de pilot zijn interviews gehouden met de voorzitters van de ondernemersverenigingen van Winkelcentra Stadshagen en van de Woonboulevard en zijn medewerkers van de gemeente Zwolle bevroegd. Met de voorzitter van het Citycentrum is afgestemd dat ten aanzien van de reclameregeling voor de binnenstad vrijwel niets veranderd.

Datum 26 november 2018

De APV wijzigingen zullen worden gepubliceerd op overheid.nl. De achtergrondinformatie bij de reclameregels (bijlage 2) zal ter verduidelijking van de regels op de website www.zwolle.nl worden geplaatst.

Vervolg

Nadat de raad over deze nota een besluit genomen heeft, zal de huidige beleidsregel reclame door het college worden ingetrokken. De nieuwe beleidsregel reclame en het besluit nadere regels reclame (bijlage 3) zullen ter besluitvorming aan het College worden voorgelegd.

Openbaarheid

Alle stukken zijn openbaar.

Burgemeester en Wethouders van Zwolle,

de heer drs. H.J. Meijer, burgemeester

mevrouw mr. I. Geveke, secretaris

Datum 26 november 2018

Besluit

Jaargang 2018
Nummer
Onderwerp **Duidelijke reclameregels**

De raad van de gemeente Zwolle;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders, d.d. 21 november 2018

besluit:

artikel 2:10 en artikel 4:15 van de algemene plaatselijke verordening als volgt gewijzigd vast te stellen:

Artikel 2:10 Het plaatsen van voorwerpen in de openbare ruimte in strijd met de publieke functie ervan

1. Het is verboden de openbare ruimte anders te gebruiken dan overeenkomstig de publieke functie daarvan, als:
 - a. het beoogde gebruik gevaar oplevert voor de bruikbaarheid of voor het doelmatig en veilig gebruik daarvan, dan wel een belemmering kan vormen voor het doelmatig beheer en onderhoud daarvan of schade toebrengt aan de openbare ruimte.
 - b. van het beoogde gebruik niet ten minste drie werkdagen voorafgaand aan het gebruik melding is gedaan aan het college op een door het college vastgesteld meldingsformulier.
2. Het college kan in het belang van de woon- en leefomgeving en de bruikbaarheid van de openbare ruimte en het doelmatig en veilig gebruik daarvan, nadere regels stellen over handelingen als bedoeld in lid 1. Deze regels hebben betrekking op:
 - a. **het plaatsen van uitstallingen en reclameobjecten;**
 - b. het plaatsen van terrasmeubilair en toebehoren.
3. Het college kan gebieden aanwijzen waar terrasmeubilair en toebehoren mogen worden geplaatst.
4. Het verbod van het eerste lid geldt niet voor:
 - a. evenementen als bedoeld in artikel 2:24;
 - b. **uitstallingen en reclameobjecten in winkelcentra of winkelstraten buiten de binnenstad, die zijn geplaatst in overeenstemming met afspraken die door de winkeliersvereniging of door tenminste 70% van de winkeliers zelf, schriftelijk zijn gemaakt en die door het college zijn bekrachtigd.**
 - c. **uitstallingen en reclameobjecten in winkelcentra of winkelstraten buiten de binnenstad waarvoor geen afspraken zijn gemaakt als bedoeld in dit lid onder b, die zijn geplaatst in overeenstemming met artikel 3 van de op basis van lid 2a gestelde nadere regels over vrije doorgang verkeer,**
 - d. **uitstallingen en reclameobjecten in alle overige delen van de stad (inclusief de binnenstad), die voldoen aan de op basis van lid 2a gestelde nadere regels;**
 - e. **verwijsborden die voldoen aan de op basis van lid 2a gestelde nadere regels**
 - f. terrasmeubilair en toebehoren ten behoeve van terras waarvoor vergunning is verleend op grond van artikel 2.28 of 2.28a of die zijn geplaatst in de door het college aangewezen gebieden als bedoeld in lid 3 en die voldoen aan de op basis van lid 2b gestelde nadere regels

Datum 26 november 2018

- g. **banners**, vlaggen, wimpels of vlaggenstokken, voor zover zij geen gevaar of hinder kunnen opleveren voor personen of goederen en niet voor commerciële doeleinden worden gebruikt;
- h. voorwerpen of stoffen, die noodzakelijkerwijs kortstondig op de weg gebracht worden in verband met het laden en lossen ervan, mits geen schade wordt toegebracht aan de weg, het geen gevaar of belemmering vormt, en de voorwerpen of stoffen onmiddellijk na beëindiging van het laden en lossen, in elk geval voor zonsondergang, van de weg verwijderd worden en de weg hiervan gereinigd is;
- i. voorwerpen of stoffen waarop gedachten of gevoelens worden geopenbaard, voor zover deze geen schade toebrengen aan de weg of geen gevaar of belemmering vormen;
- j. voor zover in het daarin geregelde onderwerp wordt voorzien door de Woningwet, de Wet beheer rijkswaterstaatwerken, artikel 5 van de Wegenverkeerswet 1994 of de Omgevingsverordening Overijssel 2009;
- k. overige gevallen waarin krachtens een wettelijke regeling een vergunning voor het gebruik van de weg is verleend.

Artikel 4:15 Verbod handelsreclame op, aan of bij een onroerende zaak of vaartuig

1. Het is verboden zonder vergunning op, aan of bij een onroerende zaak of vaartuig, handelsreclame te maken of te voeren door middel van een opschrift, aankondiging of afbeelding, die zichtbaar is vanaf een voor het publiek toegankelijke plaats.
2. De vergunning als bedoeld in het eerste lid wordt verleend als omgevingsvergunning voor handelsreclame door het bevoegde gezag.
3. Onverminderd het bepaalde in artikel 1:8 kan een vergunning als bedoeld in het eerste worden geweigerd:
 - a. in het belang van de voorkoming of beperking van overlast voor gebruikers van een in de nabijheid gelegen onroerende zaak of terrein;
 - b. indien de reclame-uiting hetzij op zichzelf, hetzij in relatie met de omgeving niet voldoet aan de redelijke eisen van welstand.
4. Het verbod van het eerste lid geldt niet voor:
 - a) Onverlichte opschriften of afbeeldingen op luifels en zonneschermen die maximaal 10% van de oppervlakte bedekken en zijn aangebracht onder de denkbeeldige lijn tussen de begane grond en de eerste verdieping van het pand.
 - b) Onverlichte opschriften of afbeeldingen op ramen en glazen deuren.
 - c) Onverlichte opschriften, aankondigingen of afbeeldingen kleiner dan 0,5 m² en de langste zijde korter dan 1 meter die betrekking hebben op:
 - o een openbare verkoping of een aanbieding ter verkoop, verhuur of verpachting van een onroerende zaak, zulks voor zolang zij feitelijke betekenis hebben;
 - o een betrekking heeft op het beroep of dienst dat in het pand wordt uitgeoefend.
 - d) Onverlichte opschriften, aankondigingen en afbeeldingen die betrekking hebben op de naam of aard van in uitvoering zijnde werkzaamheden of op de namen van degenen die bij het ontwerp of de uitvoering van de werkzaamheden betrokken zijn, mits deze opschriften zijn aangebracht op borden bij de werkzaamheden of op de in uitvoering zijnde bouwwerken zelf, zulks voor zolang zij feitelijke betekenis hebben;
 - e) Onverlichte opschriften, aankondigingen en afbeeldingen op of aan onroerende zaken dienstbaar aan het openbaar vervoer, indien deze zijn aangebracht ten dienste van dat vervoer.
 - f) Onverlichte handelsreclame op of aan de gevel van onroerende zaken of op of aan vaartuigen met een bedrijfsmatige bestemming of vergund gebruik buiten de binnenstad.

Datum 26 november 2018

- g) Reclameobjecten die worden geplaatst door een reclamebedrijf dat hiervoor een contract met de gemeente heeft gesloten.
- h) Vlaggen en wimpels aan de gevel van panden in de binnenstad als zij betrekking hebben op en voor de duur van acties van kennelijk tijdelijke aard (maximaal zes weken).
 - Per gevel maximaal één vlag en/of wimpel.
 - geen gevaar of hinder voor personen of goederen optreedt;
 - geen onderdeel van de vlag, wimpel of vlaggenstok zich minder dan 2,3 meter boven de weg bevindt;
 - geen onderdeel zich op minder dan 0,6 meter van het voor het rijverkeer bestemde gedeelte van de weg bevindt.
 - vlaggen, wimpels en vlaggenstokken dienen van de gevel te worden verwijderd zodra zij hun feitelijke betekenis hebben verloren doch in ieder geval na het verstrijken van een periode van 6 weken.
- i) Reclameborden op sportparken, mits het naar binnen gekeerde reclameborden of reclamedoeken (winddoeken) langs velden zijn.
- j) Gevelreclame en/of reclamebouwwerken waarvoor voor 2019 vergunning danwel toestemming is verleend, mogen worden gehandhaafd.

Aldus besloten in de openbare vergadering van

de voorzitter,

de griffier,

Jaargang	2019
Kenmerk	51389
Onderwerp	Duidelijke reclameregels

De raad van de gemeente Zwolle;

Gelezen het voorstel van burgemeesters en wethouders, d.d. 04-12-2018

besluit:

Aldus besloten in de openbare vergadering van 7 januari 2019,

de voorzitter,

de griffier,

Bijlage 1 bij raad beslisnota over duidelijke regels

Wijziging artikelen 2:10 en 4:15 APV 2015 in rood weergegeven.

Artikel 2:10 Het plaatsen van voorwerpen op of aan de weg in strijd met de publieke functie ervan

Artikel 2:10 Het plaatsen van voorwerpen in de openbare ruimte in strijd met de publieke functie ervan

1. Het is verboden de openbare ruimte anders te gebruiken dan overeenkomstig de publieke functie daarvan, als:

- a. het beoogde gebruik gevaar oplevert voor de bruikbaarheid of voor het doelmatig en veilig gebruik daarvan, dan wel een belemmering kan vormen voor het doelmatig beheer en onderhoud daarvan of schade toebrengt aan de openbare ruimte.
- b. van het beoogde gebruik niet ten minste drie werkdagen voorafgaand aan het gebruik melding is gedaan aan het college op een door het college vastgesteld meldingsformulier.

2. Het college kan in het belang van de woon- en leefomgeving en de bruikbaarheid van de openbare ruimte en het doelmatig en veilig gebruik daarvan, nadere regels stellen over handelingen als bedoeld in

lid 1. Deze regels hebben betrekking op:

a. het plaatsen van uitstallingen en reclameobjecten;

b. het plaatsen van terrasmeubilair en toebehoren.

3. Het college kan gebieden aanwijzen waar terrasmeubilair en toebehoren mogen worden geplaatst.

4. Het verbod van het eerste lid geldt niet voor:

- a. evenementen als bedoeld in artikel 2:24;
- b. uitstallingen en reclameobjecten in winkelcentra of winkelstraten buiten de binnenstad, die zijn geplaatst in overeenstemming met afspraken die door de winkeliersvereniging of door tenminste 70% van de winkeliers zelf, schriftelijk zijn gemaakt en die door het college zijn bekrachtigd.**
- c. uitstallingen en reclameobjecten in winkelcentra of winkelstraten buiten de binnenstad waarvoor geen afspraken zijn gemaakt als bedoeld in dit lid onder b, die zijn geplaatst in overeenstemming met artikel 3 van de op basis van lid 2a gestelde nadere regels over vrije doorgang verkeer,**
- d. uitstallingen en reclameobjecten in alle overige delen van de stad (inclusief de binnenstad), die voldoen aan de op basis van lid 2a gestelde nadere regels;**
- e. verwijsborden die voldoen aan de op basis van lid 2a gestelde nadere regels**
- f. terrasmeubilair en toebehoren ten behoeve van terras waarvoor vergunning is verleend op grond van artikel 2.28 of 2.28a of die zijn geplaatst in de door het college aangewezen gebieden als bedoeld in lid 3 en die voldoen aan de op basis van lid 2b gestelde nadere regels

- g. **banners**, vlaggen, wimpels of vlaggenstokken, voor zover zij geen gevaar of hinder kunnen opleveren voor personen of goederen en niet voor commerciële doeleinden worden gebruikt;
- h. voorwerpen of stoffen, die noodzakelijkerwijs kortstondig op de weg gebracht worden in verband met het laden en lossen ervan, mits geen schade wordt toegebracht aan de weg, het geen gevaar of belemmering vormt, en de voorwerpen of stoffen onmiddellijk na beëindiging van het laden en lossen, in elk geval voor zonsondergang, van de weg verwijderd worden en de weg hiervan gereinigd is;
- i. voorwerpen of stoffen waarop gedachten of gevoelens worden geopenbaard, voor zover deze geen schade toebrengen aan de weg of geen gevaar of belemmering vormen;
- j. voor zover in het daarin geregelde onderwerp wordt voorzien door de Woningwet, de Wet beheer rijkswaterstaatwerken, artikel 5 van de Wegenverkeerswet 1994 of de Omgevingsverordening Overijssel 2009;
- k. overige gevallen waarin krachtens een wettelijke regeling een vergunning voor het gebruik van de weg is verleend.

Toelichting wijzigingen:

Artikel 2 lid 2 onder a APV:

Het begrip “*reclameborden*” wordt gewijzigd in “*reclameobjecten*” (in lid 2 onder a en lid 4 onder b). Dit is geen verruiming, maar een verbetering van de tekst en komt overeen met de definitie van reclameobjecten in het besluit nadere regels voor losse reclame.

artikel 2:10 lid 4 onder b APV:

Sinds 2015 gelden er geen regels voor uitstallingen en losse reclameobjecten in 7 winkelcentra buiten de binnenstad. In 2015 is de gemeente naar aanleiding van verzoeken van winkeliers gestart met de pilot loslaten reclameregels in 7 winkelcentra. Winkeliers in die winkelcentra buiten de binnenstad mochten vanaf dat moment gezamenlijk bepalen waar reclameobjecten en uitstallingen voor hun winkelpanden kwamen te staan.

De winkeliers zijn toen gevraagd zelf onderling (schriftelijke) afspraken te maken over reclame, reclameobjecten en uitstallingen voor hun winkelcentrum en waarbij de winkeliers de naleving van deze afgesproken regels zelf controleren.

De pilot is geëvalueerd (zie bijlage 5). Geconcludeerd kan worden dat 2 winkelcentra schriftelijke afspraken heeft gemaakt en een aantal winkelcentra het zelfstandig regelt zonder schriftelijke afspraken. Er zijn sinds 2015 vrijwel geen klachten van inwoners binnengekomen over uitstallingen en losse reclameborden in de betreffende winkelcentra. Het straatbeeld in de winkelcentra is sinds 2015 niet wezenlijk veranderd.

De regels over uitstallingen en losse reclameobjecten worden met deze bepaling vrijgelaten in alle winkelcentra en winkelstraten buiten de binnenstad, maar de voorschriften over toegankelijkheid en bereikbaarheid blijven van toepassing.

De gemeente behoudt de mogelijkheid handhavend op te treden wanneer de regels over veiligheid en toegankelijkheid niet worden nageleefd.

Voor hulpdiensten en minder valide verkeersdeelnemers moet altijd een vrije doorgang (in een rechte lijn) aanwezig zijn van 2 meter in gebieden zonder trottoirs en 1,5 meter in gebieden met trottoirs. Wordt daar niet aan voldaan, dan kan een gevaarlijke situatie ontstaan op grond waarvan handhaving

op grond van de APV mogelijk blijft. De winkeliers zullen dus in overleg met elkaar moeten treden en afspraken moeten maken om de vrije doorgang te garanderen.

In hetzelfde artikellid wordt voorgesteld de winkeliers de mogelijkheid te bieden over te gaan tot zelfregulering. Wanneer de winkeliersvereniging of 70% van de winkeliers in het winkelcentrum/de winkelstraat buiten de binnenstad ervoor kiest schriftelijke afspraken te maken over de uitstallingen en losse reclameobjecten, dan kunnen die afspraken door de gemeente worden gehandhaafd als die afspraken aan het college zijn voorgelegd en bekrachtigd.

Na bekrachtiging zijn de afspraken geldig in de betreffende winkelstraat of het betreffende winkelcentrum. De gemeente kan dan handhavend optreden, mochten er problemen ontstaan en de winkeliers er gezamenlijk niet uitkomen. Met deze wijziging krijgt de pilot loslaten reclameregels, waarbij reeds sprake was van zelfregulering en waarbij de winkeliersvereniging in Stadshagen en in Zwolle-Zuid afspraken hebben gemaakt, een vervolg.

artikel 2:10 lid 4 onder c APV:

In 2015 is de APV aangepast. Op grond van die aanpassing moeten de regels die nu in de huidige beleidsregel reclame zijn vermeld, worden opgenomen in het besluit nadere regels reclame. Het begrip “reclameborden” wordt gewijzigd in reclameobjecten”. Dit is geen verruiming, maar een verbetering en komt overeen met de definitie van reclame in de nadere regels reclame.

artikel 2:10 onder lid 4 onder d APV:

Dit betreft een verbetering van de APV. De gemeente gaat over tot plaatsing van verwijsborden, als er wordt voldaan aan de regels in het besluit nadere regels reclame in bijlage 3.

artikel 2:10 lid 4 onder g APV:

Met banners worden bijvoorbeeld de banners van Veilig Verkeer Nederland, bedoeld. Deze aanpassing betreft een verbetering van de APV.

APV OUD

Artikel 4:15 Verbod handelsreclame op of aan onroerende zaak

1. Het is in de binnenstad verboden zonder vergunning op of aan een onroerende zaak handelsreclame te maken of te voeren door middel van een opschrift, aankondiging of afbeelding, die zichtbaar is vanaf een voor het publiek toegankelijke plaats.
2. Het is verboden zonder vergunning op of aan een onroerende zaak verlichte handelsreclame te maken of te voeren die zichtbaar is vanaf een voor het publiek toegankelijke plaats.
3. De vergunning wordt verleend als omgevingsvergunning door het bevoegd gezag.
4. Het college kan nadere regels stellen ten aanzien van handelsreclame op of aan een onroerende zaak.
5. Onverminderd het bepaalde in artikel 1:8 kan een vergunning als bedoeld in het eerste en tweede lid worden geweigerd:
 - a. in het belang van de voorkoming of beperking van overlast voor gebruikers van een in de nabijheid gelegen onroerende zaak;
 - b. indien de reclameuiting hetzij op zichzelf, hetzij in relatie met de omgeving niet voldoet aan de redelijke eisen van welstand.
6. Het verbod in het eerste en tweede lid geldt niet voor zover in het daarin geregelde onderwerp wordt voorzien bij of krachtens de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht en/of het Activiteitenbesluit milieubeheer.

NIEUW vanaf 1-1-2019

Artikel 4:15 Verbod handelsreclame op, aan of bij een onroerende zaak of vaartuig

- 1. Het is verboden zonder vergunning op, aan of bij een onroerende zaak of vaartuig, handelsreclame te maken of te voeren door middel van een opschrift, aankondiging of afbeelding, die zichtbaar is vanaf een voor het publiek toegankelijke plaats.**
- 2. De vergunning als bedoeld in het eerste lid wordt verleend als omgevingsvergunning voor handelsreclame door het bevoegde gezag.**
- 3. Onverminderd het bepaalde in artikel 1:8 kan een vergunning als bedoeld in het eerste worden geweigerd:**
 - a. in het belang van de voorkoming of beperking van overlast voor gebruikers van een in de nabijheid gelegen onroerende zaak of terrein;**
 - b. indien de reclame-uiting hetzij op zichzelf, hetzij in relatie met de omgeving niet voldoet aan de redelijke eisen van welstand.**
- 4. Het verbod van het eerste lid geldt niet voor:**
 - a. Onverlichte opschriften of afbeeldingen op luifels en zonneschermen die maximaal 10% van de oppervlakte bedekken en zijn aangebracht onder de denkbeeldige lijn tussen de begane grond en de eerste verdieping van het pand.**
 - b. Onverlichte opschriften of afbeeldingen op ramen en glazen deuren.**
 - c. Onverlichte opschriften, aankondigingen of afbeeldingen kleiner dan 0,5 m² en de langste zijde korter dan 1 meter die betrekking hebben op:**
 - o een openbare verkoping of een aanbieding ter verkoop, verhuur of verpachting van een onroerende zaak, zulks voor zolang zij feitelijke betekenis hebben;**
 - o en betrekking heeft op het beroep of dienst dat in het pand wordt uitgeoefend.**
 - d. Onverlichte opschriften, aankondigingen en afbeeldingen die betrekking hebben op de naam of aard van in uitvoering zijnde werkzaamheden of op de namen van degenen die bij het ontwerp of de uitvoering van de werkzaamheden betrokken zijn, mits deze opschriften zijn aangebracht op borden bij de werkzaamheden of op de in uitvoering zijnde bouwwerken zelf, zulks voor zolang zij feitelijke betekenis hebben;**
 - e. Onverlichte opschriften, aankondigingen en afbeeldingen op of aan onroerende zaken dienstbaar aan het openbaar vervoer, indien deze zijn aangebracht ten dienste van dat vervoer.**
 - f. Onverlichte handelsreclame op of aan de gevel van onroerende zaken of op of aan vaartuigen met een bedrijfsmatige bestemming of vergund gebruik buiten de binnenstad.**
 - g. Handelsreclame door een reclamebedrijf dat hiervoor een contract met de gemeente heeft gesloten.**
 - h. Vlaggen en wimpels aan de gevel van panden in de binnenstad als zij betrekking hebben op en voor de duur van acties van kennelijk tijdelijke aard (maximaal zes weken).**
 - o Per gevel maximaal één vlag en/of wimpel.**
 - o geen gevaar of hinder voor personen of goederen optreedt;**
 - o geen onderdeel van de vlag, wimpel of vlaggenstok zich minder dan 2,3 meter boven de weg bevindt;**
 - o geen onderdeel zich op minder dan 0,6 meter van het voor het rijverkeer bestemde gedeelte van de weg bevindt.**
 - o vlaggen, wimpels en vlaggenstokken dienen van de gevel te worden verwijderd zodra zij hun feitelijke betekenis hebben verloren doch in ieder geval na het verstrijken van een periode van 6 weken.**
 - i. Reclameborden op sportparken, mits het naar binnen gekeerde reclameborden of reclamedoeken (winddoeken) langs velden zijn.**

j. Gevelreclame en/of reclamebouwwerken waarvoor voor 2019 vergunning danwel toestemming is verleend, mogen worden gehandhaafd.

Toelichting wijzigingen:

art. 4:15 lid 1 in combinatie met lid 4 onder f APV

Artikel 4:15 is anders geredigeerd dan voorheen maar gaat uit van dezelfde uitgangspunten. Voor gevelreclame die een relatie heeft met de activiteiten in het pand of vaartuig is meestal een reclamevergunning nodig. De vergunningaanvraag wordt dan getoetst aan de regels die zijn opgenomen in de beleidsregel reclame (bijlage 3). Onverlichte (gevel)reclame buiten de binnenstad is vergunningvrij. Voor verlichte gevelreclame is altijd (zowel binnen als buiten de binnenstad) een vergunning nodig.

art. 4:15 lid 4 onder a tm j APV:

De reclameregels worden duidelijker door uitzonderingen in plaats van in de huidige beleidsregel reclame op te nemen in art. 4:15 lid 4 APV . De uitzonderingen onder a tm e zijn niet nieuw maar afkomstig uit de huidige beleidsregel reclame, de uitzondering onder f komt uit de oude artikel 4:15 APV (bijlage 1). De uitzonderingen onder g en i zijn wel nieuw en worden hieronder nader toegelicht.

art. 4:15 lid 4 onder b APV:

Onverlichte opschriften of afbeeldingen op ramen en glazen deuren worden voortaan geheel vrijgelaten omdat dit aansluit bij de bestaande praktijk. Ondernemers mogen ramen en glazen deuren volledig beplakken om een impressie te geven van de nieuwe winkel. De reclame moet wel een relatie hebben met het pand.

4:15 APV lid 4 onder g APV:

Omdat de gemeente over reclame in contracten al afspraken maakt met exploitanten, is een vrijstelling opgenomen voor een reclamevergunning ter vermindering van de regeldruk. Als de reclame een bouwwerk betreft, moet er wel een omgevingsvergunning voor een bouwwerk worden aangevraagd.

art. 4:15 lid 4 onder i APV:

Reclameborden op sportparken, mits het naar binnen gekeerde reclameborden of reclamedoeken (winddoeken) langs velden zijn, zijn vrijgesteld van de reclamevergunningsplicht.

Bijlage 2

ACHTERGRONDINFORMATIE - RECLAME ZWOLLE

De reclameregels van de gemeente Zwolle gaan over reclame-uitingen die in de openbare ruimte aanwezig of zichtbaar zijn. De basisregels zijn te vinden in de Algemene Plaatselijke Verordening: artt. 2:10 en 4:15 APV. De beleidsregel reclame en de nadere regels reclame (bijlage 2) zijn uitwerkingen van deze APV artikelen.

Wat is reclame? In de APV wordt als volgt gesproken over handelsreclame:

Handelsreclame is: 'iedere openbare aanprijzing van goederen of diensten, waarmee kennelijk beoogd wordt een commercieel belang te dienen. Een logo of een bedrijfsnaam wordt hierbij ook gezien als reclame.'

Twee soorten reclame-uitingen kunnen worden onderscheiden:

- **Losse reclame in de openbare ruimte (art. 2:10 APV)**
Hierbij gaat het over reclame-uitingen die in de openbare ruimte aanwezig zijn, zoals uitstallingen, losse reclameborden, vlaggen, spandoeken, sandwichborden, borden op rotondes en bewegwijzering.
- **Gevelreclame en andere handelsreclame (art. 4:15 APV)**
In dit artikel is geregeld wanneer deze reclame vergunningvrij is en wanneer niet. Onder gevelreclame verstaan we in de eerste plaats verlichte of onverlichte reclame-uitingen op of aan de gevel van een gebouw ('onroerende zaak') of vaartuig. Daarnaast wordt ook als reclame aangemerkt: de reclame op attentiemasten en reclame op bouwwerken op particuliere grond, reclame op de hekken langs sportvelden en contractreclame waarover privaatrechtelijke overeenkomsten zijn gesloten met reclame-exploitanten zoals reclame inabri's, plattegrondkasten, stadsinfo's, lichtmastreclame, telefooncelreclame, banieren en billboards.

Ook zijn er reclame-uitingen die op een andere wijze zijn gereguleerd en niet onder de buitenreclameregels vallen:

- Ideële uitingen (art.2:42 lid 4 APV): De gemeente Zwolle heeft 13 plakzuilen voor ideële uitingen. Het recht om ideële uitingen aan te brengen vloeit voort uit de grondwet. De gangbare norm bij het plaatsen van plakzuilen is een zuil per 10.000 inwoners. Onder ideële uitingen verstaan we uitingen die meningen, gevoelens en overtuigingen bevatten.
- Terrassen, terrasschotten en menuborden bij horecagelegenheden: terrassenbeleid.
- Flyeren op straat.
- Illegale aanplak. In art. 2:42 lid 2 APV is een verbod opgenomen voor plakken en kladden. Het college kan hiervan ontheffing verlenen.
- Standplaatsen en evenementen: standplaatsenbeleid en evenementenbeleid. Op grond van art. 2:25 APV en 5:18 APV is voor een standplaats en een evenement een vergunning verplicht. Ook de reclame-uitingen op en rondom een evenemententerrein regelen we via de evenementenvergunning.
- (Rijdende) voertuigen met reclame. Voertuigen met reclame die op gebruikelijke wijze deelnemen aan het verkeer zijn toegestaan en vallen niet onder beleid en regelgeving. Anders is dat met geparkeerde reclamevoertuigen met het kennelijke doel om daarmee reclame te maken. Art. 5:7 APV bevat hiervoor een verbod, waarvan het college ontheffing kan verlenen.

RECLAME IN DE OPENBARE RUIMTE

In Zwolle wordt terughoudend omgegaan met het plaatsen van reclameobjecten in de openbare ruimte. Het is daarom in beginsel verboden de weg of een weggedeelte of de openbare ruimte anders te gebruiken dan overeenkomstig de publieke functie daarvan (artikel 2:10 lid 1 van de APV).

Voor een aantal reclameobjecten is een uitzondering gemaakt.

Het verbod om reclameobjecten in de openbare ruimte te plaatsen geldt niet voor:

1. uitstallingen en reclameobjecten in de binnenstad als wordt voldaan aan bepaalde regels (zie nadere regels - bijlage 3),
2. tijdelijke reclame zoals sandwichborden en spandoeken (zie nadere regels - bijlage 3)
3. banners, vlaggen, wimpels of vlaggenstokken, voor zover zij geen gevaar of hinder kunnen opleveren voor personen of goederen en niet voor commerciële doeleinden worden gebruikt,
4. reclameborden op rotondes (zie nadere regels - bijlage 3),
5. verwijsborden (zie nadere regels - bijlage 3)

1. Uitstallingen en losse reclameborden

De regels waaraan uitstallingen en losse reclameborden moeten voldoen, staan genoemd in de nadere regels reclame (bijlage 3).

Binnenstad en buiten de binnenstad

Zowel voor de historische binnenstad als buiten de binnenstad geldt dat per winkelpand maximaal 2 losse reclameobjecten of 1 uitstalling en 1 reclameobject worden geplaatst, waarbij de uitstallingen en reclameobjecten bovendien een relatie moeten hebben met het pand waarin de winkel of het bedrijf is gehuisvest. De objecten moeten hierbij zoveel mogelijk tegen de gevel te worden geplaatst.

De toegankelijkheid voor hulpdiensten en voor minder valide verkeersdeelnemers moet te allen tijde worden gewaarborgd. Door de afdeling Toezicht en Handhaving wordt er op toegezien dat deze regels worden nageleefd. Doorgaans houden ondernemers zich eraan.

Sinds 2015 zijn deze regels niet langer van toepassing voor 7 winkelcentra in verband met de pilot loslaten reclameregels.

Voorgesteld wordt in artikel 2:10 lid 4 onder c APV een uitzondering voor uitstallingen en losse reclameobjecten in winkelstraten/winkelcentra buiten de binnenstad op te nemen. Deze reclame in de genoemde gebieden hoeft dan niet te voldoen aan alle regels uit het Besluit nadere regels voor losse reclame, maar wel aan de voorschriften met betrekking tot toegankelijkheid en bereikbaarheid. Voor deze reclame kunnen ondernemers zelf wel onderling afspraken maken.

2. Tijdelijke reclame: sandwichborden en spandoeken.

Het bevestigen van sandwichborden om lantaarnpalen is in beginsel verboden. Alleen sandwichborden als aankondiging voor circussen of als aankondiging van buurt-/wijkactiviteiten of als aankondiging van acties van Veilig Verkeer Nederland, mogen met een maximum van 20 in de gemeente Zwolle worden geplaatst gedurende een periode van maximaal 10 dagen. Alleen de acties van Veilig Verkeer Nederland mogen daarnaast in combinatie met spandoeken, worden aangebracht.

3. Reclameborden op rotondes

Reclameborden op rotondes, mits aangebracht door een reclamebedrijf dat hiervoor een contract met de gemeente heeft gesloten, zijn toegestaan.

4. Verwijsborden (bewegwijzering)

Aleen verwijzingsborden die voldoen aan de CROW.-publicatie 'Richtlijn bewegwijzering' worden toegestaan.

Verwijsborden kunnen alleen in overeenstemming met de gemeente worden geplaatst. Hierbij worden de navolgende regels gehanteerd:

Aleen objecten die in het maatschappelijk/economisch verkeer een functie hebben **voor een grote groep mensen die niet bekend zijn in Zwolle**, kunnen met verwijzingsborden worden aangeduid.

Bijvoorbeeld:

- wijk-, winkelcentra
- sportaccommodaties
- wijkgebouwen
- leisure/recreatie
- industrie- en handelsvestigingen met separate ligging, die op zich een groot bezoekersaantal trekken van buiten de gemeente
- horeca-accommodaties met een separate ligging, die tenminste regionale betekenis hebben
- onderwijs-, en gezondheidsvoorzieningen, zoals bijvoorbeeld Hogeschool Windesheim, Deltion, Cibap, Isala en de huisartsenpost.

Plaatsing en onderhoud dienen, met het oog op de uniformiteit en kwaliteit, aan de gemeente te worden voorbehouden. De kosten voor aanschaf, plaatsing, onderhoud en administratieve afhandeling komen voor rekening van de partij die om plaatsing van de verwijsborden verzoekt.

Bewegwijzering moet aanvullend zijn op bestaande informatiestructuur (plattegronden/ANWB/NBD-borden).

Alleen bij gebeurtenissen waarbij veel bezoekers worden verwacht kunnen in de nabije omgeving tijdelijke verwijsborden worden geplaatst. Individuele winkels, horeca-instellingen, wijkcentra en sporthallen die in een winkelcentrum staan, worden niet apart bewegwijzerd.

GEVELRECLAME

De gevelreclame vindt zijn basis in art. 4:15 APV, waarin staat dat het verboden is zonder vergunning reclame te maken op of aan een onroerende zaak of vaartuig door middel van een opschrift, aankondiging of afbeelding, die zichtbaar is vanaf een voor het publiek toegankelijke plaats.

Onderscheid wordt gemaakt tussen de volgende vormen van gevelreclame:

1. reclame op of aan de gevel van een pand of op of aan een vaartuig
2. reclame op attentiemasten en reclamebouwwerken op particuliere grond
3. reclame op sportvelden
4. contractreclame

1. Reclame op of aan de gevel van een pand of vaartuig

Voorbeeld gevelreclame

De meest voorkomende vorm van gevelreclame zijn reclame-uitingen op de gevel die een relatie hebben met de activiteiten in het pand of vaartuig.

Hiervoor is meestal een vergunning nodig. De vergunningaanvraag wordt dan getoetst aan de regels die zijn opgenomen in de beleidsregel reclame (bijlage 3). Onverlichte reclame buiten de binnenstad is vergunningvrij.

Voor verlichte gevelreclame is **altijd** (zowel binnen als buiten de binnenstad) een vergunning nodig. Hierbij moet worden voldaan aan de richtlijn lichthinder van de Nederlandse Stichting Voor Verlichtingskunde (NSVV) (www.nsvv.nl).

De volgende reclame-uitingen op of aan de gevel zijn in de hele stad vergunningvrij:

- a. Onverlichte opschriften of afbeeldingen op luifels en zonneschermen die maximaal 10% van de oppervlakte bedekken en zijn aangebracht onder de denkbeeldige lijn tussen de begane grond en de eerste verdieping van het pand.

- b. Onverlichte opschriften of afbeeldingen op ramen en glazen deuren. Ramen en deuren mogen geheel worden beplakt. Over het algemeen is het voor het straatbeeld niet goed dat er leegstand is. Ondernemers beplakken daarom de ramen bijvoorbeeld om een impressie te geven van de nieuwe winkel. Hiervoor wordt nu mogelijkheden geboden. Reclame die geen relatie heeft met het pand, wordt niet toegestaan.

- c. Onverlichte opschrift, aankondiging of afbeelding kleiner dan 0,5 m² en de langste zijde korter dan 1 meter die betrekking hebben op:
- een openbare verkoping of een aanbieding ter verkoop, verhuur of verpachting van een onroerende zaak, zulks voor zolang zij feitelijke betekenis hebben;
 - en betrekking heeft op het beroep of dienst dat in het pand wordt uitgeoefend.
- d. Onverlichte opschriften, aankondigingen en afbeeldingen die betrekking hebben op de naam of aard van in uitvoering zijnde werkzaamheden of op de namen van degenen die bij het ontwerp of de uitvoering van de werkzaamheden betrokken zijn, mits deze

opschriften zijn aangebracht op borden bij de werkzaamheden of op de in uitvoering zijnde bouwwerken zelf, zulks voor zolang zij feitelijke betekenis hebben;

- e. Onverlichte opschriften, aankondigingen en afbeeldingen op of aan onroerende zaken dienstbaar aan het openbaar vervoer, indien deze zijn aangebracht ten dienste van dat vervoer.

- f. Voor onverlichte gevelreclame aan panden met een bedrijfsmatige bestemming of vergund gebruik buiten de binnenstad is geen reclamevergunning nodig.

- h. Vlaggen en wimpels aan de gevel van panden in de binnenstad als zij betrekking hebben op en voor de duur van acties van kennelijk tijdelijke aard (maximaal zes weken).
 - o Per gevel maximaal één vlag en/of wimpel.
 - o geen gevaar of hinder voor personen of goederen optreedt;
 - o geen onderdeel van de vlag, wimpel of vlaggenstok zich minder dan 2,3 meter boven de weg bevindt;
 - o geen onderdeel zich op minder dan 0,6 meter van het voor het rijverkeer bestemde gedeelte van de weg bevindt.
 - o vlaggen, wimpels en vlaggenstokken dienen van de gevel te worden verwijderd zodra zij hun feitelijke betekenis hebben verloren doch in ieder geval na het verstrijken van een periode van 6 weken.
- i Reclameborden op sportparken, mits het naar binnen gekeerde reclameborden of reclamedoeken (winddoeken) langs velden zijn.

2. Masten en reclamebouwwerken op particuliere grond

Voor masten zijn de kaders vastgelegd in de aangepaste Beleidsvisie Attentiemasten 2018. B&W zijn bevoegd attentiemasten toe te staan, indien de mast voldoet aan paragraaf 2.1, 2.2 en 2.3 van deze visie. Voor de inhoud verwijzen we naar Beleidsvisie Attentiemasten 2018

Reclamebouwwerken op particuliere grond moeten voldoen aan een aantal voorschriften opgenomen in de beleidsregel reclame (bijlage 2):

- Bij bedrijven mag één vrijstaand reclameobject worden geplaatst, dat zo veel mogelijk is afgestemd op de architectonische / historische uitstraling van het pand en zijn omgeving.
- Het reclameobject mag de hoogte van het pand of complex niet of slechts in beperkte mate overstijgen.

Voorbeeld reclamebouwwerken bij bedrijven

3. Reclame op sportvelden

Onder gevelreclame vallen ook de reclameborden op sportparken. Deze zijn alleen zonder vergunning toegestaan als het naar binnen (het terrein) gekeerde reclameborden of reclamedoeken (winddoeken) langs velden zijn en niet als het om reclame gaat die naar de openbare ruimte is gericht.

4. Contractreclame

De openbare ruimte wordt door de gemeente voor reclamedoeleinden geëxploiteerd, zoals de reclame in abri's, billboards, telefooncellen, reclameborden aan lichtmasten (lantaarnpalen), en banieren aan masten. Veelal sluiten we hiervoor na aanbesteding contracten af met bedrijven die deze reclame voor de adverteerders verzorgen. In het beschermd stadsgezicht en in de woongebieden zijn wij hierbij terughoudend met reclame in de openbare ruimte. We willen voorkomen dat reclameboodschappen het straatbeeld te veel domineren en de verkeersveiligheid negatief beïnvloeden. Wij passen de reclame daarom zorgvuldig in.

Voor contractreclameobjecten, geplaatst in de openbare ruimte door een reclamebedrijf dat hiervoor een contract met de gemeente heeft afgesloten, is geen reclamevergunning vereist. In plaats hiervan worden in het contract met het reclamebedrijf afspraken gemaakt over de reclame e.d. Wel moet voor deze objecten veelal een omgevingsvergunning worden aangevraagd.

Voorbeeld van wisselframes en van een billboard

Voorbeeld van reclamedragend straatmeubilair

Voorbeeld van lichtmastreclame en een mast.

Bijlage 3

Betreft:

- 1. Het nieuwe Besluit nadere regels**
- 2. De vernieuwde Beleidsregel reclame**

Algemene toelichting:

De basis van de buitenreclameregels vormen de artikelen 2:10 en 4:15 APV 2015.

- Het besluit nadere regels reclame regelt de vergunningsvrije reclame (uitstallingen en losse reclameobjecten e.d.) in de openbare ruimte op grond van art. 2:10 APV.
- De beleidsregel reclame regelt waaraan de vergunningsaanvragen over gevelreclame worden getoetst. De beleidsregel is een uitwerking van art. 4:15 APV.

1. Besluit nadere regels reclame – uitstallingen en losse reclame 2018

In dit besluit worden de nadere regels op grond van artikel 2:10 lid 2 onder a uitgewerkt.

Reclameobjecten en uitstallingen mogen op de weg of een weggedeelte of in de openbare ruimte worden geplaatst als wordt voldaan aan deze regels.

Artikel 1 – Definitie

Uitstalling: het geheel van voor verkoop ten toon gespreide goederen.

Reclameobjecten: **losse** reclameborden, **sandwichborden**, **borden op rotondes**, **spandoeken** en dergelijke, niet zijnde uitstallingen of gevelreclame, aan (de buitenzijde van) een onroerende zaak op of **aan** de weg of **op een rotonde**, geplaatst met het doel om reclame te maken en/of aandacht te trekken;

Artikel 2 Uitstallingen en reclameobjecten **bij een onroerende zaak**

Uitstallingen en/of **losse** reclameobjecten mogen worden geplaatst als voldaan wordt aan het volgende:

- a. Er wordt uitgesteld met/reclame worden gemaakt voor goederen, diensten en activiteiten die in de desbetreffende onroerende zaak aan het publiek worden aangeboden danwel voor de onderneming die in de onroerende zaak is gehuisvest.
- b. De uitstalling en losse reclameobjecten dienen tegen de voorgevel van het desbetreffende pand te worden geplaatst. Uitzonderingen hierop zijn mogelijk in de navolgende gevallen.
 - In gebieden met trottoirs is het plaatsen van een reclameobject aan de rijwegzijde van het trottoir toegestaan, mits de afstand tussen het reclameobject en de gevel tenminste **1,5** meter bedraagt.
 - Bij horecabedrijven met een terras zonder trottoir mag in het belang van de doorstroming van het voetgangersverkeer het reclameobject worden geïntegreerd in het terras.
- c. Een uitstalling en een los reclameobject mag niet breder zijn dan 80 centimeter.
- d. De uitstalling en reclameobjecten mogen zich ten hoogste uitstrekken over de halve breedte van de voorgevel van het desbetreffende pand.
- e. De uitstalling en losse reclameobjecten mogen niet hoger zijn dan 2 meter, gemeten vanaf de weg.
- f. Per **onroerende zaak** mogen maximaal 2 losse reclameobjecten dan wel 1 uitstalling en 1 los reclameobject worden geplaatst.
- g. Uitstallingen en losse reclameobjecten in winkelportieken achter de voorgevelrooilijn van de winkel zijn toegestaan.

Artikel 3 - Vrije doorgang verkeer

- a. In gebieden zonder trottoirs dient de vrije loopruimte voor het publiek minimaal 2 meter te bedragen
- b. In gebieden met trottoirs dient de vrije loopruimte voor het publiek minimaal **1,5 meter** te bedragen.
- c. **De toegankelijkheid van de weg moet altijd gewaarborgd blijven voor hulpdiensten en voor minder valide verkeersdeelnemers.**

Artikel 4 – Sandwichborden en spandoeken

Sandwichborden op of aan de weg zijn verboden, tenzij

- a. het sandwichbord dient als aankondiging voor circussen; er mogen maximaal 20 sandwichborden in de gemeente Zwolle worden geplaatst gedurende een periode van maximaal 10 dagen.
- b. het sandwichbord dient als aankondiging van buurt-/wijkactiviteiten; er mogen maximaal 20 sandwichborden worden geplaatst in de wijk waarin de activiteit wordt gehouden gedurende een periode van maximaal 10 dagen.
- c. het sandwichbord dient als aankondiging van acties van Veilig Verkeer Nederland; er mogen maximaal 20 sandwichborden, al dan niet in combinatie met spandoeken, worden aangebracht per actie gedurende een periode van maximaal 14 dagen.

Artikel 5 – Reclameborden op rotondes

Reclameborden op rotondes, mits aangebracht door een reclamebedrijf dat hiervoor een contract met de gemeente heeft gesloten, zijn toegestaan.

Artikel 6 – Verwijsborden (bewegwijzering)

Alleen verwijzingsborden die voldoen aan de CROW -publicatie 'Richtlijn bewegwijzering' worden toegestaan.

Plaatsing en onderhoud dienen, met het oog op de uniformiteit en kwaliteit, aan de gemeente te worden voorbehouden. De kosten voor aanschaf, plaatsing, onderhoud en administratieve afhandeling komen voor rekening van de partij die om plaatsing van de verwijsborden verzoekt.

Verwijsborden kunnen alleen in overeenstemming met de gemeente worden geplaatst. Hierbij worden de navolgende regels gehanteerd:

Alleen objecten die in het maatschappelijk/economisch verkeer een functie hebben voor een grote groep mensen die niet bekend zijn in Zwolle, kunnen met verwijzingsborden worden aangeduid. De groep objecten die in ieder geval in aanmerking komt is als volgt te concretiseren:

- wijk-, winkelcentra
- sportaccommodaties
- wijkgebouwen
- **Leisure/recreatie**
- industrie- en handelsvestigingen met separate ligging, die op zich een groot bezoekersaantal trekken van buiten de gemeente
- horeca-accommodaties met een separate ligging, die tenminste regionale betekenis hebben
- onderwijs-, en gezondheidsvoorzieningen, **zoals bijvoorbeeld Hogeschool Windesheim, Deltion, Cibap, Isala** en de huisartsenpost.

Plaatsing van verwijsborden ten behoeve van objecten die onmiddellijk aan de hoofdwegen-structuur liggen is niet toegestaan. Dit geldt niet voor winkelcentra.

Individuele winkels, horeca-instellingen, wijkcentra en sporthallen die in een winkelcentrum staan, worden niet apart bewegwijzerd.

Bewegwijzering moet aanvullend zijn op bestaande informatiestructuur (plattegronden/ANWB/NBD-borden). Verwijsborden mogen niet dienen als vervanging van de bestaande bewegwijzeringsstructuur.

Alleen bij gebeurtenissen waarbij veel bezoekers worden verwacht kunnen in de nabije omgeving tijdelijke verwijsborden worden.

2. BELEIDSREGEL GEVEL- EN HANDELSRECLAME 2018 – VERGUNNINGPLICHTIGE RECLAME

Deze beleidsregel is gebaseerd op de volgende artikelen:

- a) artikel 4:15 lid 1 van de APV.
 - b) artikel 12 van de Woningwet juncto artikel 9.1 tweede lid van de gemeentelijke Bouwverordening;
 - c) artikel 15 van de Monumentenwet juncto artikel 9 tweede lid van de Erfgoedverordening.
- In deze beleidsregel wordt nader uitgewerkt waaraan vergunningsaanvragen worden getoetst.

Artikel 1 – Definities

Handelsreclame: iedere openbare aanprijzing van goederen of diensten, waarmee kennelijk beoogd wordt een commercieel belang te dienen;

Gevelreclame: elke vorm van verlichte of onverlichte handelsreclame die op of aan (de gevel van) een onroerende zaak is bevestigd danwel op of aan een vaartuig is bevestigd;

Mast: **een mast waarmee één of meerdere bedrijven de mogelijkheid hebben om zichzelf en/of hun producten te profileren in de directe omgeving rondom het plangebied.**

Artikel 2 – Gevelreclame en overige handelsreclame

Een aanvraag om een vergunning voor handelsreclame op of aan een onroerende zaak of vaartuig dient te voldoen aan de volgende regels:

- De gevelreclame moet zoveel mogelijk zijn afgestemd op de historische/architectonische uitstraling van de **onroerende zaak** of het vaartuig en zijn omgeving
- De gevelreclame dient betrekking te hebben op de goederen, diensten en activiteiten die in de desbetreffende onroerende zaak aan het publiek worden aangeboden dan wel op de onderneming die in deze onroerende zaak is gehuisvest;
- De gevelreclame mag alleen worden aangebracht onder de denkbeeldige lijn tussen de begane grond en de eerste verdieping van het pand
- Per onroerende zaak zijn maximaal twee enkelzijdige reclames of één enkelzijdige reclame en één uitsteekreclame toegestaan. Voor hoekpanden geldt vorenstaande voor beide gevels.
- Uitsteekreclame mag een maximale afmeting hebben van 60 bij 60 centimeter en mag maximaal 70 centimeter (inclusief bevestigingselement) uit de voorgevel steken. Het bevestigingselement is maximaal 10 centimeter
- Enkelzijdige gevelreclame mag maximaal 70% van de gevelbreedte bestrijken. De maximale hoogte is 40 centimeter en de maximale diepte is 20 centimeter.
- **Alle reclames waarin sprake is van de toepassing van licht dienen te voldoen aan de Richtlijn lichthinder van de Nederlandse Stichting Voor Verlichtingskunde (NSVV) (www.nsvv.nl).**
- reclame met bewegende en/of knipperende lichtelementen is niet toegestaan **in de**

binnenstad.

Artikel 3 – Masten en reclamebouwwerken op particuliere grond

Een aanvraag voor een vergunning voor het plaatsen **van masten en reclamebouwwerken** op particuliere grond door individuele ondernemingen **dient te voldoen aan de volgende regels:**

1. Bij panden met een bedrijfs-, kantoor- of bijzondere bestemming **mogen**, nabij de hoofdtoegang tot het terrein, vrijstaande **reclameobjecten** worden geplaatst, dat qua vormgeving, maatvoering, kleurstelling, materiaalgebruik en wijze van plaatsing op zichzelf aanvaardbaar is en zo veel mogelijk is afgestemd op de architectonische / historische uitstraling van het pand en zijn omgeving;
2. Voor zover het reclameobject een mast of een zelfstandige vlaggenstok betreft, mag de hoogte van het object de hoogte van het pand of complex niet of slechts in beperkte mate overstijgen;
3. Burgemeester en wethouders zijn bevoegd om afwijking van het gestelde in het tweede lid masten toe te staan, indien de mast voldoet aan paragraaf 2.1, 2.2 en 2.3 van de Aangepaste Beleidsvisie Attentiemasten 2018.
4. **Masten en reclamebouwwerken waarin sprake is van de toepassing van licht dienen te voldoen aan de Richtlijn lichthinder van de Nederlandse Stichting Voor Verlichtingskunde (NSVV) (www.nsvv.nl).**

Toelichting verlichte reclame:

Voor verlichte gevelreclame moet altijd een vergunning worden aangevraagd, maar in de regels was voorheen niet aangegeven waaraan de verlichte reclame moest voldoen. In de beleidsregel reclame zijn daar nu bepalingen over opgenomen. Zo wordt voortaan voorkomen dat omwonenden hinder van lichtreclame ondervinden, want er staan duidelijke richtlijnen (o.a. voor lichtsterkte en tijden) in de Richtlijn lichthinder van de Nederlandse Stichting Voor Verlichtingskunde (NSVV).

Buiten de binnenstad staan we voortaan wel toe dat verlichte reclame kan wisselen (ledreclame). Ook in dat geval moet worden voldaan aan de richtlijn lichthinder.

Te hanteren parameter	Toepassings-condities	Omgevingszone			
		E1 Natuurgebied	E2 Landelijk gebied	E3 Stedelijk gebied	E4 Stadscentrum/ industriegebied
E(v) lux op de gevel	Dag en avond 07.00-23.00	2 lux	5 lux	10 lux	25 lux
	Nacht 23.00-7.00	1 lux	1 lux	2 lux	4 lux
I(cd) van elke armatuur	Dag en avond 07.00-23.00	2500 cd	7500 cd	10000 cd	25000 cd
	Nacht 23.00-7.00	0 cd	500 cd	1000 cd	2500cd

Bijlage 4.1

Burgerpanel vragen

1. Onderwerp: gevelreclame aan panden

Voor reclame op of aan de gevel is in Zwolle vrijwel altijd een vergunning nodig. Die vergunning wordt verleend als aan een aantal regels wordt voldaan.

- a) Wat vindt u ervan als er in de binnenstad geen regels over gevelreclame meer gelden en de gevelreclame wordt overgelaten aan de pandeigenaar?
 - Geen mening
 - Bezwaar tegen

- Geen bezwaar tegen

Ruimte om uw antwoord toe te lichten:

- b) Wat vindt u ervan als **buiten** de binnenstad geen regels over gevelreclame meer gelden en de gevelreclame wordt overgelaten aan de pandeigenaar?

- Geen mening
- Bezwaar tegen
- Geen bezwaar tegen

Ruimte om uw antwoord toe te lichten:

2. Onderwerp: Uitstallingen en reclameborden

Voorbeeld reclamebord

Voorbeeld uitstalling

Als winkeliers koopwaren willen uitstallen of een reclamebord(en) wil plaatsen, dan is in Zwolle geen vergunning nodig, maar moet er wel aan een aantal regels worden voldaan.

- c) Wat vindt u ervan als de gemeente de regels over uitstallingen en reclameborden **in** de binnenstad vrijlaat en het overlaat aan de winkelier zelf?
- De regels over toegankelijkheid blijven dan wel van kracht: de winkelcentra en winkelstraten moeten goed toegankelijk blijven voor hulpdiensten en minder valide personen.
- Geen mening
 - Bezwaar tegen
 - Geen bezwaar tegen

Ruimte om uw antwoord toe te lichten:

- d) Wat vindt u ervan als de gemeente de regels in winkelcentra en winkelstraten **buiten** de binnenstad vrijlaat en het overlaat aan de winkelier zelf?
- De regels over toegankelijkheid blijven dan wel van kracht: de winkelcentra en winkelstraten moeten goed toegankelijk blijven voor hulpdiensten en minder valide personen.
- Geen mening

- Bezwaar tegen
- Geen bezwaar tegen

Ruimte om uw antwoord toe te lichten:

3. Contractreclame

Voorbeelden van contractreclame

Ondernemers en (culturele) instellingen hebben behoefte aan reclame maken in de openbare ruimte. De openbare ruimte wordt door de gemeente voor reclamedoelinden geëxploiteerd. De inkomsten worden door de gemeente besteed aan het beheer van de openbare ruimte. In het beschermd stadsgezicht en in de woongebieden zijn wij terughoudend met reclame in de openbare ruimte.

- e) Wat vindt u ervan dat reclame wordt gemaakt in bushokjes, op borden om en aan lantaarnpalen en op billboards?
- ✓ het gaat hier niet over de hoge reclamemasten (zoals de Macdonalds mast)
 - ✓ het gaat hier ook niet over de reclameboodschap
 - Geen mening
 - Bezwaar tegen
 - Geen bezwaar tegen

Ruimte om uw antwoord toe te lichten:

Bijlage 4.2

Uitkomsten onderzoek reclamebeleving (juli/augustus 2018)

Wat vindt u ervan als er **in de binnenstad** geen regels over gevelreclame meer zouden gelden en de gevelreclame zou worden overgelaten aan de pandeigenaar?

	Woont in Binnenstad		Woont elders		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Bezwaar tegen	144	77%	813	77%	957	77%
Geen bezwaar tegen	33	18%	187	18%	220	18%
Weet ik niet / Geen mening	11	6%	56	5%	67	5%
Totaal	188	100%	1056	100%	1244	100%

Wat vindt u ervan als **buiten de binnenstad** geen regels over gevelreclame meer zouden gelden en de gevelreclame zou worden overgelaten aan de pandeigenaar?

	Woont in Binnenstad		Woont elders		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Bezwaar tegen	119	63%	735	70%	854	69%
Geen bezwaar tegen	44	23%	241	23%	285	23%
Weet ik niet / Geen mening	25	13%	80	8%	105	8%
Totaal	188	100%	1056	100%	1244	100%

Stel dat de gemeente de regels over uitstallingen en reclameborden **in de binnenstad** zou vrijlaten en het zou overlaten aan de winkelier zelf. De regels over toegankelijkheid blijven dan wel van kracht: de winkelcentra en winkelstraten moeten goed toegankelijk blijven voor hulpdiensten en minder valide personen. Wat zou u daarvan vinden?

	Woont in Binnenstad		Woont elders		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Bezwaar tegen	126	67%	650	62%	776	62%
Geen bezwaar tegen	50	27%	341	32%	391	31%
Weet ik niet / Geen mening	12	6%	65	6%	77	6%
Totaal	188	100%	1056	100%	1244	100%

Stel dat de gemeente de regels over uitstallingen en reclameborden in winkelcentra en winkelstraten **buiten de binnenstad** zou vrijlaten en het zou overlaten aan de winkelier zelf. De regels over toegankelijkheid blijven dan wel van kracht: de winkelcentra en winkelstraten moeten goed toegankelijk blijven voor hulpdiensten en minder valide personen. Wat zou u daarvan vinden?

	Woont in Binnenstad		Woont elders		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Bezwaar tegen	93	49%	585	55%	678	55%
Geen bezwaar tegen	72	38%	391	37%	463	37%
Weet ik niet / Geen mening	23	12%	80	8%	103	8%
Totaal	188	100%	1056	100%	1244	100%

*Wat vindt u ervan dat reclame wordt gemaakt in bushokjes, op borden om en aan lantaarnpalen en op billboards?
 Het gaat hier niet over de hoge reclamemasten (zoals de MacDonalds mast).*

	Woont in Binnenstad		Woont elders		Totaal	
	N	%	N	%	N	%
Bezwaar tegen	30	16%	172	16%	202	16%
Geen bezwaar tegen	150	80%	842	80%	992	80%
Weet ik niet / Geen mening	8	4%	42	4%	50	4%
Totaal	188	100%	1056	100%	1244	100%